

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

UPSEERIEN VIRKAURAN KEHITTYMINEN PUOLUSTUSVOIMISSA 1981–2010

Tutkielma

Kapteeniluutnantti
Mikko Sistonen

EUK 64
Merisotalinja

Huhtikuu 2012

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Esiupseerikurssi 64	Linja Merisotalinja
Tekijä Kapteeniluutnantti Mikko Sistonen	
Tutkielman nimi UPSEERIEN VIRKAURAN KEHITTYMINEN PUOLUSTUSVOIMISSA 1981–2010	
Oppiaine johon työ liittyy Johtaminen	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kurssikirjasto
Aika Huhtikuu 2012	Tekstisivuja 50 Liitesivuja 30
TIIVISTELMÄ <p>Upseerien virkaura on pidentynyt viidestä seitsemään vuodella valtion eläkelakiin vuoden 1995 alusta voimaantulleiden muutosten johdosta. Muutosten vaikutuksia on edelleen voimistanut eläkekeitä leikkaavan elinaikakertoimen käyttöönotto. Tutkimuksen tavoitteeksi asetettiin kuvata ajallisesti upseerien virkauran muuttumista vuosina 1981–2010. Tutkimus sai alkunsa Upseeriliiton esityksestä, ja se tehtiin ensisijaisesti puolustusvoimien sekä sidosryhmien käyttöön.</p> <p>Opinnäyte on empiirinen tutkimus, jossa vertailtiin tilastollisin menetelmin eri vuosina valmistuneiden kadettikurssien palvelusuria. Tutkimuksen viitekehyksen teoreettisen perustan muodostavat ympäröivissä järjestelmissä tapahtuneet muutokset tarkasteltavalla ajanjaksolla. Virkauran tiedettiin muuttuneen 1990- ja 2000-luvuilla tapahtuneiden eläkeiän nousun, koulutusjärjestelmämuutosten ja puolustusvoimien rakennemuutosten myötä. Tutkimuksen perusjoukkona ovat puolustusvoimissa vuosina 1981–2010 palvelleet upseerit. Perusjoukosta vertailtiin viittä tänä aikana valmistunutta kadettikurssia. Tutkimusasetelmalla pyrittiin löytämään selkeästi mitattavia ja vertailtavia eroja. Tutkimuksella selvitettiin, miten kurssien palvelusurat eroavat toisistaan ja miten tulokset suhteutuvat teoriana käsiteltyihin muutoksiin. Tutkimuksen empiirisen aineiston muodosti Puolustusvoimien palkattua henkilöstöä koskeva rekisteritieto.</p> <p>Viitekehyksessä esitetyt muutokset ovat selvästi havaittavissa tutkimuksen tuloksissa. Esiupseerikurssi ja samalla yleisesikuntaupseerikurssi ovat siirtyneet suhteellisesti jo myöhemmäksi virkauralla kuin ne olivat ennen eläkeuudistusta. Vaikka ylennykset eivät ole enää samalla tavoin sidoksissa käytettävissä oleviin virkoihin, ne ovat silti osin sidottuja suoritettuun jatkokoulutukseen. Jatkokoulutuksen siirtäminen myöhemmäksi virkauralla on siis samalla myöhentänyt esiupseerien ja yleisesikuntaupseerien ylennyksiä.</p> <p>Virkauran pidentyminen ja koulutusjärjestelmän muutokset ovat nähtävissä selvinä eroina kurssien välillä. Organisaatiossa tapahtuneiden muutosten arviointi on tehtävärakenteen valossa haasteellisempää, mutta myös niistä on havaittavissa viitteitä. Tulosten perusteella tullaan siihen johtopäätökseen, että upseerin ura on pidentynyt ajallisesti ja suhteellisesti eniten uran alkuvaiheessa, ennen esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssia. Samalla voidaan todeta, että upseerien siirtyminen esiupseeritason suunnittelu- ja komentajatehtäviin on myöhentynyt.</p>	
AVAINSANAT Ura, virkaura, palvelusura, upseeri, upseerikoulutus, sotilaseläke, eläkeuudistus	

UPSEERIEN VIRKAURAN KEHITYMINEN PUOLUSTUSVOIMISSA 1981–2010

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen taustaa ja tutkimuksen tavoitteet	1
1.2 Aikaisempi tutkimus	3
2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS	4
2.1 Tutkimuksen teoreettinen perusta ja viitekehys	4
2.3 Sotilaseläkejärjestelmä	7
2.4 Upseerien koulutusjärjestelmä	10
2.5 Puolustusvoimien organisaatio- ja hallintorakenne	14
2.5.1 Upseerien virkarakenne ja ylennysten perusteet	15
2.5.2 Upseerien palvelusuran suunnittelu ja tehtävärakenne	17
3 TUTKIMUSASETELMA	18
3.1 Tutkimusasetelma ja tutkimuksen rajaus	18
3.2 Tutkimuskysymykset	20
3.3 Käytetyt lähteet ja niiden luotettavuus	20
3.4 Tutkimusmenetelmä	21
3.5 Tutkimuksen luotettavuus	23
4 TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
4.1 Uran muuttuminen ylennysten näkökulmasta	24
4.1.1 Ylentäminen kapteeniksi tai kapteeniluutnantiksi	24
4.1.2 Ylentäminen majuriksi tai komentajakapteeniksi	26
4.1.3 Ylentäminen everstiluutnantiksi tai komentajaksi ja sitä ylempiin arvoihin	29
4.1.4 Ylennykset suhteessa palvelusuran pituuteen	31
4.2 Uran muuttuminen koulutusten näkökulmasta	36
4.2.1 Esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssi	36
4.2.2 Esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssi suhteessa palvelusuran pituuteen	39
4.3 Urakehitys tehtävien näkökulmasta	42
4.3.1 Eteneminen perusyksikön päällikön tehtävään	42
4.3.2 Eteneminen pataljoonaupseerin tehtävään	43
4.3.3 Eteneminen joukkoyksikön komentajan tehtävään	45
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	47
5.1 Upseerien virkauran kehittyminen 1981–2010	47

5.2 Lähdemateriaalin käytettävyys ja tutkimuksen luotettavuus	49
5.3 Jatkotutkimuksen mahdollisuudet	50
LÄHTEET	51
LIITTEET	59

TAULUKKOLUETTELO

- Taulukko 1. Yksinkertaistettu taulukko eläkemuutosten vaikutuksesta palvelusaikaan maa- ja merivoimien upseereilla.
- Taulukko 2. Yksinkertaistettu taulukko eläkemuutosten vaikutuksesta palvelusaikaan upseereilla lentäjän tehtävässä.

KAAVIOLUETTELO

- Kaavio 1. Ylentäminen kapteenin/kapteeniluutnantin arvoon maa- ja merivoimien upseereilla.
- Kaavio 2. Ylentäminen kapteenin arvoon upseereilla lentäjän tehtävässä.
- Kaavio 3. Maa- ja merivoimien esiuupseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon.
- Kaavio 4. Lentäjän tehtävässä palvelevien esiuupseerien ylentäminen majurin arvoon.
- Kaavio 5. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon.
- Kaavio 6. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin arvoon.
- Kaavio 7. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin/komentajan arvoon.
- Kaavio 8. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin arvoon.
- Kaavio 9. Maa- ja merivoimien esiuupseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon suhteessa palvelusuraan.
- Kaavio 10. Lentäjän tehtävässä palvelevien esiuupseerien ylentäminen majurin arvoon suhteessa palvelusuraan.
- Kaavio 11. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon suhteessa palvelusuraan.
- Kaavio 12. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin arvoon suhteessa palvelusuraan.
- Kaavio 13. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin/komentajan arvoon suhteessa palvelusuraan.
- Kaavio 14. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin arvoon suhteessa palvelusuraan.
- Kaavio 15. Esiupseerikurssilta valmistuminen maa- ja merivoimien upseereilla.
- Kaavio 16. Esiupseerikurssilta valmistuminen upseereilla lentäjän tehtävässä.
- Kaavio 17. Yleisesikuntaupseerikurssilta valmistuminen maa- ja merivoimien upseereilla.

- Kaavio 18. Yleisesikuntaupseerikurssilta valmistuminen upseereilla lentäjän tehtävässä.
- Kaavio 19. Esiupseerikurssilta valmistuminen suhteessa palvelusuraan maa- ja merivoimien upseereilla.
- Kaavio 20. Esiupseerikurssilta valmistuminen suhteessa palvelusuraan upseereilla lentäjän tehtävässä.
- Kaavio 21. Yleisesikuntaupseerin tutkinto suhteessa palvelusuraan maa- ja merivoimien upseereilla.
- Kaavio 22. Yleisesikuntaupseerin tutkinto suhteessa upseereilla lentäjän tehtävässä.
- Kaavio 23. Eteneminen perusyksikön päällikön tehtävään ajallisesti tarkasteltuna.
- Kaavio 24. Ikä määrättäessä perusyksikön päällikön tehtävään.
- Kaavio 25. Esiupseerien eteneminen pataljoonapseerin tehtävään ajallisesti tarkasteltuna.
- Kaavio 26. Esiupseerien ikä määrättäessä pataljoonapseerin tehtävään.
- Kaavio 27. Yleisesikuntaupseerien eteneminen joukkoyksikön komentajan tehtävään ajallisesti tarkasteltuna.
- Kaavio 28. Yleisesikuntaupseerien ikä määrättäessä joukkoyksikön komentajan tehtävään.

KUVALUETTELO

- Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys.
- Kuva 2. Upseerien koulutusjärjestelmän muutos.
- Kuva 3. Upseerien palvelusura päällikkö- ja komentajatehtävissä.
- Kuva 4. Teorian ja empirian suhde (hypoteettis-deduktiivinen metodi).

KESKEISET KÄSITTEET JA MÄÄRITELMÄT

Ajallinen	Ajan perusteella mitattava ja ajan mukaista järjestystä noudattava, kronologinen, esimerkiksi tapahtumien ajallinen järjestys.
Eläkekarttuma	Sotilaseläke karttuu vuosiansioista karttumisprosentin mukaan. Samaa tarkoitetaan karttumalla ja eläkekertymällä.
Keskimääräinen	Esimerkiksi ajallinen keskiarvo, -määrä.
Normi	Normilla tarkoitetaan sääntöjä ja ohjeita. Tässä tutkimuksessa normeilla tarkoitetaan puolustusministeriön hallinnonalan sisäisiä sääntöjä, määräyksiä ja ohjeita.
Sotilaseläke	Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sotilas- ja siviilihenkilöstön eläketurva määräytyy valtion eläkelain (VaEL) mukaan. VaEL sisältää säännökset sotilaseläkeoikeudesta palvelusvuosien perusteella.
Upseeri	Päällystään kuuluva sotilas, Suomen puolustusvoimissa arvoltaan vänrikistä (aliluutnantista) kenraaliin (amiraaliin). Tässä yhteydessä upseerilla tarkoitetaan kadettikoulusta valmistunutta upseerin virassa palvelevaa tai palvelutta puolustusvoimien virkamiestä.
Ura	Uralla tarkoitetaan ihmisen toimintaa ja etenemistä jossakin ammatissa, esimerkiksi sotilasuralla. Tässä tutkimuksessa käytettynä termeinä virkaura ja palvelusura. Virkauraa pidetään tässä tutkimuksessa yleiskäsitteenä. Palvelusuralla tarkoitetaan yksittäisen henkilön palvelushistoriaan perustuvaa uraa.
Urakehitys	Urakehityksellä tarkoitetaan kehittymistä uralla, esimerkiksi upseerin urakehitys.

Lähde:

Nykysuomen sanakirja, päätoimittaja Matti Sadeniemi, Valtion toimeksiannosta teettänyt Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. WSOY, Helsinki 2002, 15. p.

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke (2011). Keva. Erweko Painotuote Oy, Helsinki 2011.

Työeläke.fi -palvelu (2012a): Eläkesanasto [<http://www.tyoelake.fi/vocabulary.aspx> (12.2.2012)]

UPSEERIEN VIRKAURAN KEHITTYMINEN PUOLUSTUSVOIMISSA 1981–2010

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa ja tutkimuksen tavoitteet

Tutkimusprosessi alkoi syksyllä 2011, jolloin Upseeriliiton esityksestä käynnistettiin tutkimus upseerien virkauran ajallisesta kehittämisestä viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Tutkimuksen tavoitteeksi asetettiin kuvata ajallisesti upseerien virkauran muutosta tarkastelujaksolla. Tarkasteltavalla ajanjaksolla on, niin puolustusvoimissa kuin sen ulkopuolellakin, tapahtunut useita muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet upseerien virkauran kehittymiseen.

Sotilaseläkejärjestelmän muutos eli vuonna 1994 säädetty alimman palvelusiän pidentäminen viidestä seitsemään vuodelle on myöhentänyt eläkkeelle siirtymistä. Eläkkeitä leikkaavan elinaikakertoimen käyttöönotto on edelleen siirtänyt eläkkeelle jäämistä. Elinaikakertoimen kompensoimiseksi voidaan eläkkeelle jäädä vasta pakollisessa eroamisiässä eikä lain salliman siirtymäkauden mukaisesti vaadittujen palvelusvuosien täytyessä. Voidaan lisäksi yleisesti olettaa, että upseerien eläköityminen tapahtuu eri urapolkujen viimeisistä tehtävistä. Tämän vuoksi voidaan edelleen esittää oletuksena, että eläkkeelle siirtyminen näistä tehtävistä on hidastunut. Tämä on vastaavasti muuttanut upseerien tehtäväkiertoa, myöhentänyt ylennyksiä ja hidastanut uralla etenemistä.¹

Ammattisotilaiden eroamisikäjärjestelmän ongelmat on tunnistettu myös poliittisella tasolla. Puolustusministeri asetti vuonna 2010 henkilöstöjärjestöjen kanssa yhteisen työryhmän, jonka tarkoituksena oli selvittää eroamisikäjärjestelmän vaikutuksia sotilaallisen suorituskyvyn tuot-

¹ Westerlund, Harri (2011): ”Mätäkuun juttu banaanitasavallasta”. Sotilasaikakauslehti 8/2011, s. 36; Rantala, Jari (2009): ”Pääluottamusmiehen palsta I” Sotilasaikakauslehti 6–7/2009, s. 32; Ammattisotilaiden sotilaseläkejärjestelmä ja sotilaallinen suorituskyky. Puolustusministeriö, työryhmämuistio. 28.2.2011. Aineisto tekijän hallussa, s. 14.

tamisen näkökulmasta. Työryhmän tehtävänä oli myös selvittää vuonna 1994 säädetyn sotilaseläkejärjestelmän muutoksen hidastavia vaikutuksia sotilaiden virkaurajärjestelmään. Työryhmä on jättänyt loppuraporttinsa, mutta sitä ei ole vielä julkaistu. Tutkimuksessa todetaan, että eläkejärjestelmään tehdyt muutokset ovat myöhentäneet sotilashenkilöstön eläkkeellesiirtymistä.²

Vuosina 1981–2010 on tapahtunut myös useita muita upseerien virkauraan vaikuttaneita muutoksia. Näistä merkittävimpiä ovat puolustusvoimien organisaatio- ja hallintorakenteessa sekä koulutusjärjestelmässä tapahtuneet muutokset. Puolustusvoimien organisaatio- ja hallintorakennemuutokset ovat vaikuttaneet virkauraan eritasoisten tehtävien määrän muuttuessa. Uudistukset ovat pääasiassa supistaneet puolustusvoimien sodanajan vahvuutta sekä rauhanajan hallintorakennetta, jolloin eritasoisten päällikkö-, johtaja- ja komentajatehtävien määrä on vähentynyt. Oletuksena voidaan esittää, että upseerien eteneminen näihin tehtäviin on myös hidastunut. Samaan aikaan on puolustusvoimien palkatun sotilashenkilöstön koulutusjärjestelmää uudistettu useaan kertaan. Koulutusjärjestelmäudistukset yhdistettynä siihen, miten eritasoiset kurssit sijoittuvat virkauralle, ovat edelleen oletettavasti vaikuttaneet uralla etenemiseen.³

Tutkimuksen ajankohtaisuutta korostaa uuden hallitusohjelman aiheuttamat säästöpaineeet puolustusvoimissa, ja niiden on todettu kohdistuvan myös palkattuun sotilashenkilöstöön. Aikaisemmin sotilashenkilöstöön kohdistuneet vähennyspaineeet on voitu toteuttaa niin sanotun luonnollisen poistuman kautta, eikä ketään ole tarvinnut irtisanoa. Nyt eletään tilanteessa, jossa organisaatiota supistetaan rajusti vuoteen 2015 mennessä. On ilmoitettu, että myös sotilaiden tulee varautua irtisanomisiin henkilöstön supistamisen yhteydessä.⁴

Upseeriliiton hallituksessa on nähty tarve tämän tyyppisen selvitystyön tekemiselle. Esiupseerikurssin myötä tutkijalle avautui mahdollisuus tämän tutkimuksen tekemiselle opinnäytetyönä. Kyseessä oleva tutkimus tehtiin ensisijaisesti puolustusvoimien omaan ja sidosryhmien käyttöön. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tutkittua tietoa upseerien virkauran muuttamisesta ja näin ollen edesauttaa muun muassa palvelusurien kehittämistyötä puolustusvoimissa. Nyt kyseessä oleva tutkimus ei liity suoraan mihinkään aikaisempaan tai meneillään olevaan tutkimukseen.

² Rantala (2009), s. 32; Ammattisotilaiden sotilaseläkejärjestelmä ja sotilaallinen suorituskyky (2011), s. 13.

³ Westerlund (2011), s. 36.

⁴ Puolustusvoimain komentajan esitys henkilöstölle 1.9.2011.

[http://www.upseeriliitto.fi/files/2374/Puolustusvoimain_komentajan_esitys_1.9.2010.pdf (1.9.2011)]

Tutkimusraportti on rakenteeltaan seuraavanlainen. Tässä luvussa esitellään tutkimuksen lähtökohdat. Toisessa pääluvussa esitetään tutkimuksen teoreettinen perusta ja viitekehys. Kolmannessa luvussa kuvataan tutkimusasetelma, tutkimuskysymykset sekä tutkimuksen toteuttaminen. Neljännessä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset ja verrataan niitä toisessa pääluvussa esitettyyn teoreettiseen perustaan. Tutkimusraportin päättävässä viidennessä luvussa tuodaan esiin keskeiset johtopäätökset ja arvioidaan tutkimusta kokonaisuutena sekä jatkotutkimuksen mahdollisuuksia.

1.2 Aikaisempi tutkimus

Ura- ja organisaatiotutkimusta on tehty paljon niin maailmalla kuin Suomessakin, ja sen historia ulottuu aina 1800-luvulle. Kokonaisuutena nämä tutkimukset kuuluvat johtamisen tieteenalaan. Näistä tutkimuksista voidaan vielä erottaa omaksi alalajikseen tutkimukset, joissa työuria tarkastellaan yksittäisen suljetun organisaation sisällä.

Upseerien virkauraa on tutkittu pääasiassa puolustusvoimien sisäisissä sekä Upseeriliiton tutkimuksissa. Maanpuolustuskorkeakoulussa aikaisemmin laadituissa tutkimuksissa ovat painottuneet uralla menestymisen ennustaminen, uramotivaatio, -suunnittelu ja -odotukset.⁵ Upseeriliiton asettaman työryhmän (1972) tekemä tutkimus upseerien todennäköisestä etenemisestä virkaurallaan ja suurten ikäluokkien vaikutuksesta upseerikiertoon on lähihistoriassa ainut varsinainen tutkimus, jossa on tutkittu upseerien etenemistä virkauralla.⁶ Upseeriliiton tekemien jäsentutkimusten tavoitteet ja näkökulma ovat olleet ennen kaikkea edunvalvonnallisia. Tutkimusten tuloksia on käytetty hyväksi neuvoteltaessa ja sovittaessa palvelusuhteen sekä sosiaalisiin etuihin liittyvistä asioista työnantajan kanssa. Upseeriliiton piirissä ja keskusteluissa on seurattu uran kehittymistä hyvinkin tarkoin, mutta varsinaista virallista tutkimusta ei ole tehty.⁷

⁵ Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimuksesta esim. Heinonen, Pekka: Upseerien urapolut. Maanpuolustuskorkeakoulun diplomityö, Helsinki 1998; Raittila, Tapio: Upseerin uramotivaatio. Tutkimusselosteita, Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskus, Helsinki 1996; Valkeajärvi, Jukka: Upseerien henkilöarviointien ja palvelusuran kehittämistarve puolustusvoimissa. Maanpuolustuskorkeakoulun diplomityö, Helsinki 1995.

⁶ Upseerien todennäköinen eteneminen virkaurallaan ja suurten ikäluokkien vaikutus upseerikiertoon, UPRO-tutkimusraportti, Upseeriliitto ry, Helsinki 1972.

⁷ Kemppi, Jaakko: Upseeriliitto, 90 vuotta upseerien asialla. Upseeriliitto, Otavan Kirjapaino, Keuruu 2008; Hälvä, Jouko (1981): ”Missä virat viipyvät – virkabudjettijärjestelmä ja tulokset”. Sotilasaikakauslehti 4/1981, s. 254–257.

Upseerien uraa on tutkittu myös muutamissa puolustusvoimien ulkopuolisissa tutkimuksissa. Näistä merkittävimpanä voidaan mainita Kauko Hämäläisen väitöskirja upseerien uralla menestymisen ennustamisesta (1978).⁸

Yleistä eläkeikää alhaisempaan eläkeikään liittyvää tutkimusta on tehty myös muiden erityisryhmien osalta. Sisäasiainministeriön poliisiosaston asettama työryhmä on tekemässään selvitystyössä pohtinut poliisien alemmaa eroamisikää koskevia muutostarpeita. Palomiesten eläkeiän noston vaikutuksia on tutkittu terveyden, toimintakyvyn ja työmotivaation osalta. Vaikka nämä ryhmät toimivat puolustusvoimien tapaan suljetuissa organisaatioissa, ei tutkimuksissa ole varsinaisesti pyritty selvittämään virkauran muuttumista eläkkeelle siirtymisen vuoksi.⁹

Ulkomaisessa tutkimuksessa virkaurien ajallista kehittymistä on tutkittu jonkin verran enemmän. Yhdysvaltalaisessa ja kanadalaisessa tutkimuksessa on vertailtu taustaltaan erilaisten upseereiden etenemistä uralla sekä eroja miesten ja naisten välillä. Nämä tutkimukset on tehty nimenomaisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.¹⁰

Yhteenvedon voidaan todeta, ettei upseerien virkauran muuttumista ole vastaavalla tavoin aikaisemmin tutkittu.

2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS

2.1 Tutkimuksen teoreettinen perusta ja viitekehys

Teorian käsitteellä ymmärretään tässä tutkimuksessa sellaisia järjestelmästä johtuvia ajallisia muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet upseerin uran muuttumiseen tarkasteltavana ajanjaksona.¹¹

Nämä ovat ne tosiasiat, jotka luovat sen ajallisen viitekehysten, jossa tutkimuksen empiirinen

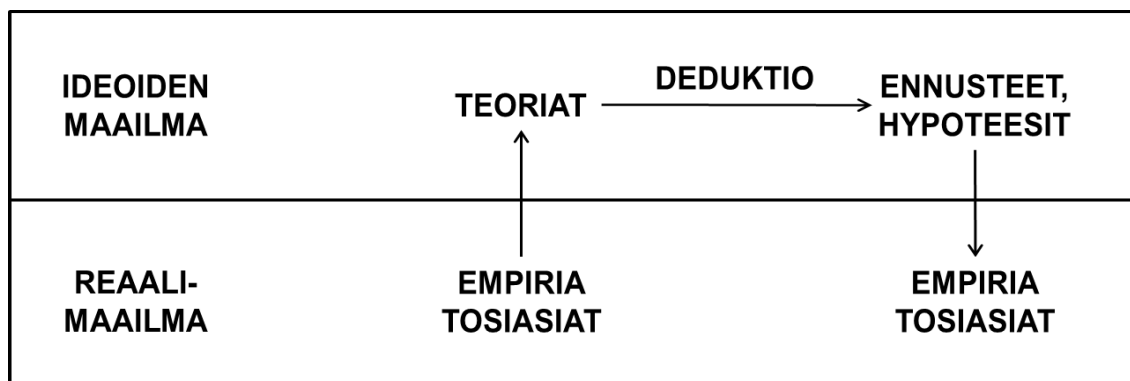
⁸ Hämäläinen, Kauko: Upseerin uralla menestymisen ennustamisesta. Helsingin yliopisto. Helsingin yliopiston monistuspalvelu, Helsinki 1978. Tutkimuksen tarkoituksena oli analysoida tehtyjen oppilasvalintojen onnistumista sekä selvittää valintamenetelmien validiteettia.

⁹ Poliisin virkojen kelpoisuusvaatimusten uudistaminen, poliisin johtamisjärjestelmän kehittäminen, alemmaa eroamisikää koskevat muutostarpeet. Sisäasiainministeriö, poliisiosasto. Poliisin ylijohdon julkaisusarja 4/2006. Helsinki 2006, s. 14–15 ; Eri-ikäisten palomiesten terveys ja toimintakyky, 13 vuoden seuranta tutkimus, Loppuraportti. Toimittanut Punakallio, Anne – Lusa, Sirpa. Työterveyslaitos, Helsinki 2011, s. 3–4.

¹⁰ Esimerkiksi seuraavat tutkimukset: Career Progression of Minority and Women Officers, Office of the Under Secretary of Defense, Personnel and Readiness, Department of Defense, United States of America. [<http://mldc.whs.mil/download/documents/CNA%20Publications%20and%20Graphics/Publications/Pipeline%20Study%201999.pdf> (9.10.2011)]; A PRELIMINARY ANALYSIS OF CAREER PROGRESSION OF FEMALE OFFICERS IN THE CANADIAN FORCES [<http://cradpdf.drdc-rddc.gc.ca/PDFS/zba15/p152220.pdf> (9.10.2011)]

¹¹ Niiniluoto, Ilkka: Johdatus tieteenfilosofiaan. Käsitteen- ja teorianmuodostus. Otava, Helsinki 1980, s. 193. ”Teoria muodostuu joukosta lakeja, jotka systematisoivat jotakin ilmiöaluetta koskevat empiiriset säännönmukaisuudet”.

tarkastelu tehdään. Teorian yhteys käytäntöön on tässä tutkimuksessa siis järjestelmässä tapahtuneiden muutosten yhteys tutkittavaan ilmiöön eli upseerin uran ajalliseen muuttumiseen.

Kuva 1. Teorian ja empirian suhde (hypoteettis-deduktiivinen metodi).¹³

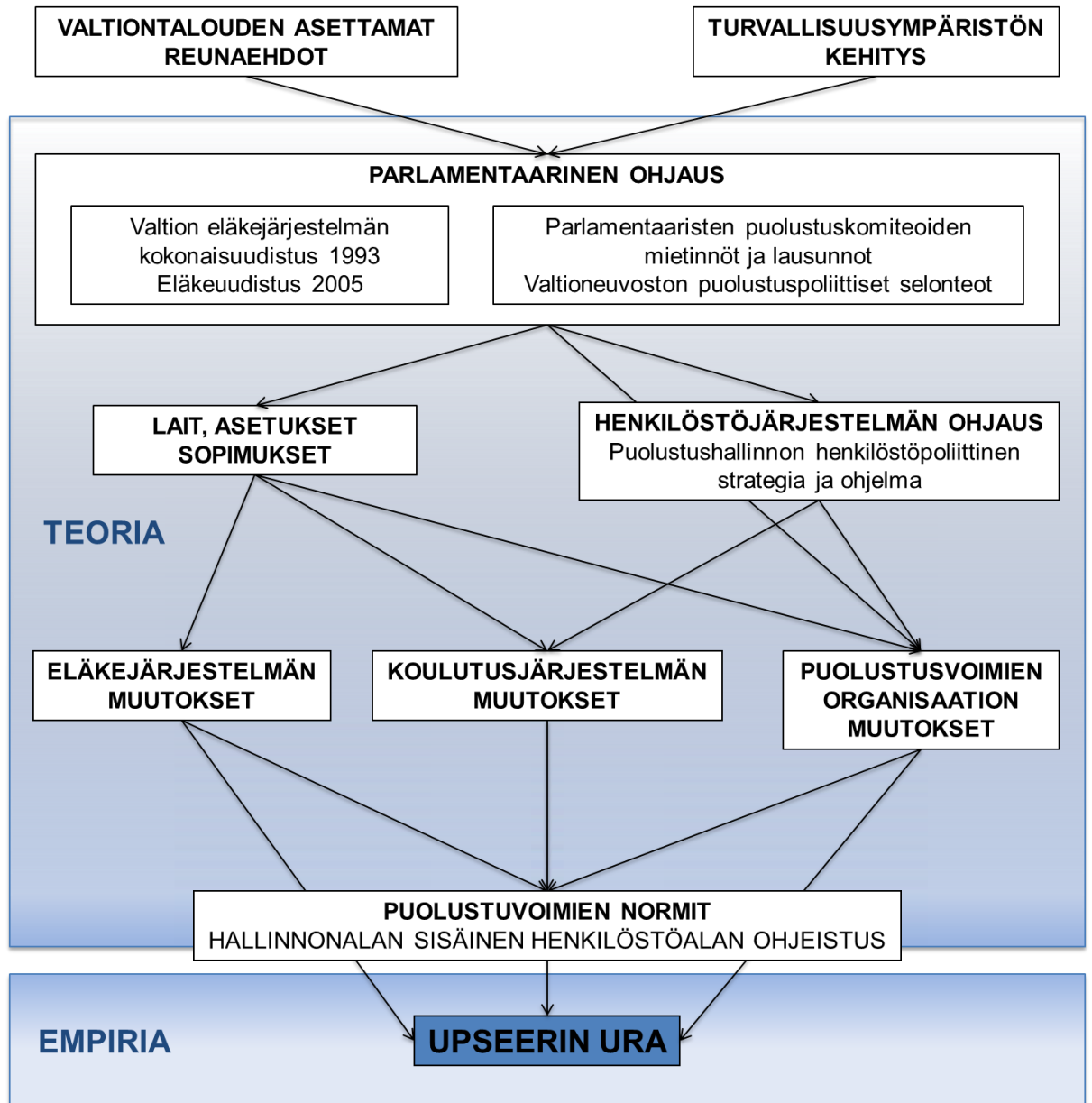
Edellä kuvatun mallin mukaisesti tutkimuksen teoria on syntynyt järjestelmässä tapahtuneista muutoksista ollen siis järjestelmässä tapahtuneiden ajallisten muutosten tulos. Näitä muutoksia voidaan siten tarkastella myös samalla tavalla ajallisesti, koska tämä teorian ja empirian välinen yhteys on olemassa. Viitekehyksessä on määritetty ne muutokset, joihin tutkimuksen empiirisessä osassa tehtyjä havaintoja verrataan.

Järjestelmällä tarkoitetaan tässä yhteydessä yleisesti sitä rakenteellista ja normipohjaista toimintaympäristöä, jossa upseerin ura kehittyy. Järjestelmä voidaan edelleen jakaa sotilaseläkejärjestelmään, puolustusvoimien palkatun sotilashenkilöstön koulutusjärjestelmään sekä puolustusvoimien organisaatio- ja hallintorakenteeseen. Edellä mainituissa järjestelmissä tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet keskeisimmin upseerin uran ajalliseen kehittymiseen. Muiden vaikuttimien, kuten ympäröivän yhteiskunnan muuttumista, ei tässä tutkimuksessa tarkastella. Niiden todentaminen teorian pohjana ei ole samalla tavoin ajallisesti määritettävissä, eivätkä ne vaikuta samalla tavalla tämän tyyppisessä suljetussa organisaatiossa.¹⁴

¹² Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula: Tutki ja kirjoita, Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2010, s. 139–144; Alkula, Tapani – Pöntinen, Seppo – Ylöstalo, Pekka: Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät, WSOY, Juva 2002, s. 189.

¹³ Hirsjärvi ym. (2010), s. 143; Heinonen (1998), s. 22.

¹⁴ Alkula ym. (2002), s. 32; Hirsjärvi ym. (2010), s. 140–141.

Kuva 2. Tutkimuksen viitekehys.

Viitekehystä tarkasteltaessa havaitaan, että muutosten vaikutukset ovat suoria ja välillisiä (Kuva 2). Edellä mainitut muutokset vaikuttavat suoraan upseerin uraan muuttamalla sotilas-eläkejärjestelmän perusteita, koulutusjärjestelmän rakennetta sekä upseerien tehtävärakennetta. Tällaiset muutokset aiheuttavat uudistuksia myös hallinnonalan sisäisessä ohjeistuksessa.¹⁵ Näin ollen ne vaikuttavat upseerin uraan myös välillisesti puolustusvoimien normien kautta.

¹⁵ Pohja, Heikki: Henkilöstövoimavarojen johtaminen. Luento Esiupseerikurssi 64:lle 19.2.2012, MPKK, Helsinki. Materiaali tekijän hallussa. Välillisenä vaikutusmekanismina voidaan nähdä puolustusvoimien henkilöstöjärjestelmä (Tutkielman liite 3).

2.3 Sotilaseläkejärjestelmä

Sotilaseläkejärjestelmän muuttuminen 1990-luvulla vaikutti kaikkien sotilasvirassa palvelevien virkauran ajalliseen kehittymiseen. Vuoden 1966 valtion eläkelain mukaisesti upseerin virassa palvelevalla oli oikeus vanhuuseläkkeeseen 25 vuoden palvelusajan jälkeen. Lentäjillä eläke-aika laskettiin puolitoistakertaisena ja oikeus vanhuuseläkkeeseen oli 20 vuoden palvelusajan jälkeen lukuun ottamatta everstejä ja kenraaleja, joilla oikeus oli 25 palvelusvuoden jälkeen. Käytännössä tämä tarkoitti lentäjillä eläkeoikeutta 13 vuoden ja kolmen kuukauden tai 16 vuoden ja kahdeksan kuukauden palveluksen jälkeen. Eläke-aika laskettiin kaikilla ajalta, jonka henkilö oli palveluksessa 23 vuotta täytettyään.¹⁶

Eläkkeelle jäämisen ajankohtaan vaikutti lisäksi säädetty eroamisikä. Yleinen puolustusvoimien virkamiesten eroamisikä, 60 vuotta, koski käytännössä vain kenraaleja ja amiraaleja sekä everstejä ja kommodoreja. Puolustusvoimain komentajan eroamisikä oli 65 vuotta. Everstiluutnantin, komentajan, majurin ja komentajakapteenin viroissa eroamisikä oli 55 vuotta ja näitä alemmissa viroissa 50 vuotta. Lentäjillä vastaavat eroamisiät olivat kenraaleilla 55 vuotta, eversteillä 52 vuotta, everstiluutnanteilla 48 vuotta, majureilla 45 vuotta ja muilla 40 vuotta.¹⁷

Valtion eläkelain uudistamisen takia oikeus vanhuuseläkkeeseen muuttui portaittain vuoden 1995 alusta lukien. Pääsääntönä on, että puolustusvoimien sotilasvirassa palvelevilla on oikeus vanhuuseläkkeeseen aikaisemman 25 palvelusvuoden sijaan 30 vuoden jälkeen. Samalla täyden eläkkeen määrä laskee 66 prosentista 60 prosenttiin. Niin sanotuilla uusilla edunsaajilla eli niillä, jotka ovat tulleet palvelukseen 1.1.1993 jälkeen, oikeus sotilaseläkkeeseen on eroamisiässä. Uuden eläkelain mukaisesti yleinen säädetty eroamisikä sotilasviroissa on 55 vuotta. Puolustusvoimain komentajan eroamisikä on 63 vuotta. Kenraaleilla ja amiraaleilla sekä eversteillä ja kommodoreilla eroamisikä on 60 vuotta. Lentäjillä vastaavat eroamisiät ovat kenraaleilla 55 vuotta, eversteillä 52 vuotta, everstiluutnanteilla 50 vuotta ja muilla 45–50 vuotta.¹⁸

¹⁶ Valtion eläkelaki 208/1966 muutoksineen sellaisina kuin ne ovat, 8 §:n 4 momentti ja 10 §:n 3 momentti muutettuina 3 päivänä helmikuuta 1989 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (103/89 ja 1600/92) ja 10 §:n 7 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1528/93), 5 § ja 8 §.

¹⁷ Asetus puolustusvoimista 274/1975, 57 §.

¹⁸ Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke 2006. Valtionkonttori. Erweko Painotuote Oy, Helsinki 2005, s. 4–7; Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1528/1993.

Käytännössä oikeus sotilaseläkkeeseen on siis 55-vuotiaana lukuun ottamatta everstin, kommodorin, kenraalin ja amiraalin viroissa toimivia sekä lentäjän tehtävissä palvelevia. Siirtymäajan karttumasäädösten takia eläkkeen tavoitetaso ei kuitenkaan täyty eläkeoikeuden täytyessä, vaan upseerin on palveltava eläkeoikeuden saavuttamisen jälkeen saadakseen tavoitetasonsa mukaisen eläkkeen (Taulukko 1).¹⁹

Upseerinvirkaan valmistumisvuosi	Vaadittava palvelusaika	Palvelusaika, jossa eläkkeen tavoitetaso on saavutettu ja uusilla edunsaajilla 55-vuoden iässä	Palvelusaika, jossa elinaikakerroin kompensoitu
Ennen 1979	25 v	25 v	Elinaikakerroin ei koske
1979–1981	26 v	27 v 6 k – 28 v 3 kk	
1982	27 v	28 v 1 kk – 28 v 9 kk	
1983–1984		29 v 7 kk – 30 v 10 kk	
1985–1986	28 v	28 v 7 kk – 28 v 11 kk	31 v 7 kk – 31 v 9 kk
1987		29 v 2 kk	
1988	29 v	29 v 0 kk	Elinaikakerroin ei kompensoitu ennen pakollista eroamisikää
1989–1991		29 v 0 kk – 30 v 0 kk	
1992	30 v	30 v 0 kk	
1993–1995	48/55-vuotiaana	32 v 0 kk	
1996–2000		31 v 0 kk	

Taulukko 1. Yksinkertaistettu taulukko eläkemutosten vaikutuksesta palvelusaikaan maa- ja merivoimien upseereilla.²⁰

Vanhan valtion eläkelain mukaisesti upseeri saattoi siis jäädä vanhuuseläkkeelle 48-vuotiaana saaden 66 prosentin suuruisen eläkkeen. Nykyisellään upseeri voi erota 48-vuotiaana, mutta saa palvelusvuosiensa mukaisen sotilaseläkkeen vasta 55-vuotiaana edellyttäen, että 23 vuoden palvelusaikavaatimus täyttyy. Käytännössä tämä tarkoittaa noin 46 prosentin eläkettä. Täyden karttuman saaminen edellyttää palvelemista säädettyyn eroamisikään asti, jolloin eläkekarttuma 55 vuoden iässä on 60 prosenttia. Näiden muutosten seurauksena upseerien ura on siis pidentynyt jopa seitsemällä vuodella. Lentäjän tehtävissä palveleville muutos on ollut ajallisesti lähes samansuuruinen, mutta suhteellisesti paljon suurempi (Taulukko 2).²¹

¹⁹ Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke 2006; Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke (2011). Keva. Erweko Painotuote Oy, Helsinki 2011, s. 3; Haapanen, Kari. Järjestöpäällikkö, Upseeriliitto. Haastattelu 22.3.2012. Muistiinpanot tekijän hallussa.

²⁰ Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1528/1993; Valtion eläkelaki 1295/2006: 72 §, Laki valtion eläkelain 98 §:n muuttamisesta 1060/2009; Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke (2011), s. 9.

²¹ Valtion eläkelaki 208/1966 muutoksineen, 10 §; Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke (2011), s. 7–9.

Upseerinvirkaan valmistumisvuosi	Vaadittava palvelusaika (lasketaan 1,5 kertaisena)	Palvelusaika, jossa eläkkeen tavoitetaso on saavutettu ja uusilla edunsaajilla 45-vuoden iässä	Palvelusaika, jossa elinaikakerroin kompensoitu
1979–1983	20 v	16 v 9 kk	Elinaikakerroin ei koske
1984–1985	21 v	18 v 5 kk – 18 v 9 kk	
1986–1987	22 v	18 v 8 kk – 19 v 0 kk	
1988–1989	23 v	19 v 0 kk – 19 v 4 kk	
1990–1992	24 v	19 v 4 kk – 20 v 0 kk	
1993	25 v	22 v 0 kk	Elinaikakerroin kompensoituu eroamisiässä
1995	45-vuotiaana	22 v 0 kk	
1996–2000		21 v 0 kk	

Taulukko 2. Yksinkertaistettu taulukko eläkemutosten vaikutuksesta palvelusaikaan upseereilla lentäjän tehtävässä.²²

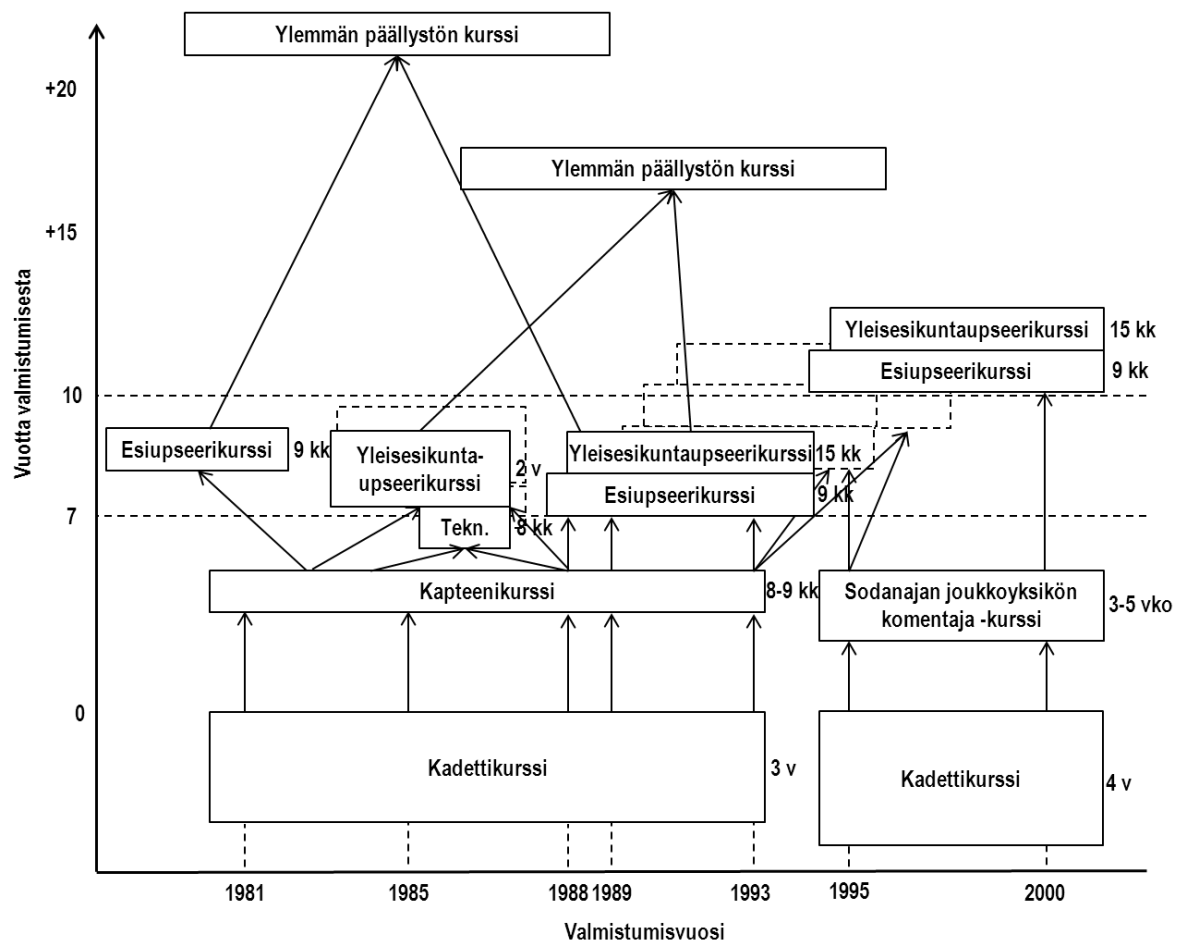
Vuoden 2007 alusta voimaan tulleen valtion eläkelain mukaisesti eläketurvaa sopeutetaan eliniän odotteen muuttumiseen elinaikakertoimella. Muutoksen tavoitteena on hillitä eläkemenojen kasvua pidentämällä työuria ja rajoittamalla eläkkeen määrää. Alkavan eläkkeen määrä riippuu siis elinajan odotteen kehityksestä. Käytännössä tämä tarkoittaa ansaitun eläkkeen leikkaamista elinaikakertoimella. Elinaikakerrointa on sovellettu vuodesta 2010 alkaen, ja se koskeen myös sotilaseläkkeitä. Yleisessä eläkejärjestelmässä elinaikakertoimen vaikutusta voidaan kompensoida jatkamalla työssä eläkeiän saavuttamisen jälkeen. Sotilaseläkkeissä tämä ei ole mahdollista, koska sotilaseläkejärjestelmään kuuluu aikaisemmin mainittu säädetty eroamisikä. Lain mukaan elinaikakerrointa sovelletaan karttuneeseen eläkkeeseen. Niin sanotuilla vanhoilla edunsaajilla eli niillä, jotka ovat olleet puolustusvoimien palveluksessa 30.12.1992, on siis mahdollisuus kompensoida elinaikakertoimen vaikutusta eläkkeeseensä, koska heillä sotilaseläkkeeseen vaadittava palvelusaika täyttyy ennen säädettyä eroamisikää. Uusilla edunsaajilla tätä mahdollisuutta ei käytännössä ole. Mahdollisuus on kuitenkin aiheuttanut sen, että osa vanhoista edunsaajista palvelee edelleen pitempään kuin heidän vuoden 1995 uudistuksen jälkeen muuten tarvitsisi, jotta he saavat kompensoiduksi elinaikakertoimen vaikutusta eläkkeeseensä.²³

²² Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1528/1993; Valtion eläkelaki 1295/2006: 72 §, Laki valtion eläkelain 98 §:n muuttamisesta 1060/2009; Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke (2011), s. 9.

²³ Laki valtion eläkelain muuttamisesta 679/2004, 7 e §; Valtion eläkelaki 1295/2006, 72 § ja 98 §; Laki valtion eläkelain 98 § muuttamisesta 1060/2009: 98 § ja voimaantulosäännös; Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke (2011), s. 2; Ammattisotilaiden sotilaseläkejärjestelmä ja sotilaallinen suorituskyky (2011), s. 3–5 ja 13–15.

2.4 Upseerien koulutusjärjestelmä

Puolustusvoimien palkatun sotilashenkilöstön koulutusjärjestelmä on muuttunut tarkastelujakson aikana useita kertoja ja monella tapaa. Upseerien virkauraan ajallisesti vaikuttavat keskeisimmin perus- ja jatkokoulutus sekä yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaminen. Peruskoulutus sijoittuu uran alkuvaiheeseen, joten sen kesto on vaikuttanut palvelusuran alkuhetkeen. Jatkokoulutuksen ja yleisesikuntaupseerin tutkinnon kesto sekä sijainti virkauralla ovat taas vaikuttaneet uran myöhempisiin vaiheisiin.

Kuva 3. Upseerien koulutusjärjestelmän muutos.²⁴

²⁴ PE:n ak n:o 3594/Henksto/Dhc/16.12.1982 UPSEERIEN, ERIKOISUPSEERIEN JA SOTILASPAPPIEN HENKILÖARVIOINNIT, Liite 1; PE:n ak n:o 3149/Koultsto/Dab/29.12.1989 UPSEERIKOULUTUSTYÖRYHMÄ 2:N RAPORTTI, Liitteet 1.5. ja 4.2; PEkoul-os ohje n:o 21/5.2.a/D/I/13.10.1994 UPSEERIEN JATKOTUTKINNON UUDISTAMINEN JA YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIEN VALINTAMENETTELY SIIRTYMÄVAIHEESSA, s. 1; PEkoul-os ak 29/5.4/D/I/22.1.1999 ESIUPSEERIKURSSIN JA UPSEERIEN JATKOTUTKINNON TOIMEENPANO SEKÄ ESIUPSEERIKURSSEILLA OPISKELEVIEN LUKUMÄÄRÄT VUODESTA 1999 ALKAEN; MPKK:n Jatkotutkinto-osaston ak 571/5.2/D/I/9.9.2004 ESIUPSEERIKURSSI 58:N TOTEUTTAMINEN; PEkoul-os ak R409/5.2/D/III/20.2.2006 OPISKELIJAESITYKSET ESIUPSEERIKURSSI 59:LLE VUONNA 2006.

Upseerin virkaan nimitettävältä on edellytetty kelpoisuusvaatimuksena upseerin tutkintoa. Upseerin tutkinto on suoritettu peruskoulutuksen yhteydessä kadettikurssilla. Majurilta, komentajakapteenilta, everstiluutnantilta ja komentajalta on edellytetty lisäksi aselajinsa upseereille vahvistettu jatkokoulutus sekä everstiltä, kommodorilta ja sitä ylemmältä upseerilta yleisesikuntaupseerin tutkinto. Jatkokoulutus on suoritettu esiuupseerikurssin yhteydessä ja yleisesikuntaupseerin tutkinto yleisesikuntaupseerikurssin yhteydessä. Myös ulkomailla suoritettu vastaava tutkinto on voitu hyväksyä yleisesikuntaupseerin tutkinnoksi.²⁵

Vuoteen 1992 asti peruskoulutuksesta vastasi Kadettikoulu. Esiupseerikurssit järjestettiin puolustushaarakouluissa ja yleisesikuntaupseerikurssi Sotakorkeakoulussa. Upseerikoulutus katsottiin korkeakoulutukseksi, jossa upseerin tutkinto oli perustutkinto ja yleisesikuntaupseerin tutkinto jatkotutkinto.²⁷ Vuodesta 1993 alkaen Maanpuolustuskorkeakoulu on järjestänyt upseerin virkoihin vaadittaviin tutkintoihin johtavan opetuksen. Vuodesta 1995 alkaen valmistuneilla upseerin tutkinto on ollut ylempi korkeakoulututkinto.²⁸

Vuonna 1978 upseerien peruskoulutus piteni kolmeen vuoteen aikaisemmasta kahdesta ja puolesta vuodesta. Vuonna 1981 valmistunut kurssi oli siten ensimmäinen kolmivuotinen kadettikurssi. Vuonna 1991 aloittaneella kurssilla peruskoulutus piteni neljään vuoteen ja muuttui samalla tasoltaan ylemmäksi korkeakoulututkinnoksi. Vuonna 1994 ei näin ollen valmistunut kadettikurssia lainkaan ja vuonna 1995 valmistunut kurssi oli ensimmäinen nelivuotinen kadettikurssi. Voidaankin todeta, että tämän jälkeen valmistuneiden virkauran alkaminen myöhentyi aikaisemmasta yhdellä vuodella.²⁹

Vuoteen 1994 asti esiuupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssit toteutettiin erillään. Upseerit, jotka eivät opiskelleet Sotakorkeakoulussa yleisesikuntaupseerin tutkintoa, komennettiin vastaavassa ajassa esiuupseerikurssille. Maanpuolustuskorkeakoulun perustamisen jälkeen vuo-

²⁵ Asetus puolustusvoimista 274/1975, 40 §; Asetus puolustusvoimista annetun asetuksen muuttamisesta 1052/1987, 40 §; Asetus puolustusvoimista 667/1992, 37 §; Asetus puolustusvoimista annetun asetuksen muuttamisesta 1132/1995, 37 §; Asetus sotilasopetuslaitoksista ja niissä suoritettavista tutkinnoista annetun asetuksen muuttamisesta 739/1979, 1a §; Asetus sotilasopetuslaitoksista ja niissä suoritettavista tutkinnoista annetun asetuksen muuttamisesta /1989, 1a §; Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta 688/1992, 9 §, 12 § ja 14 §; Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 772/1995, 29a §; Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 888/1997, 14 §, 14a § ja 15 §.

²⁷ Asetus sotilasopetuslaitoksista ja niissä suoritettavista tutkinnoista annetun asetuksen muuttamisesta 739/1979, 1a §.

²⁸ Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta 688/1992, 1 § ja 12 §.

²⁹ Kadettiupseerit 1920–2010. Kadettikunta ry ja Upseeriliitto ry, Bookwell Oy, Porvoo 2010, s. 1197; Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta 688/1992, 31 §.

desta 1994 alkaen esiupeeri- ja yleisesikuntaupseerikurssi ovat yhdessä muodostaneet jatkokotutkinnon.³⁰

Ensimmäiselle, vuonna 1994 alkaneelle, uuden koulutusjärjestelmän mukaiselle esiupeerikurssille komennettiin pääsääntöisesti ne vuonna 1988 ja sitä aikaisemmin valmistuneet upseerit, jotka eivät olleet päässeet tai pyrkineet yleisesikuntaupseerikurssille vuonna 1994. Toiselle uuden koulutusjärjestelmän mukaiselle esiupeerikurssille komennettiin pääsääntöisesti ne vuonna 1989 ja sitä aikaisemmin valmistuneet upseerit, jotka eivät olleet päässeet tai pyrkineet yleisesikuntaupseerikurssille vuonna 1994. Kolmannelle uuden koulutusjärjestelmän mukaiselle esiupeerikurssille komennettiin 1990 valmistuneet upseerit.³¹

Aikaisemman upseerikoulutusjärjestelmän mukainen viimeinen yleisesikuntaupseerikurssin pääsyttutkinto järjestettiin vuonna 1994. Tähän saivat osallistua vuonna 1989 ja sitä aikaisemmin valmistuneet upseerit. Vuosina 1994 – 1997 toimeenpantu yleisesikuntaupseerikurssi toteutettiin vielä vanhan koulutusjärjestelmän mukaisesti. Vuonna 1997 alkoi ensimmäinen uuden koulutusjärjestelmän mukainen yleisesikuntaupseerikurssi, jolle valittiin opiskelijoita kaikilta kolmelta ensimmäiseltä uusimuotoiselta esiupeerikurssilta opintomenestyksen perusteella. Kahdelta ensimmäiseltä uusimuotoiselta esiupeerikurssilta saattoi lisäksi pyrkiä tälle yleisesikuntaupseerikurssille pääsyttutkinnon kautta.³²

Vuosina 1998 ja 1999 alkaneille yleisesikuntaupseerikursseille valittiin osa suoraan opintomenestyksen perusteella edeltävältä esiupeerikurssilta ja osa pääsyttutkinnon kautta aikaisemmilta uusimuotoisilta esiupeerikursseilta. Edellytyksenä pääsyttutkintoon osallistumiselle oli, ettei henkilö täyttänyt enempää kuin 36 vuotta kurssin alkamisvuonna. Vuonna 1999 järjestettiin viimeinen pääsyttutkinto ja vuosina 2000 ja 2001 valinnat yleisesikuntaupseerikurssille tehtiin pelkästään edeltävän esiupeerikurssin opintomenestyksen perusteella.³³ Vuodesta 2002 alkaen otettiin kuitenkin käyttöön lisävalintamenettely, johon saivat osallistua vuonna 1998 tai sen jälkeen esiupeerikurssin suorittaneet upseerit. Tämän jälkeen yleisesikuntaupseerikurssille on voinut hakeutua opintomenestyksen lisäksi lisävalintamenettelyn kautta. Lisävalintamenettelyyn ovat voineet osallistua esiupeerikurssin hyväksytysti suorittaneet upseerit. Lisäksi edellytyksenä on ollut, että valitulla on yleisesikuntaupseerikurssin päättyessä

³⁰ Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta 688/1992, 9 §, 12 § ja 14 §; Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 888/1997, 14 §, 14a § ja 15 §.

³¹ PEkoul-os ohje n:o 21/5.2.a/D/I/13.10.1994 UPSEERIEN JATKOTUTKINNON UUDISTAMINEN JA YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIEN VALINTAMENETTELY SIIRTYMÄVAIHEESSA, s. 3–4 ja Liite.

³² Ks. edellinen.

³³ PEkoul-os ak 63/5.2/D/I/31.03.1998 OPISKELIJOIDEN VALINTA YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSILLE.

jäljellä kymmenen vuotta palvelusaikaa puolustusvoimissa laskettuna 30 vuoden palvelusajasta.³⁴

Esiupseerikurssin kesto oli aikaisemmin seitsemästä kahdeksaan kuukautta ja nykyisellään se on noin yhdeksän kuukautta. Ennen vuotta 1997 alkaneiden yleisesikuntaupseerikurssien kesto oli kaksi vuotta ja teknisen linjan suorittaneilla kaksi vuotta ja kahdeksan kuukautta. Vuodesta 1997 alkaen järjestettyjen yleisesikuntaupseerikurssien kokonaiskesto esiupseerikurssi mukaan lukien on ollut noin kaksi vuotta.³⁵

Jatkokoulutuksen ja -tutkinnon siirtymävaiheesta johtuen osa aikaisemman peruskoulutuksen suorittaneista kadettikursseista suoritti nämä uuden järjestelmän mukaisesti. Aikaisemmin jatkokoulutukseen saattoi hakeutua kuudesta seitsemään vuotta valmistumisesta.³⁶ Tämä jatkui myös siirtymävaiheen ajan aina vuoteen 1998 asti. Upseerien palvelusuran pidennyttyä eläkelain muutoksesta johtuen haluttiin esiupseerikurssi sijoittaa tarkoituksenmukaisemmin upseerin uralle. 1999 tehdyllä päätöksellä esiupseerikurssille komentamista myöhennettiin portaittain niin, että vuodesta 2006 ja vuonna 1996 valmistuneesta kadettikurssista alkaen kadettikurssit komennettiin esiupseerikurssille kymmenen vuotta valmistumisesta. Esiupseerikurssin siirtämisestä johtuen kurssien vahvuudet pienenivät hetkellisesti merkittävästi. Riittävien kurssivahvuuksien takaamiseksi vuonna 2004 ei alkanut esiupseerikurssia lainkaan. Vuodesta 2006 alkaen siirryttiin myös käytäntöön, jossa yleisesikuntaupseerikurssi toteutetaan vain parillisina vuosina ja sille opinto-oikeuden saa opintomenestyksen perustella kahdelta edelliseltä esiupseerikurssilta.³⁷

Perus- ja jatkokoulutuksen lisäksi upseerien koulutusjärjestelmään sisältyy paljon erilaista täydennyskoulutusta. Ennen jatkokoulutusta tuli aikaisemmin käydä kapteenikurssi ja uudemmassa järjestelmässä joukkoyksikön komentajakurssi. Aikaisemmin kapteenikurssin

³⁴ PEkoul-os PAK A 01:03.02.03 YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIN LISÄVALINTAMENETTELY, kohta 4.

³⁵ Aktiiviupseerikoulutus, järjestelyt ja tutkintovaatimukset. Pääesikunnan tiedoitusosasto, Valtioneuvoston Kirjapaino, 1972, s. 14–17 ja 22; PEkoul-os ohje n:o 21/5.2.a/D/I/13.10.1994 UPSEERIEN JATKOTUTKINNON UUDISTAMINEN JA YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIEN VALINTAMENETTELY SIIRTÄMÄVAIHEESSA, s. 1.

³⁶ PEkoul-os PMK A 1:3.2.3/1912.1986 MÄÄRÄYKSET SOTAKORKEAKOULUN YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSINPÄÄSYTUTKINNOSTA, s. 2.

³⁷ PEkoul-os ohje n:o 21/5.2.a/D/I/13.10.1994 UPSEERIEN JATKOTUTKINNON UUDISTAMINEN JA YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIEN VALINTAMENETTELY SIIRTÄMÄVAIHEESSA, s. 3–4 ja Liite; PEkoul-os ak 29/5.4/D/I/22.1.1999 ESIUPSEERIKURSSIN JA UPSEERIEN JATKOTUTKINNON TOIMEENPANO SEKÄ ESIUPSEERIKURSSEILLA OPISKELEVIEN LUKUMÄÄRÄT VUODESTA 1999 ALKAEN; PEkoul-os ak R330/5.2/D/I/24.1.2001 ESIUPSEERI- JA YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIEN OPPILASVALINNAT, s. 2; MPKK:n Jatkotutkinto-osaston ak 571/5.2/D/I/9.9.2004 ESIUPSEERIKURSSI 58:N TOTEUTTAMINEN; PEkoul-os ak R409/5.2/D/III/20.2.2006 OPISKELIJAESITYKSET ESIUPSEERIKURSSI 59:LLE VUONNA 2006.

käyminen oli edellytys kapteeniylennykselle.³⁸ Esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssien jälkeen upseereita on koulutettu ylemmän päällystön ja ylimmän päällystön kursseilla. Näiden lisäksi on ollut paljon erilaista puolustushaara- ja toimialakohtaista täydennyskoulutusta. Aikaisempaa kapteenikurssia lukuun ottamatta täydennyskoulutus ei ole vaikuttanut samalla tavoin mitattavasti upseerien uran kehittymiseen. Lisäksi sen sijoittuminen upseerin uralle on ollut satunnaisempaa kuin esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssien.⁴⁰

2.5 Puolustusvoimien organisaatio- ja hallintorakenne

Puolustusvoimien organisaatio- ja hallintorakenne on muuttunut useita kertoja tarkastelujakson aikana. Näin ollen myös upseerien palvelusuraan vaikuttava tehtävärakenne on muuttunut. 1980-luvulle tultaessa oli puolustusvoimien rauhanajan hallintorakenteen perustana alueellisen puolustusjärjestelmän edellyttämä organisaatio. Puolustusvoimien tehtävät, organisaatio ja henkilöstömäärä eivät kuitenkaan olleet tasapainossa, vaan henkilöstön vaje oli merkittävä. Henkilöstövajasta pyrittiin supistamaan lisäämällä virkoja rahoituspiteiden sallimissa rajoissa sekä organisoimalla uudelleen puolustusvoimien rakenteita.⁴¹ Vuoden 1985 alusta puolustusvoimien rauhanajan organisaatiota uudistettiin ja samalla itsenäisten joukko-osastojen, laitosten ja yksiköiden määrä väheni merkittävästi. Suunnittelukaudella 1987–1991 joukkoja organisoitiin edelleen suuremmiksi yksiköiksi.⁴²

Vuoteen 1993 asti alueellisen puolustusjärjestelmän aluejako ja johtamisjärjestelmä olivat perustuneet maan jakamiseen seitsemään sotilaslääniiin ja edelleen 26 sotilaspiiriin. Vuoden 1993 alusta aluejakoa muutettiin jakamalla maa kolmeen maanpuolustusalueeseen ja nämä edelleen yhteensä 12 sotilaslääniiin. Tämä tarkoitti merkittävää muutosta aikaisempaan hallintorakenteeseen, joten myös upseerien tehtävät sekä aikaisemmat tehtäväkierrot muuttuivat merkittävästi. Tavoitteena pidettiin myös upseerien saamista aikaisempaa nopeammin esiupseeritason suunnittelu- ja komentajatehtäviin.⁴³

³⁸ Aktiiviupseerikoulutus (1972), s. 18; PE:n ak n:o 3149/Koultsto/Dab/29.12.1989 UPSEERIKOULUTUSTYÖRYHMÄ 2:N RAPORTTI, s. 10–11 ja Liite 1.5.

⁴⁰ Aktiiviupseerikoulutus (1972), s. 14–17 ja 22.

⁴¹ Kolmannen parlamentaarisen puolustuskomitean mietintö. Komiteamietintö 1981:1. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1981, s. 42–53 ja 60.

⁴² Parlamentaarisen puolustustoimikunnan lausunto puolustusministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 1987–1991. Komiteamietintö 1986:23. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1986, s. 34.

⁴³ Arvio puolustusvoimien tämän hetkisestä tilasta ja suorituskyvystä sekä kannanotto puolustusvoimien kehittämisen suunnitelmiin ja puolustusmäärärahoihin 1990-luvulla. Komiteamietintö 1990:57. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1991, s. 38 ja 49.

Vuoden 1997 selonteon pohjalta aloitettiin uusi rakennemuutos puolustusvoimien johtamisjärjestelmän ja rauhan ajan hallintorakenteen rationalisoinniksi. Uudistuksella tavoiteltiin pysyviä rakenteellisia säästöjä. Tähän pyrittiin muun muassa vähentämällä johtoportaiden ja joukko-osastojen määrää. Samanlaiset tavoitteet seurasivat myös myöhemmissä selonteoissa. Vuoden 2008 alusta maanpuolustuksen rauhanajan hallintorakennetta muutettiin jälleen merkittävästi. Aikaisemmat maanpuolustusalueet ja sotilasläänit lakkautettiin. Uusina johtoportaina perustettiin Maavoimien esikunta ja seitsemän sotilasläänin esikuntaa. Lisäksi lakkautettavien sotilasläänien tilalle perustettiin sotilasläänien alaisia aluetoimistoja.⁴⁴

Alati jatkuva muutos viimeisen kahden vuosikymmenen aikana on muokannut upseerin uraa merkittävästi. Samalla se tekee eri aikoina valmistuneiden upseereiden palvelusurien vertailun varsin haastavaksi.

2.5.1 Upseerien virkarakenne ja ylennysten perusteet

Puolustusvoimien virkarakenne on ollut merkittävä tekijä upseerien virkauran kehittämisessä. Eritasoisten virkojen määrä ja niiden sijainti organisaatiossa ovat vaikuttaneet merkittävästi upseerien uralla etenemiseen ja ylennyksiin aivan viime vuosiin asti.

Aikaisemmin upseerit etenivät ja ylenivät urallaan puolustusvoimien käytössä olevien virkojen puitteissa. Ylentäminen tapahtui ylempään virkaan nimittämisen yhteydessä edellyttäen, että asianomainen henkilö oli palvellut sitä alemmassa virassa vähintään kaksi vuotta. Ylentäminen seuraavaan sotilasarvoon edellytti siten, että puolustusvoimien käytössä oli myös kyseiseen sotilasarvoon sidottu virka. Puolustusvoimat oli lisäksi sidottu siihen virkarakenteeseen, joka sille oli valtion vuotuisen tulo- ja menoarvion mukaan myönnetty. Erityisen painavasta syystä tästä voitiin kuitenkin poiketa. Jatkokoulutus tai yleisesikuntaupseerintutkinto ei näin ollen automaattisesti taannut ylennystä seuraavaan sotilasarvoon.⁴⁵

⁴⁴ Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 17.3.1997, VNS 1/1997; Suomen turvallisuus ja puolustuspolitiikka. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 13.6.2001, VNS 2/2001 vp; Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004. Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2004. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2004; Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009. Valtioneuvoston selonteko 23.1.2009 VNS x/2009. Edellä mainitussa selonteoissa on kaikissa johtavana ajatuksena 1997 aloitettu rakenneuudistus, jonka tavoitteena on ollut toiminnan tehostaminen ja toimintojen rationalisointi. Käytännössä näihin tavoitteisiin pääseminen on tarkoittanut henkilöstön supistamista. Sama keskeinen tavoite oli myös puolustusvoimien rakenneuudistuksessa, joka aloitettiin 2004 selonteon pohjalta.

⁴⁵ Rannikko, Erkki (1980): "Upseerien palvelusurankehitysnäkymiä 1980-luvulla". Sotilasaikakauslehti 2/1980, s. 88–91. (Kirjoittaja on eversti ja Pääesikunnan komento-osaston päällikkö). Kirjoituksessa todetaan, että yhtenä 1980-luvun päämääränä tulee nähdä ilman majurin nimitystä jäävien esiuupseerien ylentäminen majurin palvelusarvoon ilman nimitystä majurin virkaan; Heikkilä, Tauno (1981): "Näkökohtia henkilöstöpolitiikasta". Sotilasaikakauslehti 3/1980, s. 222–224; Hälvä, Jouko (1981), s. 254–257.

Virkarakenteen vääristymästä johtuen otettiin 1989 käytännöksi ylentää kaikki yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneet majurin tai komentajakapteenin arvoon, vaikka heitä ei voitukaan nimittää vastaavaan virkaan. Esiupseerikurssin käyneiden osalta ylentäminen tapahtui edelleen virkaan nimitettäessä. Sama päti everstiluutnantin ja komentajan sekä sitä ylempien arvojen osalta.⁴⁶

Vuodesta 1995 lukien luutnantin, yliluutnantin, kapteenin sekä kapteeniluutnantin virat poistuivat ja tilalle tuli nuoremman upseerin virka. Kadettikurssilta valmistuvat upseerit ylennettiin yliluutnanteiksi ja nimitettiin nuoremman upseerin virkaan kurssin päättymispäivänä. Kapteeniksi ja kapteeniluutnantiksi ylentäminen riippui majuri- ja komentajakapteeninimityksissä vapautuvista ylemmistä nuoremman upseerin palkkausluokista. Majuriksi ja komentajakapteeniksi sekä näitä ylempiin sotilasarvoihin ylentäminen riippui edelleen vapautuvista kyseisistä viroista.⁴⁷

Vuosituhanen vaihteessa ylentämisen perusteet ylempiin sotilasarvoihin muuttuivat. Kapteeniksi ja kapteeniluutnantiksi upseeri voitiin ylentää tämän palveltua noin viisi vuotta nuoremman upseerin virassa. Ylentäminen tapahtui pääsääntöisesti kadettikursseittain kaksi kertaa vuodessa. Majurin tai komentajakapteenin virkaan nimittäminen ei ollut edellytys ylentämiselle vastaavaan sotilasarvoon. Majuriksi ja komentajakapteeniksi ylentämisen perusteena oli yleisesikuntaupseerikurssille hyväksytyillä noin kymmenen vuotta valmistumisesta ja esiupseerikurssin suorittaneilla noin neljätoista vuotta valmistumisesta. Esiupseerikurssin suorittaneilla edellytyksenä oli lisäksi, että kyseessä oleva upseeri oli määrätty tai tultaisiin lähiaikoina määräämään vähintään majuri-tasoiseen nuoremman upseerin tehtävään. Lentäjänä palveleva esiupseeri voitiin ylentää majurin arvoon noin kolme vuotta samantasoisen koulutuksen saaneita ikätovereitaan aikaisemmin. Everstiluutnantiksi tai komentajaksi ylentämisen ja vastaavaan virkaan nimittämisen perusteena oli, että henkilö oli määrätty tai tultaisiin viimeistään nimittämisen yhteydessä määräämään kyseisen tasoiseen tehtävään. Yleisesikuntaupseerikurssin suorittaneet voitiin näin ylentää ja nimittää everstiluutnantin tai komentajan virkaan noin 16 vuotta valmistumisesta ja esiupseerikurssin suorittaneet noin 24 vuotta valmistumisen jälkeen. Lentäjän tehtävässä palvelevat voitiin ylentää everstiluutnantiksi edelleen noin kolme

⁴⁶ PE:n ak n:o 3149/Koultsto/Dab/29.12.1989 UPSEERIKOULUTUSTYÖRYHMÄ 2:N RAPORTTI, s. 15; PE:n ak n:o 532/Komento-osasto/Dbc/14.2.1990 PUOLUSTUSVOIMIEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1989; PE:n ak n:o 349/Komento-osasto/Dbc/13.2.1991 PUOLUSTUSVOIMIEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1990.

⁴⁷ PEHenk-os PAK 3:11 /244/2.15/D/I/10.3.1997 UPSEERIEN HENKILÖASIOIDEN HOIDON ERITYISPIIRTEET.

vuotta ikätovereitaan aikaisemmin. Ylimpiin upseerin virkoihin nimitettiin ja määrättiin määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi. Nimittäminen everstin ja kommodorin sekä kenraalin ja amiraalin virkoihin suunniteltiin siten, että eläkeoikeus täyttyi määräajan kuluessa. Määräajan päätyttyä tai sen kuluessa nimittämistä voitiin jatkaa uudella määräaikaisella nimittämisellä.⁴⁸

Vuonna 2008 upseerien virkarakennetta muutettiin siten, että nuoremman upseerin, majurin ja komentajakapteenin sekä everstiluutnantin ja komentajan virat poistuivat. Tilalle tuli upseerin virka. Taustalla oli siirtyminen uuteen palkkausjärjestelmään vuonna 2003, jolloin virkoihin sidotut palkkaluokat menettivät merkityksensä.⁴⁹

2.5.2 Upseerien palvelusuran suunnittelu ja tehtävärakenne

Pääesikunnan pysyväisohjeet ovat ohjanneet upseerien palvelusuran suunnittelua ja tehtävärakenteen kehittämistä. Upseerien sijoittaminen eri tehtäviin on vaihdellut ajallisesti merkittävästi organisaation ja sitä kautta tehtävärakenteen muuttuessa. Normeilla on annettu ohjeelliset palvelusvuosi- ja ikämääreet eri tehtäviin määrittämiseksi. Koska puolustusvoimien organisaatio ja hallintorakenne on muuttunut useaan kertaan ja monella tapaa on tehtävätasojen vertailussa omat haasteensa.

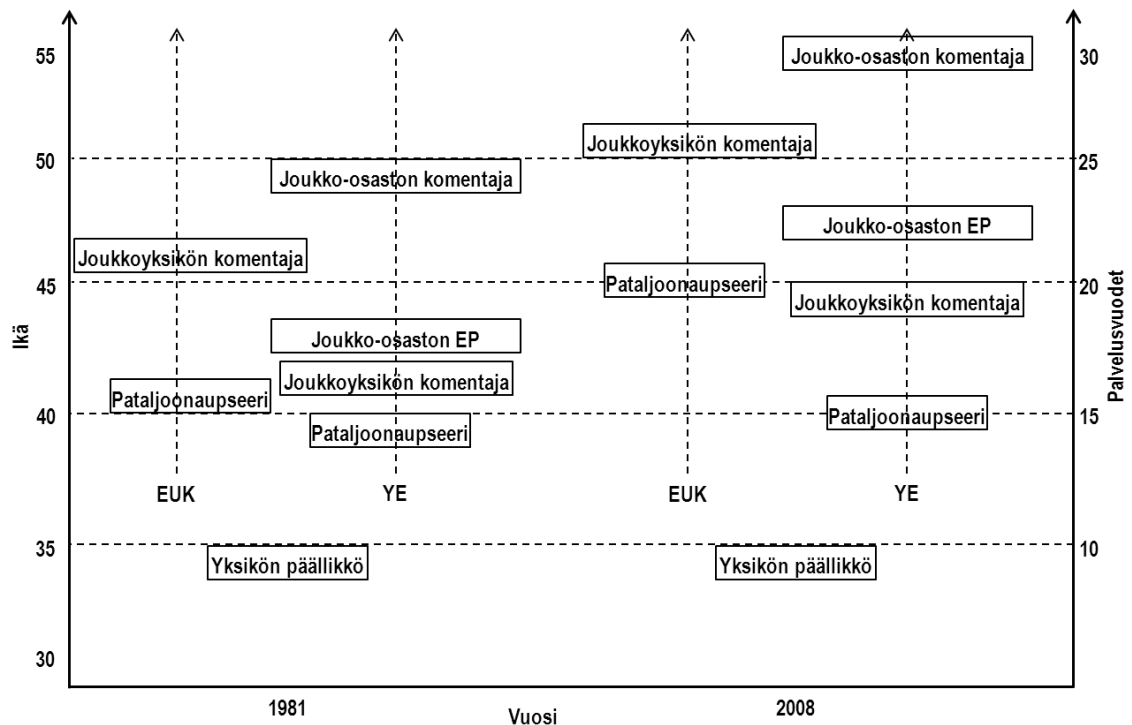
Tutkimuksen viitekehyksen kannalta on tarkastelu suoritettu tässä tutkimuksessa esimerkkinä komentaja- ja päällikkötehtävien osalta. Vuoden 1981 normin mukaisesti perusyksiköiden päälliköiden tuli olla alle 35-vuotiaita, pataljoonapuseereiden alle 40-vuotiaita, joukkoyksikön komentajien alle 45-vuotiaita ja joukko-osaston komentajien alle 50-vuotiaita. Tavoitteena oli jokaisen upseerin sijoittaminen yksikön päällikön tehtävään minimiajaksi eli kahdeksi vuodeksi. Yleisesikuntaupseeri voitiin suunnitella pataljoonapuseerin tehtävään kahdesta kolmeen vuotta yleisesikuntaupseerikurssin jälkeen ja esiuupseeri vastaavasti kuudesta yhdeksään vuotta esiuupseerikurssin jälkeen. Joukkoyksikön komentajan tehtävään yleisesikuntaupseeri suunniteltiin noin 15 palvelusvuoden ja esiuupseeri noin 20 palvelusvuoden jälkeen.⁵¹

⁴⁸ Tasavallan presidentin asetus sotilas- ja palvelusarvoista 283/2000, 11 § ja 15 §; PEHenk-os PAK 3:4 1484/2.15/D/I/23.12.1999 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU; PEHenk-os PAK 3:4 62/2.15/D/I/18.1.2001 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU; PEHenk-os PAK 3:4 281/2.15/D/I/21.3.2002 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU, Liite 8.3; PEHenk-os PAK 3:4 258/2.15/D/I/27.3.2003 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU, Liite 8.3.

⁴⁹ Valtioneuvoston asetus puolustusvoimista 1319/2007.

⁵¹ PE:n ak n:o 1644/Komento-osasto/Dbc/26.5.1981, PMK B 2.2.1 UPSEERIEN PALVELUSURAN SUUNNITTELU, Liite 4.

Vuoden 2008 normin mukaisesti perusyksiköiden päälliköiden tulisi edelleen olla alle 35-vuotiaita. Kaikille upseereille pyritään edelleen takaamaan perusyksikön päällikön tehtävä ennen esipuseerikurssia. Yleisesikuntaupseerit suunnitellaan pataljoonapseeriksi noin 40-vuotiaana, joukkoyksikön komentajaksi noin 45-vuotiaana ja joukko-osaston komentajaksi yli 50-vuotiaana. Esiupseereille pataljoonapseerin tehtävä tulee noin 20 vuotta ja joukkoyksikön komentajan tehtävä noin 25 vuotta valmistumisesta.⁵²

Kuva 4. Päällikkö- ja komentajatehtävät upseerien palvelusuralla.⁵³

3 TUTKIMUSASETELMA

3.1 Tutkimusasetelma ja tutkimuksen rajaus

Empiirisiä tutkimuksia voidaan jakaa erilaisiin tyypeihin useilla eri tavoilla. Jako voidaan tehdä esimerkiksi tutkimuksen tarkoituksen, ajallisen ulottuvuuden, tutkimusotteen tai tiedonkeruumenetelmän perusteella. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kuvailla upseerien virkauran muutosta puolustusvoimien sisällä viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana.

⁵² PEHenk-os PAK 3:4 279/2.15/D/I/1.4.2004 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU, Liite 6; PEHENKOS ak HE635/30.5.2008, PVHSM HENKILÖSTÖALA 001 – UPSEERIEN HENKILÖASIOIDEN HOITO.

⁵³ PE:n ak n:o 3594/Henksto/Dbc/16.12.1982 UPSEERIEN, ERIKOISUPSEERIEN JA SOTILASPAPPIEN HENKILÖARVIOINNIT, Liite 1; PE:n ak n:o 1644/Komento-osasto/Dbc/26.5.1981, PMK B 2.2.1 UPSEERIEN PALVELUSURAN SUUNNITTELU; PEHENKOS ak HE635/30.5.2008, PVHSM HENKILÖSTÖALA 001 – UPSEERIEN HENKILÖASIOIDEN HOITO, Liite 5.

Kyseessä oli siis empiirinen tutkimus, jossa vertailtiin ajallisesti eri vuosina valmistuneiden kadettikurssien palvelusuria tarkastelujakson aikana. Tutkittavaa joukkoa lähestyttiin aikaperspektiivin suhteen pitkittäistutkimuksena. Tutkimuskysymyksiin vastattiin puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä ylläpidettävän henkilökisterin pohjalta.⁵⁴

Virkauran tiedettiin muuttuneen 1990- ja 2000-luvuilla tapahtuneiden eläkeiän nousun, puolustusvoimien rakennemuutosten ja koulutusuudistusten myötä. Tutkimuksessa seurattiin, miten upseerin ura on muuttunut ajallisesti viitekehyksessä tapahtuneiden muutosten johdosta. Viitekehysten perusteella tiedettiin teoreettisesti, miten upseerin uraan vaikuttaneet muutokset olivat ajallisesti muuttaneet upseerin uraa. Tutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten se oli tosiasiallisesti muuttunut.

Tutkimuksen perusjoukkona ovat puolustusvoimissa vuosina 1981–2010 palvelleet upseerit. Tutkimus rajattiin koskemaan vain kadettiupseereita. Perusjoukon suuresta koosta johtuen päätettiin vertailla keskenään viittä tällä ajalla valmistunutta kadettikurssia. Ensimmäiseksi vertailuryhmään kuuluvaksi kurssiksi valittiin vuonna 1981 valmistunut kolmivuotinen kadettikurssi. Viimeiseksi vertailtavaksi kurssiksi valittiin vuonna 2000 valmistunut nelivuotinen kadettikurssi. Tämän lisäksi vertailuun valittiin vuosina 1986 ja 1990 valmistuneet kolmivuotiset sekä vuonna 1995 valmistunut nelivuotinen kadettikurssi. Näiden kurssien osalta tutkimus toteutettiin tarkastelujaksolla kokonaistutkimuksena.

Tutkimusasetelmalla pyrittiin löytämään selkeästi mitattavia ja vertailtavia eroja. Valitsemalla vertailtavat ryhmät edellä kuvatulla tavalla saatiin viimeisimmälle mukaan otetulle kadettikurssille kymmenen vuoden palvelusura tarkastelujaksolle. Samalla kyseinen kurssi oli viitekehysten perusteella siinä uran vaiheessa, jossa kurssi komennettiin esiuupseerikurssille. Tätä nuoremmilla kursseilla virkauran katsottiin olevan vielä niin lyhyt, ettei siitä saataisi konkreettista verrattavaa. Rajauksella jätettiin ulkopuolelle myös 2000-luvulla upseerien peruskoulutuksessa tapahtuneet muutokset. Tutkimukseen valitut kurssit olivat keskimäärin viiden vuoden välein valmistuneita, ja niiden sijoittuminen eläkeuudistuksen siirtymäaikasäännösten poikkeuksiin toisistaan. Kolme vanhinta kurssia oli eläkeuudistuksen siirtymäaikasäännösten piirissä ja kaksi nuorempaa olivat uusia edunsaajia. Joukossa oli lisäksi kahden eri upseerin perus- ja jatkokoulutusjärjestelmän sekä niiden yhdistelmän suorittaneita kadettikursseja.

⁵⁴ Alkula ym. (2002), s.34–37; Heikkilä, Tarja: Tilastollinen tutkimus, Edita Prima Oy, Helsinki 2010, s. 23.

3.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset johdettiin tutkimuksen viitekehyksestä. Tutkimuskysymyksen oli oltava selkeästi ajallisesti mitattavissa ja riittävän selvästi eroteltavissa tutkittavan joukon sisältä. Tutkimuksessa etsittiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- (1) Miten eri aikana valmistuneiden kurssien palvelusurat eroavat toisistaan ajallisesti tarkasteltuna?
 - (a) Miten upseerin virkaura on muuttunut ajallisesti ylennysten, koulutusten ja tehtävätasojen näkökulmasta?
 - (b) Minkälaisia eroja puolustushaarojen välillä on ollut upseerien palvelusurien muutoksessa?
- (2) Miten tulokset suhteutuvat viitekehyksessä tapahtuneisiin muutoksiin?

Ajallista muutosta määritettäessä tarkastelu tehtiin kurseittain kolmella kriteerillä. Ne olivat fyysinen ikä sekä tapahtuman ajallinen etäisyys valmistumisesta ja edellisestä suoritetusta koulutuksesta.

3.3 Käytetyt lähteet ja niiden luotettavuus

Tutkimuksen viitekehyksen pohjana olevan aineiston muodostivat voimassa oleva lainsäädäntö ja siinä tarkastelujakson aikana tapahtuneet muutokset. Aineistoa täydensi eri arkistolähteistä saatavilla oleva puolustusvoimien oma normisto, jolla upseerien koulutusjärjestelmää ja palvelusuran suunnittelua on ohjeistettu.

Tutkimuksen empiirisen aineiston muodosti puolustusvoimien palkattua henkilöstöä koskeva rekisteritieto. Käytetty aineisto saatiin vuoteen 2010 asti käytössä olleesta henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (HEHATI) rekisteristä. Tutkimuksen kannalta tätä käsiteltiin ns. perusrekisterinä. HEHATI-rekisteri sisältää puolustusvoimien palkatun henkilöstön henkilötiedot, palvelussuhteeseen liittyvät tiedot, virkaa ja tehtäviä koskevat tiedot, palkkatiedot sekä muun muassa koulutustiedot.⁵⁵ Siirryttäessä HEHATI-järjestelmään tiedot siirrettiin aikaisemmasta

⁵⁵ PEHenk-os ak AG21938/18.10.2010 PÄÄESIKUNNAN HENKILÖSTÖOSASTON VASTUULLA OLEVAT HENKILÖREKISTERIT.

henkilötietojärjestelmästä (HETI). 1990-luvun alussa käyttöön otettuun HETI-rekisteriin siirrettiin aikaisemmin manuaalisesti ylläpidetty puolustusvoimien henkilörekisteri.⁵⁶

Käyttämällä olemassa olevaa rekisteriaineistoa suljettiin pois yksittäisen henkilön mahdollisuus vaikuttaa tietojen oikeellisuuteen. Aineiston tarkastelun perusteella havaittiin, että rekisteriaineisto oli hyvin kattava muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Koska aineisto kerättiin käyttämällä useita eri hakuja, voitiin puuttuvia tietoja täydentää saman perusrekisterin muista hauista saaduilla tiedoilla. Tutkimusongelmien kannalta oleellisia tietoja ei siis käytännössä jäänyt puuttumaan. Henkilö- ja palvelusuratieojen referenssiaineistona käytettiin lisäksi Upseeriliiton jäsenrekisteritietoa sekä Kadettikunnan matrikkelitietoa. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että tutkimuksen lähdemateriaali oli varsin luotettava ja yhdenmukainen lähdetämän tutkimuksen toteuttamiselle.

3.4 Tutkimusmenetelmä

Tilastollinen analyysi voidaan jakaa kuvailevaan analyysiin (*descriptive*) ja tilastolliseen inferenssiin (*statistical inference*) eli päättelyyn. Kuvaileva asetelmä pyrkii kuvailemaan ja esittelemään tutkittavasta joukosta kerättyjä numeerista tai kvantitatiivista sisältöä muun muassa tunnuslukujen ja taulukoiden avulla. Tilastollinen päättely taas muodostaa ja soveltaa menetelmiä, joiden perusteella tutkittavasta joukosta voidaan tehdä johtopäätöksiä joukosta kerättyjen numeeristen tai kvantitatiivisten tietojen pohjalta.⁵⁷

Tässä tutkimuksessa kuvattiin ajallista muutosta upseerien virkaurassa. Tarkastelu tehtiin olemassa olevan rekisteritiedon perusteella tilastollisia menetelmiä hyödyntäen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kuvailevaa tilastollista analyysiä. Vaikka kuvaileva tilastotiede ja tilastollinen päättely ovat toisiaan täydentäviä, keskityttiin tämän tutkimuksen tilastollisessa analyysissä kuvailemaan tutkittavassa joukossa tapahtunutta muutosta empiirisen aineiston perusteella tunnuslukujen ja taulukoiden avulla. Tähän päädyttiin, koska keskeisenä tarkoituksena oli kuvailla, miten upseerin ura on ajallisesti muuttunut.⁵⁸

⁵⁶ PEHenk-os ak R3532/2.14/D/II/28.9.1998 HEHATIN TIETOSISÄLLÖN KONVERSIIO JA TIETOSISÄLLÖN TARKASTAMINEN; PE:n ak n:o 510/Henkststo/Dbc/12.2.1979 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖREKISTERI; PE:n ak n:o 1427/Henkststo/Dbc/26.7.1985 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖREKISTERI; PE:n ak n:o 530/Henkststo/Dbc/14.2.1989 PUOLUSTUSVOIMIEN PALKATUN HENKILÖSTÖN HENKILÖREKISTERI, RAHE (RAUHANAJAN HENKILÖREKISTERI); PEHenk-os ak n:o 63/2.2/D/II/20.8.1994 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖREKISTERIN YLLÄPITO.

⁵⁷ Heikkilä (2010), s.15; Mellin, Ilkka (2006): Tilastolliset menetelmät [verkkajulkaisu]. Teknillinen korkeakoulu. Espoo 2006, [<http://math.tkk.fi/opetus/sovtoda/oppikirja/Johdanto.pdf> (1.10.2011)], s. 8.

⁵⁸ Mellin (2006), s. 8; VirtuaaliAMK - Suomen Virtuaaliammattikorkeakouluverkosto. Kvantitatiivisen tutkimusaineiston esittäminen ja kuvailu [verkkajulkaisu]. Tampere 2010,

Upseerin uraa tarkasteltiin vertaillen eri vuosina valmistuneiden kadettikurssien uraa erikseen määritellyissä tarkastelupisteissä. Niitä olivat ylennykset, jatkokoulutus ja -tutkinto sekä urala eteneminen esimerkkitehtävien kautta tarkasteltuna.⁵⁹ Henkilötietoihin perustuvalla haulla poimittiin valituilta henkilöiltä tutkimuksen kannalta tarpeelliset tiedot, joita olivat puolustus-haara, ylennykset, tehtäväänmääräykset, eropäivämäärä sekä koulutustaso ja muut koulutus-tiedot.⁶⁰ Tiedot taulukoitiin kurseittain, minkä jälkeen saadut tunnusluvut yhdistettiin tarkas-telupisteittäin vertailua varten. Taulukointiin ja tulosten analysointiin käytettiin Excel-ohjelmaa ja sen tilastollisia analyysitoimintoja. Koska tutkimuksessa pyrittiin ensisijaisesti erojen kuvailuun, ei tarkempien tilastollisten ohjelmien käytöllä olisi saavutettu merkittävää lisäarvoa.

Kaikissa muuttujia mittaavissa taulukoissa on määritetty seuraavat tunnusluvut:

- keskiarvo ja keskihajonta
- pienin, alakvartiili eli alaneljännes, mediaani, yläkvartiili eli yläneljännes, suurin
- havaintojen lukumäärä (n).

Käytettyjen tunnuslukujen avulla tuloksia voidaan kuvailla ja arvioida seuraavasti:⁶¹

- Aritmeettisen keskiarvon (arvojen summa jaettuna arvojen lukumäärällä) ja mediaanin (suuruusjärjestykseen järjestettyjen arvojen keskimääräinen) vertailulla arvioidaan jakauman symmetrisyyttä. Mikäli arvot ovat lähellä toisiaan, viittaa tämä jakauman symmetrisyyteen. Keskiarvo on erityisen herkkä suurille ja pienille arvoille. Keskiarvon merkittävä poikkeama mediaanista viittaa yksittäisiin erityisen suuriin tai pieniin arvoihin.
- Keskihajonnalla (arvojen vaihtelu keskiarvon molemmin puolin) ilmaistaan havaintojen keskimääräistä poikkeamaa keskiarvosta. Pieni keskihajonta merkitsee siis arvojen keskittymistä keskiarvon ympärille. Vastaavasti suuri keskihajonta merkitsee arvojen hajaantumista keskiarvon ympärille.
- Tarkastelemalla viiden luvun yhteenvetoa (pienintä, alaneljänneistä, mediaania, yläneljänneistä ja suurinta) saadaan hyvä kuva arvojen vaihtelusta. Näiden arvojen väliin jäävät osat sisältävät kukin 25 % arvoista. Usein tässä tarkastelussa nähdään myös, mikäli jakauma on vinoutunut.

[<http://www2.amk.fi/mater/tutkimusmenetelmat/kvantitat/kuvailu/index.htm> (15.2.2012)].

⁵⁹ Hirsjärvi ym. (2010), s. 177–178; Heikkilä (2010), s. 15.

⁶⁰ VirtuaaliAMK (2010).

⁶¹ Mellin (2006), s. 41–46; Taanila, Aki (2011): Aineiston esittäminen ja kuvailu [verkkajulkaisu]. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki 2011, [<http://myy.haagahelia.fi/~taaak/k/kuvailu.pdf> (7.11.2011)], s. 15–17.

Tutkimuksessa tapahtuva vertailu tehtiin esitettyjä tunnuslukuja käyttäen. Näin voi tilastotieteeseen perehtymätönkin lukija käsitellä tutkimuksen tuloksia. Taulukoissa olevien havaintojen lukumäärien eroilla ei ole varsinaisesti merkitystä keskinäisessä vertailussa. Koska kyseessä on tarkasteltavien kurssien kokonaisotanta, ei joukosta ole tarpeen myöskään määrittää otantavirhettä.⁶²

Tutkimuksen teorian ja empirian välinen yhteys selvitettiin vertaamalla edellä kuvatulla tavalla saatuja tuloksia viitekehuksesta johdettuihin ajallisiin muutoksiin. Vertailu tehtiin tarkastelemalla aikaisemmissa taulukoissa saatuja keskiarvoja suhteessa viitekehyksessä tapahtuneisiin ajallisiin muutoksiin. Näin voitiin kuvata suhteellinen muutos upseerin urassa.⁶³

3.5 Tutkimuksen luotettavuus

Kokonaisluotettavuus riippuu mittaustuloksen validiudesta ja reliabiliudesta. Koska käytettävä aineisto on rekisteriaineistoa, mittaustulos toistuu samanlaisena uudelleen mitattaessa. Mahdolliset alkuperäisessä aineistossa olevat virheet alentavat tuloksen validiteettia, koska välttämättä ei ole onnistuttu mittaamaan sitä, mitä piti mitata. Tutkimuksen reliabiliteetti taas riippuu mittaamisen eri vaiheissa tapahtuneista satunnaisvirheistä. Tässä tutkimuksessa molemmat virheet voivat esiintyä esimerkiksi tietojen tallennusvaiheessa tapahtuneena virheen seurauksena. Validiteetti on näin ollen riippuvainen reliabiliteetista, muttei päinvastoin.⁶⁴

Validiteettia ja reliabiliteettia voidaan tarkastella sisäisesti tai ulkoisesti. Sisäiseen validiteettiin vaikuttaa se, vastaavatko tehdyt mittaukset tutkimuksen teoriassa esitettyjä käsitteitä. Tutkimuksen sisäistä validiteettia ja reliabiliteettia voidaan parantaa käyttämällä aineistotriangulaatiota eli vertaamalla useita eri aineistoja keskenään.⁶⁵ Ulkoinen validius edellyttää myös sitä, että muut tutkijat tulkitsevat saadut tulokset samalla tavoin. Sisäiseen reliabiliteettiin vaikuttaa se, saavutetaanko toistuvilla mittauksilla sama tulos. Jos saavutetaan, on tutkimus reliabeli. Ulkoinen reliabiliteetti edellyttää, että mittaukset on toistettavissa myös muissa tutkimuksissa ja tilanteissa.⁶⁶

⁶² Taanila, Aki (2010): Tilastollinen päättely [verkkojulkaisu]. Helsingin yliopisto. Helsinki 2010, [www.helsinki.fi/~komulain/Tilastokirjat/12.%20Taanila-SPSS-p%E4%E4ttely.pdf] (13.1.2012)], s. 2.

⁶³ Alkula ym. (2002), s. 84–85 ja 189–197; Virtuaali AMK (2010)

⁶⁴ Alkula ym. (2002), s. 89 ja 94–95; Heikkilä (2010), s. 186–188.

⁶⁵ Hirsjärvi (2010), s. 233.

⁶⁶ Heikkilä (2010), s. 186–188; Hirsjärvi (2010), s.231–232.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksen tulokset perustuvat HEHATI-rekisteristä tehtyihin hakuihin (rekisteritieto). Haku tehtiin henkilöiden syntymäajan ja nimen perusteella. Tässä esitetyt tulokset perustuvat henkilöiden ylennys-, koulutus- ja tehtäväänmääräystietoihin. Tuloksissa esitellään muutos upseerien ylennysten, koulutusten ja tehtäväänmääräysten ajankohdassa ajallisesti tarkasteltuna sekä suhteessa palvelusuraan.

Tutkimusta varten upseerit on jaettu esiupeeri- ja yleisesikuntaupseerikurssin käyneisiin. Näistä tarkasteluryhmistä on edelleen erotettu omiksi tarkasteluryhmikseen maa- ja merivoimien upseerit sekä lentäjän tehtävässä palvelevat upseerit. Rekisteritieto on ryhmitelty tämän jaon pohjalta. Tässä luvussa esitettyjen tulosten pohjana olevat tarkemmat taulukot ovat tutkimuksen liitteenä.

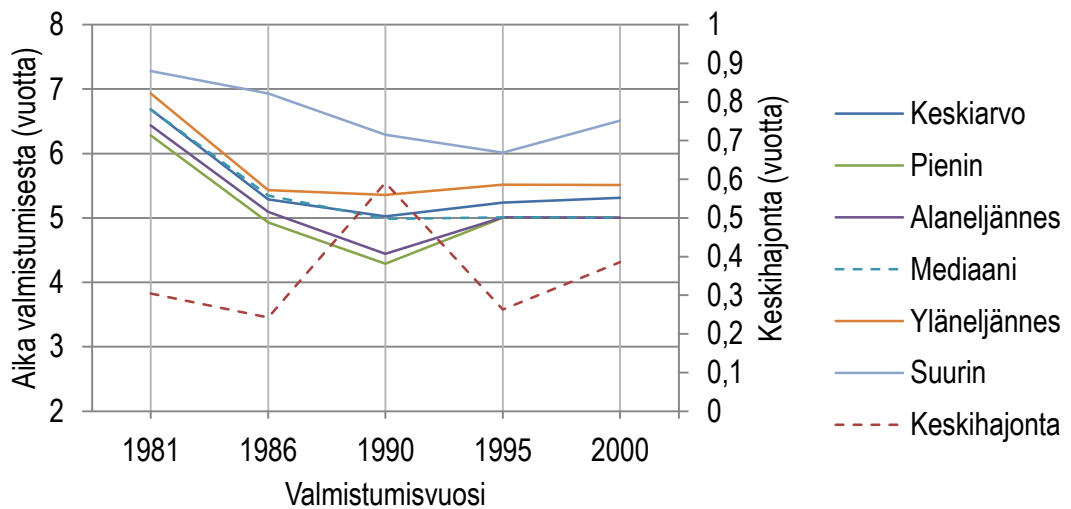
Upseerit, jotka ovat eronneet pysyvästi palveluksesta ennen eroamisikää tai joiden palvelurassa on merkittävä katkos, eivät ole mukana kokonaistarkastelussa.

4.1 Uran muuttuminen ylennysten näkökulmasta

Ylennyksiä tarkastellaan suhteessa kadettikurssilta valmistumiseen. Ajalla ennen esiupeeri- ja yleisesikuntaupseerikursseja tarkastellaan kokonaisuuksina eritellen maa- ja merivoimien upseerit sekä lentäjän tehtävässä palvelevat upseerit. Tämän jälkeen kurssit on jaettu edelleen esiupeerikurssin käyneisiin ja yleisesikuntaupseerintutkinnon (yleisesikuntaupseerikurssi) suorittaneisiin.

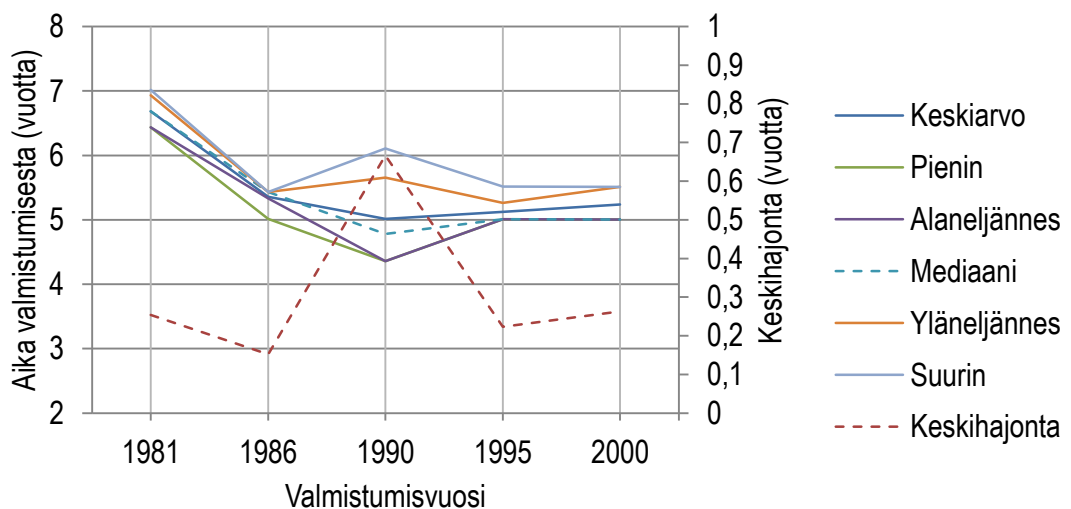
4.1.1 Ylentäminen kapteeniksi tai kapteeniluutnantiksi

Upseerin uran ensimmäiset ylennykset ovat muuttuneet tarkastelujakson aikana koulutusjärjestelmässä tapahtuneista muutoksista johtuen. Kolmivuotiset kadettikurssit valmistuivat luutnantteina ja ylennettiin yliluutnanteiksi palvelusuran alkuvuosina. Nelivuotiset kadettikurssit on vastaavasti ylennetty yliluutnanteiksi valmistumisen yhteydessä. Tämän perusteella valittiin upseerin uran alkuvaiheen ylennyksistä ensimmäiseksi tarkastelupisteeksi ylentäminen kapteeniksi tai kapteeniluutnantiksi (Kaavio 1).

Kaavio 1. Ylentäminen kapteenin/kapteeniluutnantin arvoon maa- ja merivoimien upseereilla.

Aika valmistumisesta ylennykseen kapteeniksi tai kapteeniluutnantiksi on lyhentynyt selvästi kolmivuotisten kurssien aikana (Kaavio 1). Vuonna 1981 valmistuneella kurssilla keskiarvo oli hieman alle seitsemän vuotta (6,81) ja vuonna 1990 valmistuneella kurssilla noin viisi vuotta (5,02). Nelivuotisilla kurseilla keskiarvo on tasaantunut hieman yli viiteen vuoteen. Tunnuslukuja tarkasteltaessa havaitaan, että arvot keskittyvät keskiarvon ympärille. Kaikissa ryhmissä on selvästi poikkeavan suuria arvoja, mutta keskihajonta on kuitenkin suhteellisen pieni. Poikkeaman keskihajontaan tekee vuonna 1990 valmistunut kurssi, jolla keskihajonta on lähes kaksinkertainen muihin kurseihin verrattuna. Siihen vaikuttaa jakauman painottuminen keskiarvoa pienempien arvojen suuntaan. Keskiarvoisesti voidaan todeta, että vanhinta kurssia lukuun ottamatta upseerit on ylennetty kapteeneiksi ja kapteeniluutnanteiksi noin viiden vuoden kuluttua valmistumisesta.

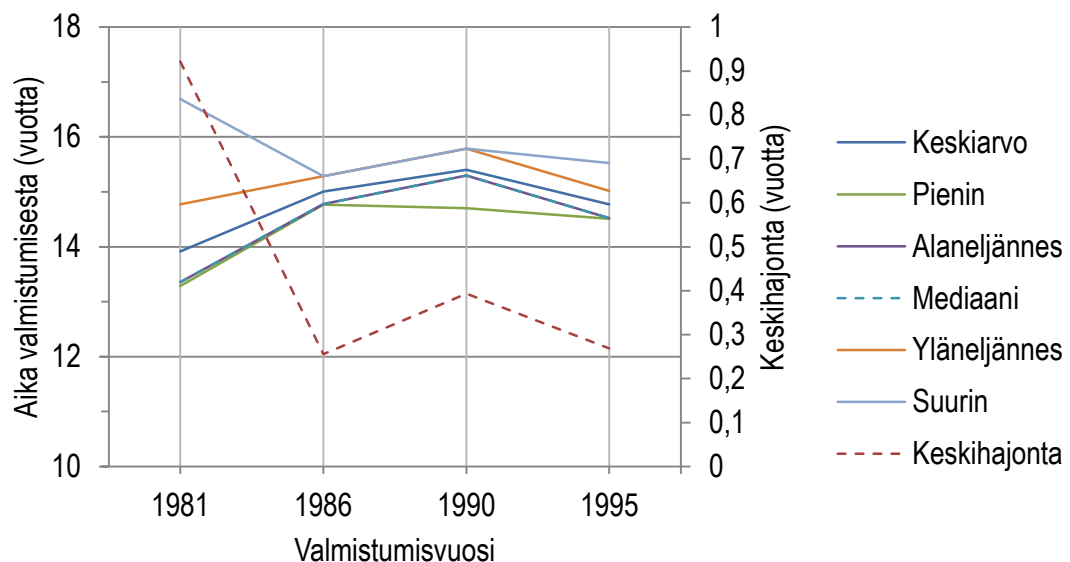

Kaavio 2. Ylentäminen kapteenin arvoon upseereilla lentäjän tehtävässä.

Vertailtaessa lentäjän tehtävässä palvelevien upseerien ylentämistä kapteenin arvoon ovat erot valmistumisvuosien kesken samankaltaisia kuin maa- ja merivoimien upseereilla (Kaavio 2). Havaintoyksiköiden pienemmästä määrästä johtuen on yksittäisen suuren tai pienen arvon vaikutus keskihajontaan selvemmin havaittavissa. Lentäjän tehtävässä palvelevien upseerien keskiarvo on hieman alhaisempi, mutta ei poikkea merkittävästi maa- ja merivoimien upseereista.

4.1.2 Ylentäminen majuriksi tai komentajakapteeniksi

Ylentäminen majuriksi ja komentajakapteeniksi on käytännössä liittynyt suoritettuun jatkokoulutukseen tai -tutkintoon. Tarkasteltavat kadettikurssit on jaoteltu esiuupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssin suorittaneisiin upseereihin.

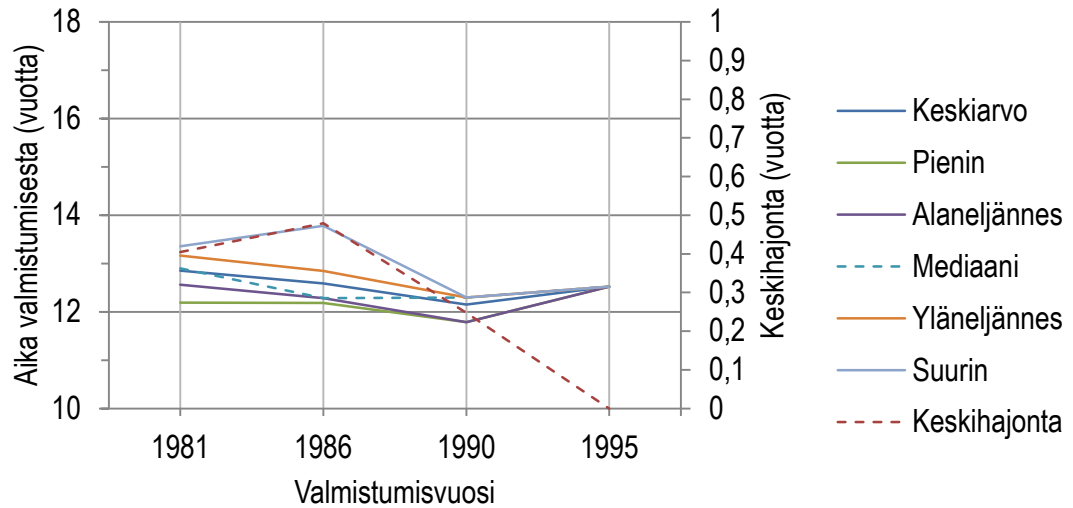

Kaavio 3. Maa- ja merivoimien esiuupseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon.

Vertailtaessa esiuupseereiden ylentämistä majurin ja komentajakapteenin arvoon joudutaan tarkastelu tekemään neljän tarkastelussa olevan kurssin kesken. Vuonna 2000 valmistuneen kadettikurssin osalta esiuupseerikurssin käyneitä upseereita ei ole vielä ylennetty näihin arvoihin.

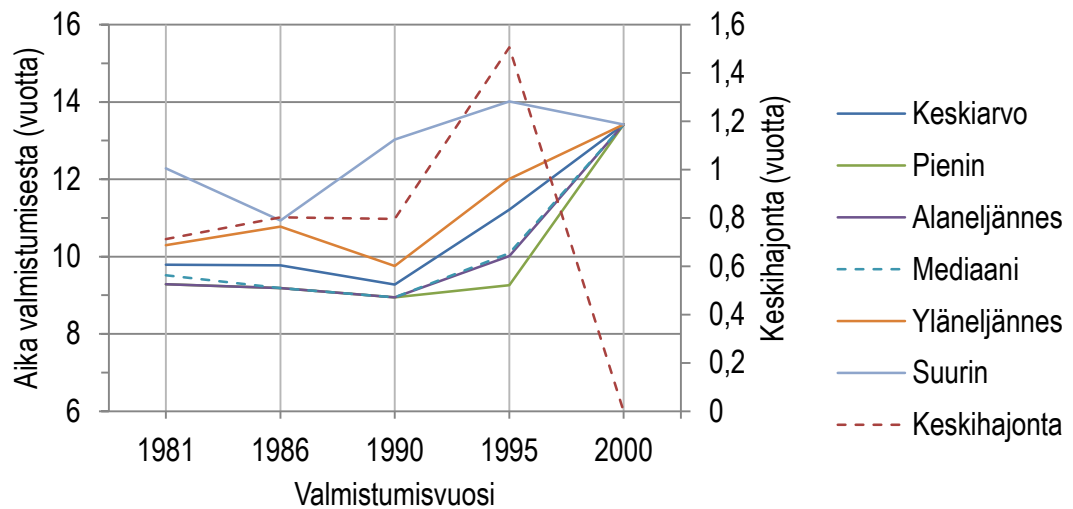
Kolmivuotisilla kursseilla valmistumisesta ylentämiseen kuluneen ajan keskiarvo on noussut hieman alle 14 vuodesta (13,91) yli 15 vuoteen (15,41), mutta ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla keskiarvo on jälleen laskenut alle 15 vuoteen (14,77) (Kaavio 3). Koska mediaani

seuraa alaneljänestä, voidaan havaita, että jakauma on painottunut pienempiin arvoihin. Keskihajonta on vuonna 1981 valmistuneella kurssilla selvästi suurempi kuin muilla kursseilla. Sitä nostaa yksittäiset kurssin keskiarvoa selvästi suuremmat arvot. Kurssin mediaani hieman yli 13 vuotta (13,36) on parempi kuvaaja tässä tapauksessa.

Kaavio 4. Lentäjän tehtävässä palvelevien esiupseerien ylentäminen majurin arvoon.

Lentäjän tehtävässä palvelevilla esiupseereilla keskiarvo on kehittynyt maa- ja merivoimien upseereista poikkeavasti (Kaavio 4). Kolmivuotisten kurssien aikana keskiarvo on laskenut hieman alle 13 vuodesta (12,86) noin 12 vuoteen (12,15), mutta ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla keskiarvo on noussut 12 ja puoleen vuoteen (12,52). Lentäjän tehtävässä palvelevat upseerit on ylennetty selvästi aikaisemmin kuin maa- ja merivoimien upseerit. Suurimmillaan ero on vuonna 1990 valmistuneen kadettikurssin osalta. Tällä kurssilla ero maa- ja merivoimien upseereihin on noin kolme vuotta. Mediaani on hyvin lähellä keskiarvoa, joten jakaumaa voidaan pitää symmetrisenä.

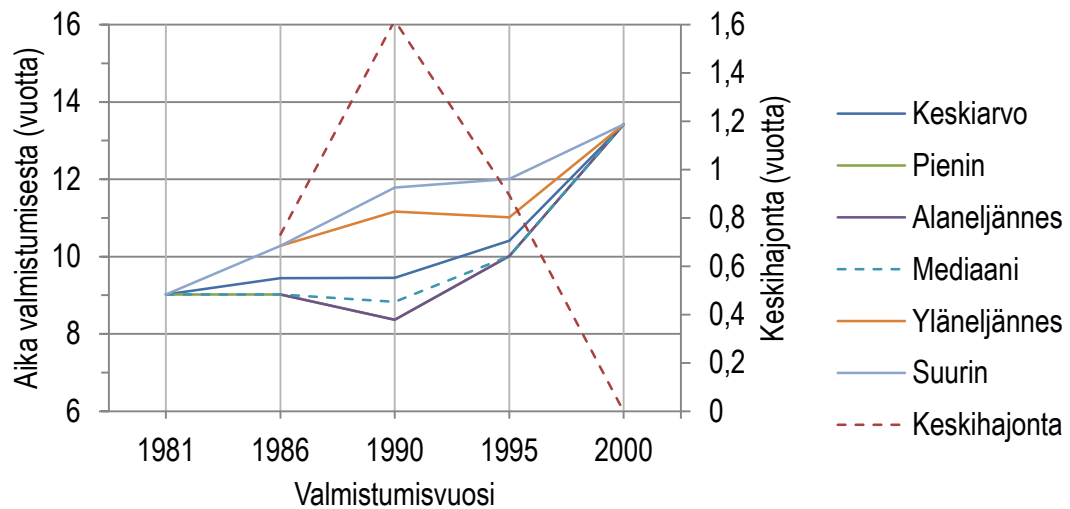

Kaavio 5. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon.

Tarkasteltaessa yleisesikuntaupseereiden ylentämistä majurin ja komentajakapteenin arvoon on mukaan otettu myös vuonna 2000 valmistunut kadettikurssi.⁶⁷

Aika valmistumisesta majurin tai komentajakapteenin ylennykseen on kolmivuotisilla kursseilla keskiarvoisesti ollut varsin tasaisesti alle kymmenen vuotta (Kaavio 5). Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla se on noussut yli 11 vuoteen (11,21) ja vuonna 2000 valmistuneella kurssilla jo selvästi yli 13 vuoteen (13,42). Etenkin vuonna 1995 valmistuneen kurssin osalta on huomattava, että joukossa on keskiarvosta paljonkin poikkeavia suurempia arvoja, jotka nostavat keskiarvoa. Mediaani on selvästi keskiarvoa pienempi, joten on muistettava, että yli puolet havainnoista on sen alapuolella. Keskihajonta kasvaa selvästi aikaisempaa suuremmaksi ensimmäisellä nelivuotisella kadettikurssilla. Vuonna 2000 valmistuneen kadettikurssin yleisesikuntaupseerien ylentäminen perustuu arvioon sekä vasta ensimmäiseen mahdolliseen yleisesikuntaupseerikurssiin, joten keskihajontaa ei voi samalla tavoin arvioida.

⁶⁷ MPKK:n ak AH12198/1.6.2011, OPINTO-OIKEUS YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:LLE; MPKK:n ak AI2028/30.1.2012/YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:N TOIMEENPANON ESİKÄSKY. Laskennassa on käytetty olettamuksena, että vuonna 2000 valmistuneesta kadettikurssista Yleisesikuntaupseerikurssille 56 opinto-oikeuden saaneet ylennetään majureiksi ja komentajakapteeniksi kurssin päättyessä.

Kaavio 6. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin arvoon.

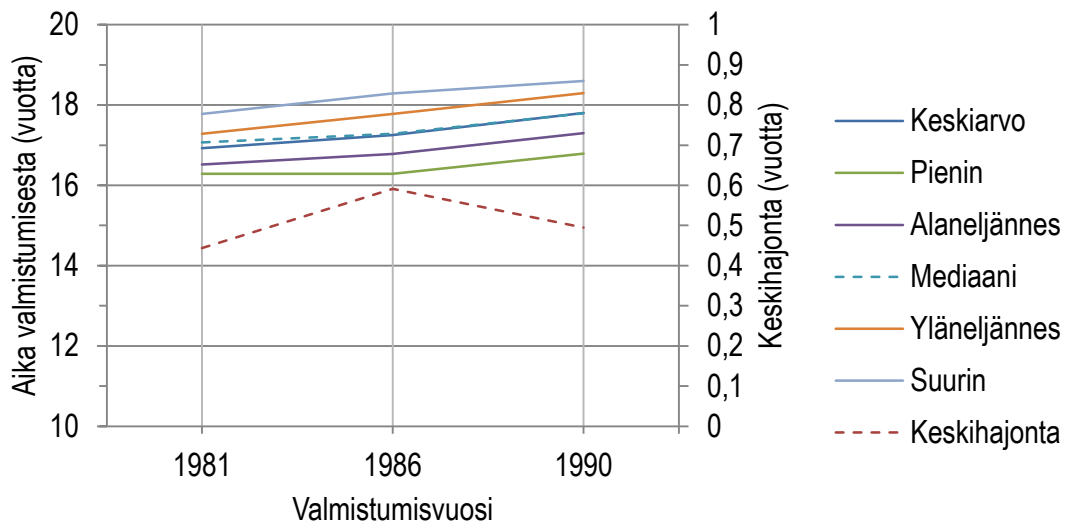
Lentäjän tehtävässä palvelevilla yleisesikuntaupseereilla keskiarvoinen aika valmistumisesta majuriksi ylentämiseen on ollut hieman alhaisempi kuin maa- ja merivoimien upseereilla, mutta muuttuu samankaltaisesti kurssien välillä (Kaavio 6). Kolmivuotisten kurssien aikana keskiarvo muuttui noin yhdeksästä vuodesta (9,02) yhdeksään ja puoleen vuoteen (9,44). Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla se on noussut selvästi yli kymmeneen vuoteen (10,41) ja vuonna 2000 valmistuneella kurssilla sen voidaan arvioida nousevan yli 13 vuoteen (13,42). Maa- ja merivoimien upseereihin verrattuna keskihajonta on ollut selvästi pienempää lukuun ottamatta vuonna 1990 valmistunutta kurssia.

Muutos yleisesikuntaupseerien ylentämisessä majurin ja komentajakapteenin arvoon on selvempi kuin muutos esiuupseerien ylentämisessä vastaaviin arvoihin. Kun verrataan vuosina 1981 ja 1995 valmistuneita, kadettikursseja on ero esiuupseerikurssin käyneillä hieman yli puolitoinen vuotta, kun se yleisesikuntaupseereilla on yli kaksi vuotta. Ero on vielä suurempi lentäjän tehtävässä palvelevilla upseereilla.

4.1.3 Ylentäminen everstiluutnantiksi tai komentajaksi ja sitä ylempiin arvoihin

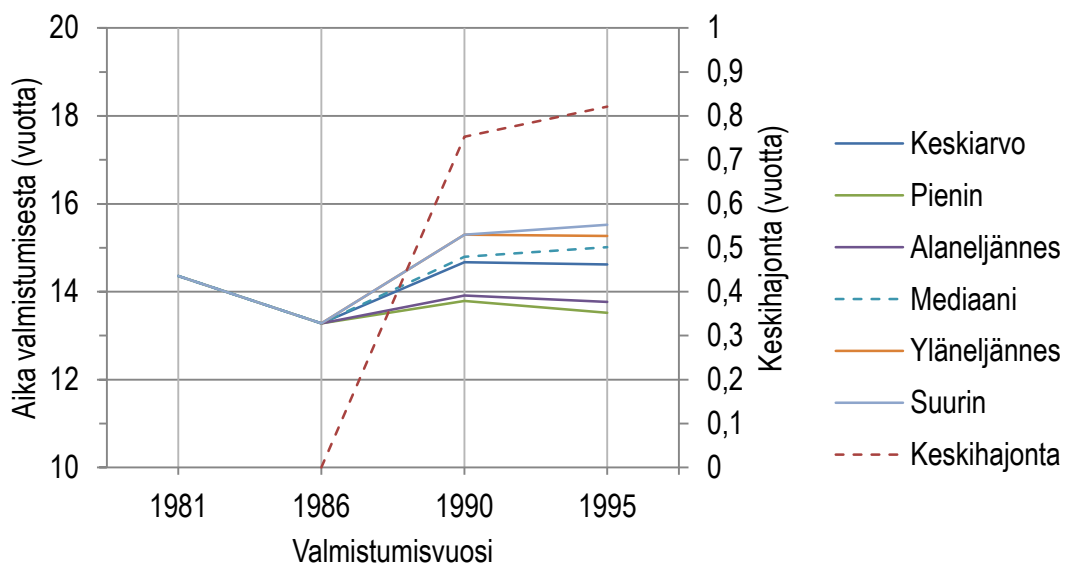
Tarkastelu ylempiin sotilasarvoihin ylentämisestä tehdään vain yleisesikuntaupseerikurssin käyneiden osalta. Tähän päädyttiin, koska esiuupseerikurssin käyneiden osalta ylennettyjen määrä on niin vähäinen, ettei niiden avulla kyetä kattavasti kuvailemaan muutosta.⁶⁸

⁶⁸ Esiuupseerikurssin käyneitä maa- ja merivoimien upseereita, jotka on ylennetty ylempiin sotilasarvoihin, on vuonna 1981 valmistuneella kadettikurssilla kymmenen ja vuonna 1985 valmistuneella kadettikurssilla yksi. Lentäjän tehtävässä palvelevien osalta vastaavat luvut ovat viisi ja yksi. Tätä nuoremmilta kursseilta esiuupseerikurssin käyneitä ei ole ylennetty majuria tai komentajakapteenia ylempiin sotilasarvoihin (Tutkielman liite 4).

Kaavio 7. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin/komentajan arvoon.

Tarkastelu koskee vain kolmivuotisia kadettikursseja, kun tarkastellaan muutosta ylentämisessä everstiluutnantin ja komentajan sotilasarvoihin maa- ja merivoimien upseereilla (Kaavio 7). Nelivuotisilta kurseilta valmistuneita upseereita ei ole vielä ylennetty näihin sotilasarvoihin. Tarkastelussa olevien kolmivuotisten kurssien osalta voidaan todeta, että ylentäminen on myöhentynyt noin vuodella. Vuonna 1981 valmistuneen kadettikurssin osalta aikaa valmistumisesta oli ylennettäessä kulunut noin 17 vuotta (16,92) ja vuonna 1990 valmistuneen kadettikurssin osalta noin 18 vuotta (17,80). Keskihajonta verrattuna valmistumiseen on kaikkien kurssien osalta noin puoli vuotta. Huomattavaa on, ettei kaikkia vuonna 1990 valmistuneita yleisesikuntaupseerikurssin käyneitä upseereita ole vielä ylennetty. Myöhemmät ylenykset tulevat siis lisäämään tämän kurssin keskihajontaa.

Kaavio 8. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin arvoon.

Tarkasteltaessa lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerikurssin käyneiden ylentämistä everstiluutnantin arvoon havaitaan, että myös vuonna 1995 valmistuneen kadettikurssin upseerit on jo ylennetty (Kaavio 8). Keskiarvo laski vuonna 1981 valmistuneen kurssin 14 ja puolesta vuodesta (14,36) vuonna 1986 valmistuneen kurssin reiluun 13 vuoteen (13,28). Tämän jälkeen keskiarvo on noussut takaisin noin 14 ja puoleen vuoteen (14,67 ja 14,61). Ero maa- ja merivoimien upseereihin ei ole kolmivuotisten kadettikurssien perusteella merkittävästi muuttunut, vaan se on pysynyt noin neljässä vuodessa.

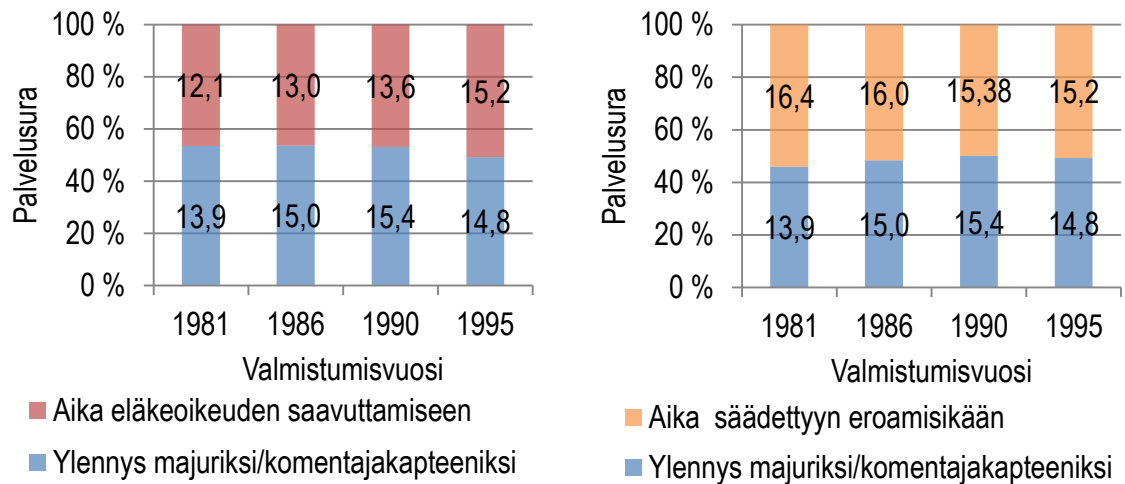
4.1.4 Ylennykset suhteessa palvelusuran pituuteen

Upseerien palvelusuran ajallista muutosta tarkastellaan suhteessa tutkimuksen teoriasta johdettuun palvelusuran pituuteen. Palvelusuran pituus voidaan määrittää saavutetun eläkeoikeuden, säädetyn eroamisiän tai eläkkeen tavoitetason saavuttamisen mukaisesti. Vanhoilla edunsaajilla eläkeoikeuden täytyminen määritetään palvelusvuosien perusteella ja uusilla edunsaajilla fyysisen iän perusteella. Maa- ja merivoimien upseereilla säädetty eroamisikä on otettu toiseksi palvelusuran pituuden määrittäjäksi, koska kuten tutkimuksen teoriaosuudessa on esitetty, edellyttää elinaikakertoimen maksimaalinen kompensoiminen palvelusta lähes kaikilla tarkastelussa olevilla kursseilla säädettyyn eroamisikään asti. Lentäjillä toiseksi palvelusuran pituuden määrittäjäksi on otettu eläkkeen tavoitetason saavuttaminen, koska lentäjillä eläkekarttuman enimmäismäärä täytyy ennen säädettyä eroamisikää.

Ylennyksen jälkeinen palvelusaika on riippuvainen henkilön syntymäajasta. Eläkeoikeuden mukaisen eläkkeen tavoitetason saavuttamiseen kuluva aika perustuu arvioon, koska eläkkeen kertyminen on jokaiselle henkilökohtainen ja esimerkiksi pitkät poissaolot voivat vaikuttaa karttumaan.⁶⁹ Nelivuotisten kadettikurssien eläkeoikeus täyttyy pakollisessa eroamisiässä lentäjän tehtävässä palvelevia upseereita lukuun ottamatta.

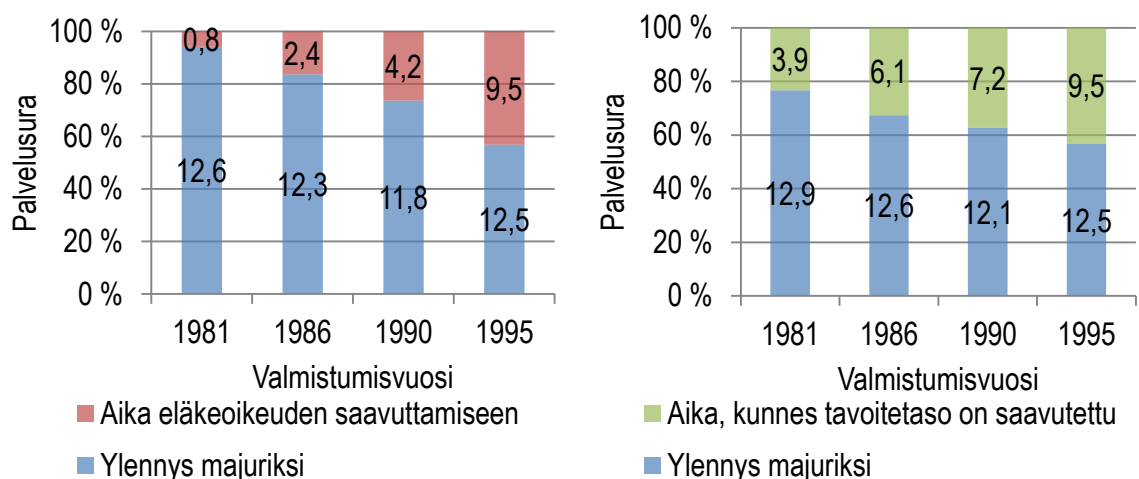
Suhteelliseen tarkasteluun on otettu mukaan jatkokoulutukseen ja -tutkintoon liittyvät ylentämiset eli ylennykset majurin ja komentajakapteenin sekä näitä ylempiin sotilasarvoihin.

⁶⁹ Haapanen (2012); Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke (2011), s. 1–2.

Kaavio 9. Maa- ja merivoimien esipuseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon suhteessa palvelusuraan.

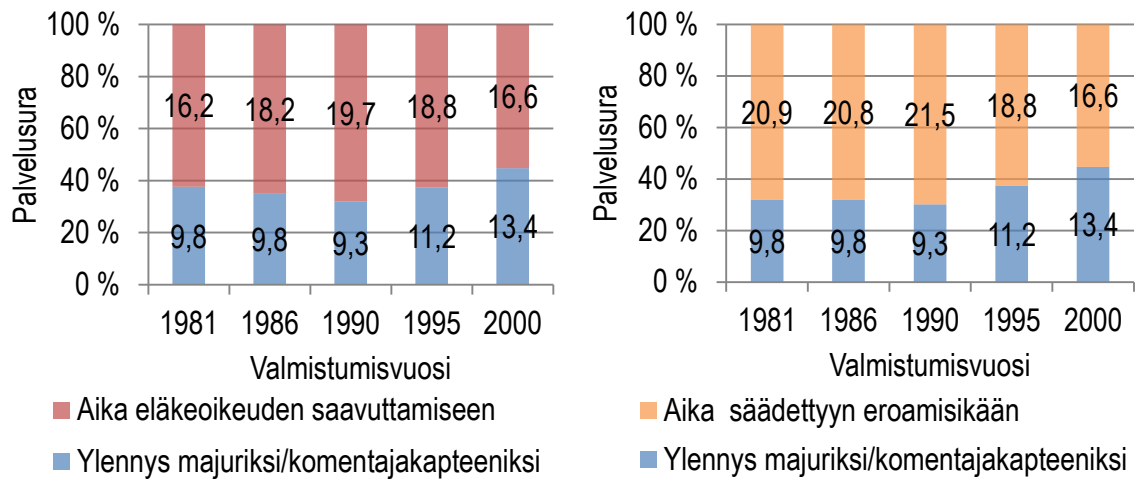
Ylennys majurin tai komentajakapteenin arvoon on aikaistunut hieman, kun sitä tarkastellaan esipuseereilla suhteessa eläkeoikeuden saavuttamiseen (Kaavio 9). Eroa vuosina 1981 ja 1995 valmistuneiden kurssien välillä on viisi prosenttiyksikköä. Eroamisiän suhteen tarkasteltuna ylennys on vastaavasti myöhentynyt. Kolmivuotisten kurssien kesken tarkasteltuna on ero vuosina 1981 ja 1995 valmistuneiden kurssien välillä neljä prosenttiyksikköä. Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla ylennys suhteessa eläkeoikeuden saavuttamiseen on aikaistunut yhdellä prosenttiyksiköllä verrattuna vuonna 1990 valmistuneeseen kurssiin.

Kaavio 10. Lentäjän tehtävässä palvelevien esipuseerien ylentäminen majurin arvoon suhteessa palvelusuraan.

Lentäjillä muutos suhteessa palvelusuraan on selvästi merkittävämpi kuin maa- ja merivoimien upseereilla (Kaavio 10). Kun asiaa tarkastellaan eläkeoikeuden saavuttamisen näkökulmasta, on ero vuosina 1981 ja 1995 valmistuneiden kurssien välillä lähes 40 prosenttiyksik-

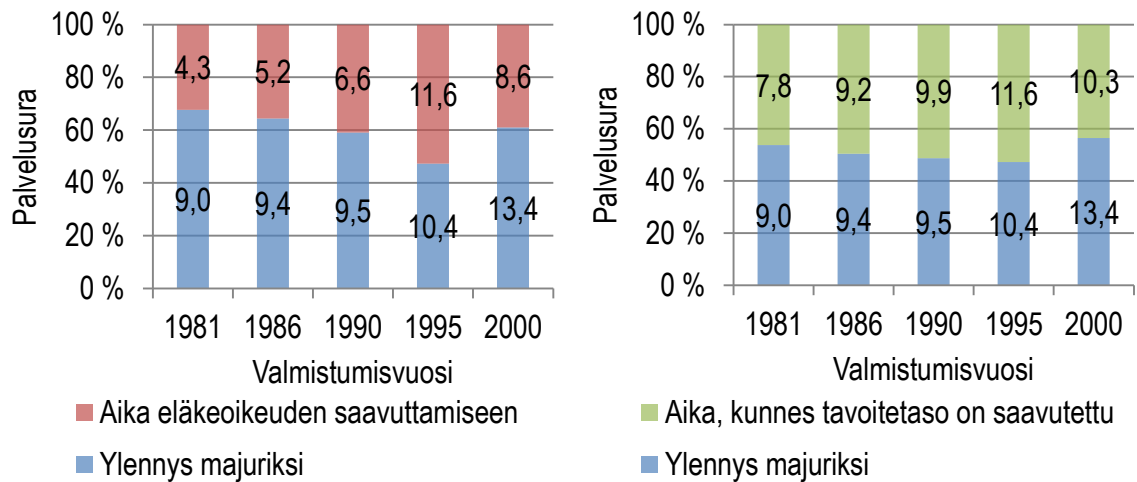
köä. Jos asiaa tarkastellaan eläkkeen tavoitetason saavuttamisen näkökulmasta, ero tasoittuu noin 20 prosenttiyksikköön.

Kaavio 11. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin/komentajakapteenin arvoon suhteessa palvelusuraan.

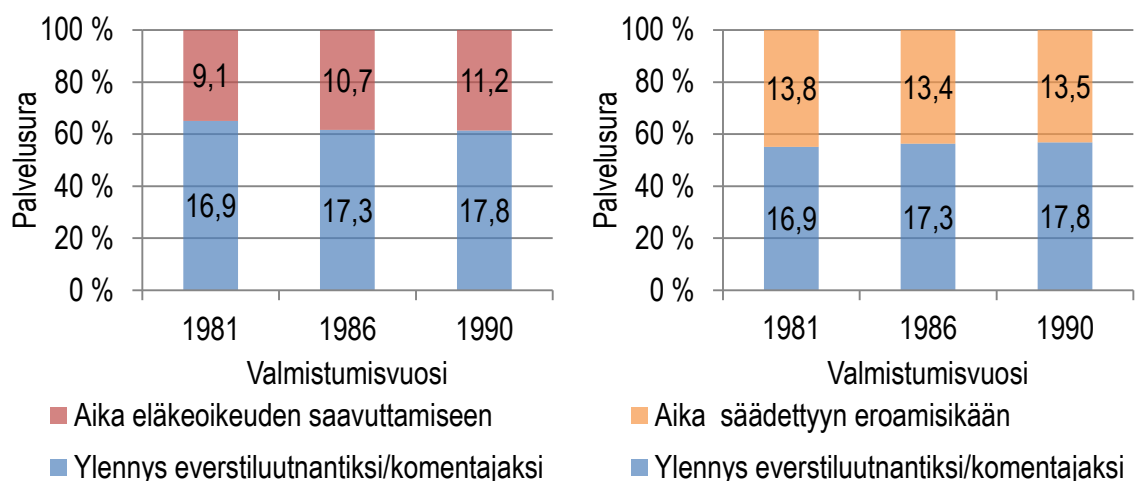
Yleisesikuntaupseerien osalta ylennys majuriksi ja komentajakapteeniksi sijoittuu aikaisempaan vaiheeseen palvelusuraa kuin esiupseereilla (Kaavio 11). Suhteellisen osuuden muutos on myös erilainen kuin esiupseereilla. Eläkeoikeuden saavuttamisen kannalta tarkasteltuna ylennys on tullut aikaisimmin vuonna 1990 valmistuneella kurssilla, jonka yleisesikuntaupseereilla ylennys aikaistui suhteellisesti kuudella prosenttiyksiköllä vuonna 1981 valmistuneeseen kurssin verrattuna. Tämän jälkeen ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla ylennys on vastaavasti myöhentynyt kuudella ja vuonna 2000 valmistuneella kurssilla 12 prosenttiyksiköllä.

Tarkasteltaessa yleisesikuntaupseerien ylentämistä majuriksi ja komentajakapteeniksi säädettyyn eroamisikään suhteen havaitaan, ettei kolmivuotisten kadettikurssien kesken ole merkittävää eroa. Vuonna 1990 valmistunut kadettikurssi on edelleen ylennetty aikaisimmassa vaiheessa, mutta ero aikaisempiin kursseihin jää alle kahden prosenttiyksikön. Ensimmäisellä nelivuotisella kadettikurssilla ylennys on tullut kahdeksan prosenttiyksikköä myöhemmin kuin vuonna 1990 valmistuneella kurssilla ja kuusi prosenttiyksikköä myöhemmin kuin vuonna 1981 valmistuneella kurssilla. Vuonna 2000 valmistuneella kurssilla ylennys tulee puolestaan jo 15 prosenttiyksikköä myöhemmin kuin vuonna 1990 valmistuneella kurssilla.

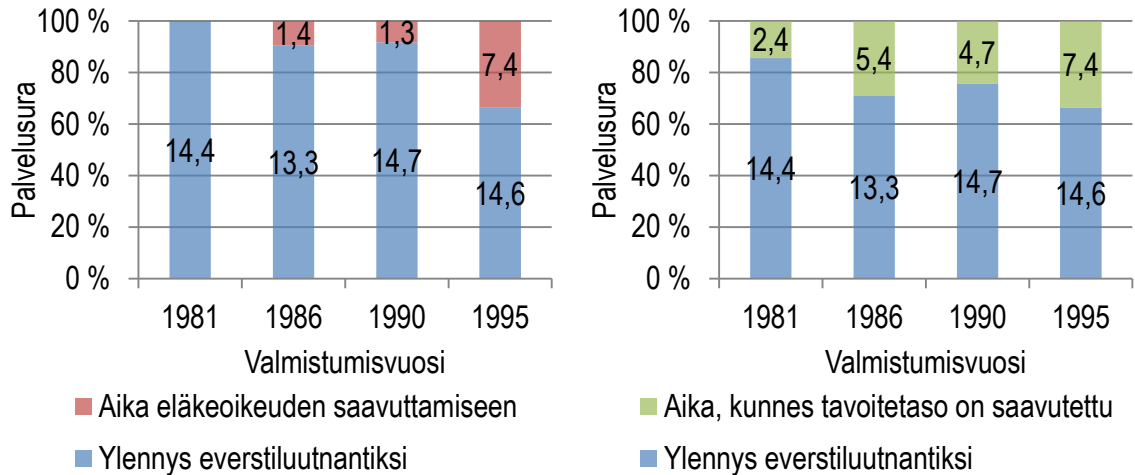
Kaavio 12. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen majurin arvoon suhteessa palvelusuraan.

Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen suhteessa eläkeoikeuden saavuttamiseen on muuttunut samalla tavoin kuin esiupeereilla (Kaavio 12). Muutos ei kuitenkaan ole ollut yhtä suuri. Eroa vuosina 1981 ja 1995 valmistuneiden kurssien välillä on 20 prosenttiyksikköä. Vuonna 2000 valmistuneella kurssilla ylennysajankohdan suhteellinen osuus nousee jo yli vuonna 1995 valmistuneen kurssin tason. Jos asiaa tarkastellaan suhteessa eläkkeen tavoitetasoon saavuttamiseen, on muutos pienempi, mutta samankaltainen. Ylennyksen suhteellinen ajankohta laskee vuonna 1981 valmistuneen kurssin 54 prosentista vuonna 1995 valmistuneen kurssin 47 prosenttiin. Vuonna 2000 valmistuneella kurssilla se tulee kuitenkin nousemaan yli 56 prosenttiin.

Kaavio 13. Maa- ja merivoimien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstilutnantin/komentajan arvoon suhteessa palvelusuraan

Katsottaessa everstiluutnantiksi tai komentajaksi ylentämistä eläkeoikeuden saavuttamisen näkökulmasta tarkasteltavien kurssien erot ovat samankaltaiset kuin ylennettäessä majurin arvoon (Kaavio 13). Ylennyksen ajankohta aikaistui vuonna 1981 valmistuneesta kurssista vuonna 1990 valmistuneeseen kurssiin kolmella prosenttiyksiköllä. Eroamisiän suhteen tarkasteltuna ylennys on kuitenkin myöhentynyt samanaikaisesti kahdella prosenttiyksiköllä.

Kaavio 14. Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin arvoon suhteessa palvelusuraan.

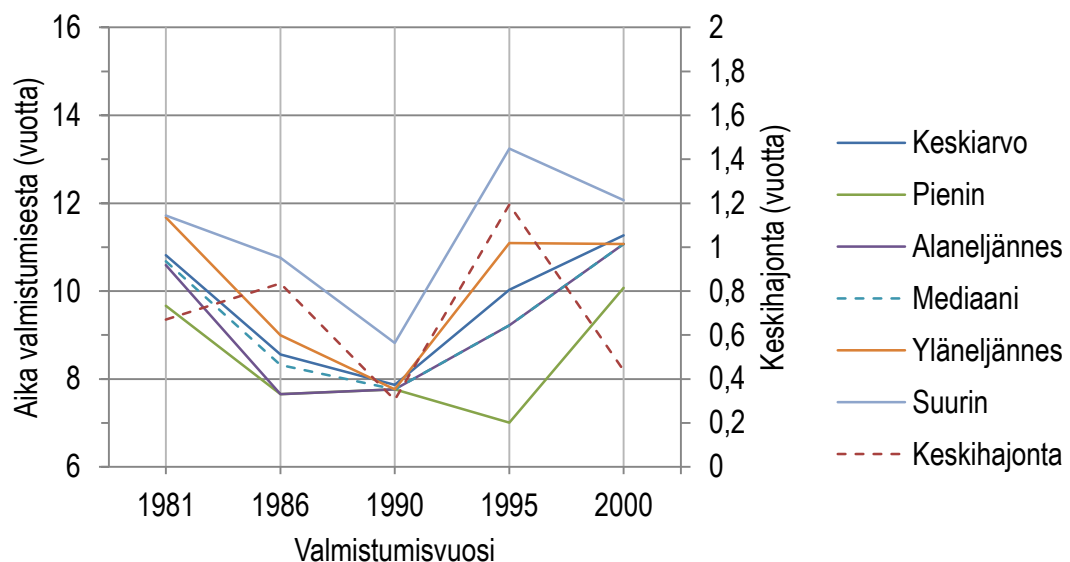
Lentäjän tehtävässä palvelevien yleisesikuntaupseerien ylentäminen everstiluutnantin arvoon suhteessa eläkeoikeuden saavuttamiseen on muuttunut selvästi (Kaavio 14). Vuonna 1981 valmistuneen kurssin upseerit ovat saavuttaneet eläkeoikeuden majurin arvossa ennen ylentämistä everstiluutnantiksi. Seuraavilla kolmivuotisilla kursseilla takana on jo yli 90 prosenttia palvelusurasta ennen ylennystä. Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla suhteellinen osuus laskee 67 prosenttiin. Kun asiaa tarkastellaan suhteessa eläkkeen tavoitetason saavuttamiseen, on muutos selvästi pienempi. Vuonna 1981 valmistuneella kurssilla suhteellinen osuus on 86 prosenttia ja vuonna 1995 valmistuneella kurssilla 67 prosenttia.

4.2 Uran muuttuminen koulutusten näkökulmasta

Koulutuksia tarkastellaan samalla tavoin suhteessa valmistumiseen kadettikurssilta. Kursseja tarkastellaan kokonaisuuksina jaettuna maa- ja merivoimien upseereihin sekä lentäjän tehtävässä palveleviin upseereihin. Vuonna 2000 valmistunut kadettikurssi on huomioitu taulukoissa myönnettyjen opinto-oikeuksien perusteella.⁷⁰ Sekä esipuseerikurssin että yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneet on huomioitu molemmissa joukoissa.

4.2.1 Esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssi

Esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssilta valmistutaan kerran vuodessa. Mediaanin tarkastelu antaa näin ollen parhaimman kuvan keskimääräisestä kurssin päättymisajasta, kun kursseja verrataan suhteessa valmistumisen ajankohtaan.

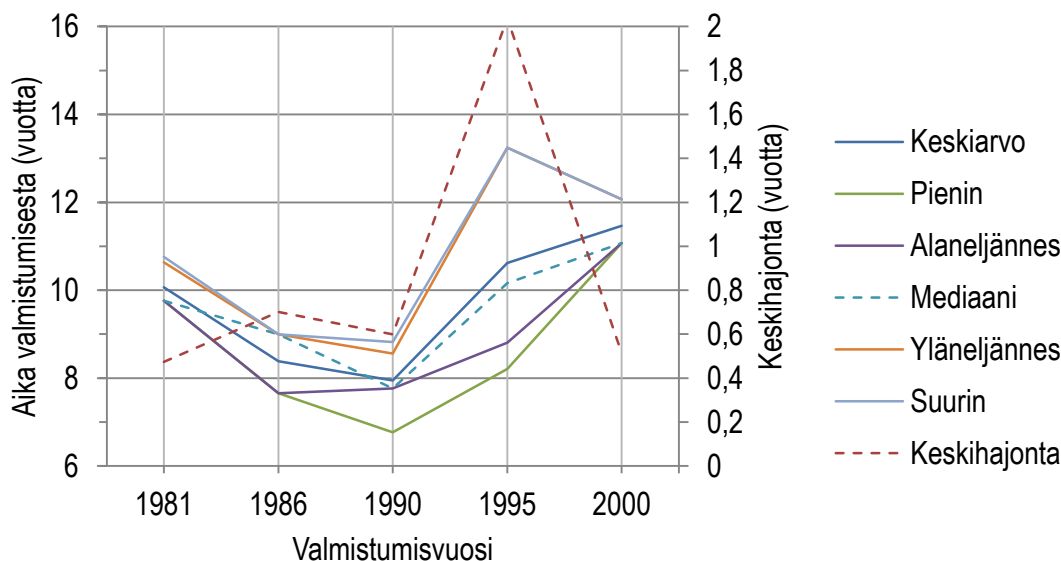

Kaavio 15. Esiupseerikurssilta valmistuminen maa- ja merivoimien upseereilla.

Kolmivuotisten kadettikurssien mediaani on laskenut vuonna 1981 valmistuneen kurssin lähes yhdestätoista vuodesta (10,68) vuonna 1990 valmistuneen kurssin kahdeksaan vuoteen (7,77) (Kaavio 15). Nelivuotisilla kursseilla mediaani on noussut yhdeksään vuoteen (9,22) ja edelleen 11 vuoteen (11,07). Keskihajonta kurssien välillä on vaihdellut selvästi. Keskihajonta on

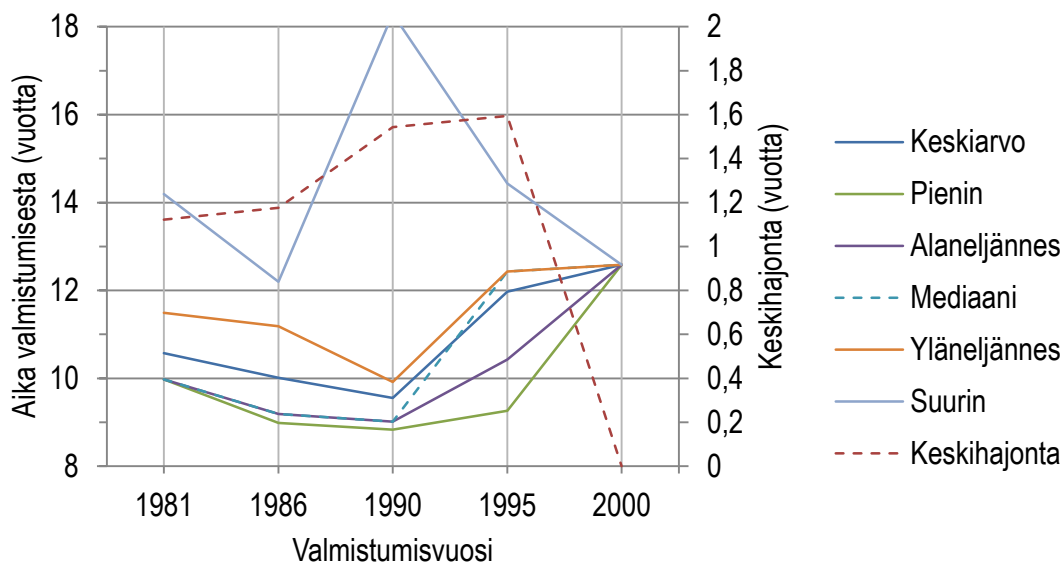
⁷⁰ MPKK:n ak AG3713/18.3.2010, ESIUPSEERIKURSSI 63 TOIMEENPANO; MPKK:n ak AH6780/5.4.2011, ESIUPSEERIKURSSI 64 TOIMEENPANO; MPKK:n ak AH12198/1.6.2011, OPINTO-OIKEUS YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:LLE; MPKK:n ak AI2028/30.1.2012 YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:N TOIMEENPANON ESIKÄSKY. Laskennassa on käytetty oletuksena vuonna 2000 valmistuneiden upseerien valmistumista myönnettyjen opinto-oikeuksien mukaisesti esipuseerikurssilta 63 ja 64 sekä Yleisesikuntaupseerikurssilta 56.

ollut pienimmillään vuonna 1990 valmistuneella (0,91) ja suurimmillaan vuonna 1995 valmistuneella kurssilla (1,19). Ensimmäisellä kolmivuotisella kadettikurssilla esiupseerikurssilta valmistuttiin nopeimmillaan yhdeksässä ja puolessa vuodessa (9,67). Vuosina 1986 ja 1990 valmistuneilla kurssilla aika väheni alle kahdeksaan vuoteen (7,65 ja 7,77). Ensimmäisellä nelivuotiselta kadettikurssilta nopeimmillaan valmistuttiin jo seitsemässä vuodessa (7,01). Vuonna 2000 valmistuneella kadettikurssilta nopeimmillaan on valmistuttu vasta kymmenessä vuodessa (10,07).

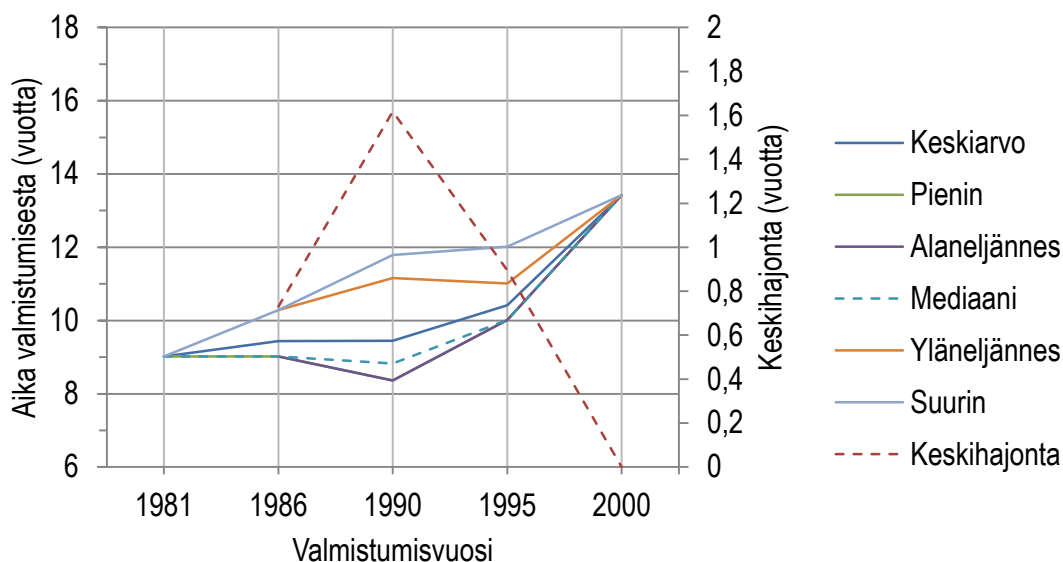
Kaavio 16. Esiupseerikurssilta valmistuminen upseereilla lentäjän tehtävässä.

Esiupseerikurssilta valmistumisen ajankohta vaihtelee lentäjillä enemmän kuin maa- ja merivoimien upseereilla (Kaavio 16). Tämä näkyy suurempana keskihajontana ja nelivuotisten kurssien korkeampana keskiarvona. Keskihajonta on selvästi pienempi vuonna 1981 valmistuneella kadettikurssilla ja selvästi suurempi vuonna 1995 valmistuneella kadettikurssilla. Mediaani on laskenut vuonna 1981 valmistuneen kurssin kymmenestä vuodesta (9,76) vuonna 1990 valmistuneen kurssin kahdeksaan vuoteen (7,77). Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla mediaani on taas noussut kymmeneen (10,16) ja vuonna 2000 valmistuneella kurssilla yhteentoista vuoteen (11,07).

Kaavio 17. Yleisesikuntaupseerikurssilta valmistuminen maa- ja merivoimien upseereilla.

Kolmivuotisilla kursseilla yleisesikuntaupseerikurssilta valmistumisen keskihajonta kadettikurssilta valmistumiseen verrattuna on suurempi kuin esipäseerikursseilla (Kaavio 17). Nelivuotisilla kursseilla hajonta on vastaavasti pienempi. Mediaani laski kolmivuotisilla kadettikursseilla vuonna 1981 valmistuneen kadettikurssin kymmenestä vuodesta (9,98) vuonna 1990 valmistuneen kurssin yhdeksään vuoteen (9,01). Nelivuotisilla kursseilla mediaani on noussut 12 vuoteen (12,43 ja 12,56).

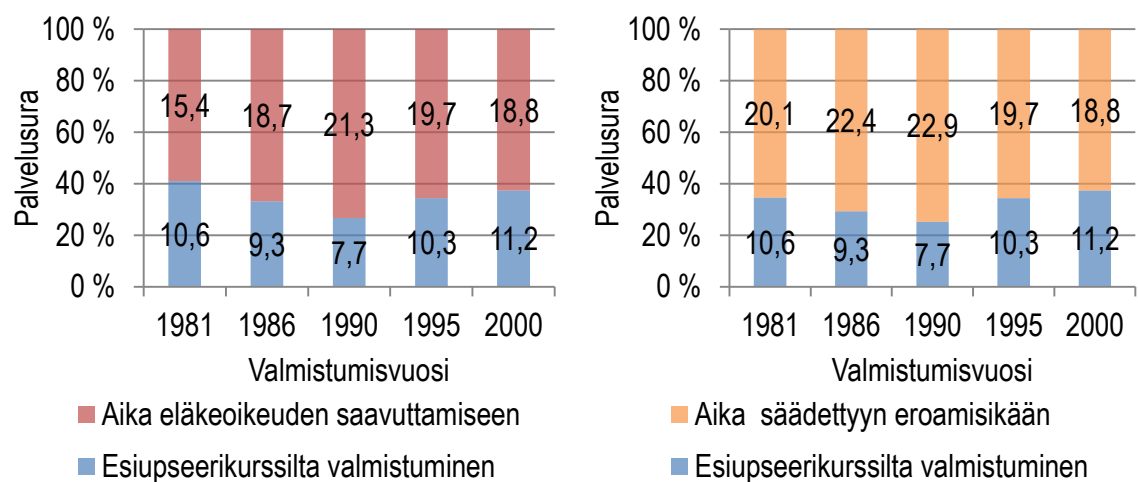
Kaavio 18. Yleisesikuntaupseerikurssilta valmistuminen upseereilla lentäjän tehtävässä.

Lentäjän tehtävissä palvelevien upseerien mediaani vastaa maa- ja merivoimien upseereita pois lukien vuosina 1990 ja 1995 valmistuneet kadettikurssit, joilla se on korkeampi

(Kaavio 18). Keskihajonta on myös merkittävästi pienempi kuin maa- ja merivoimien upseereilla.

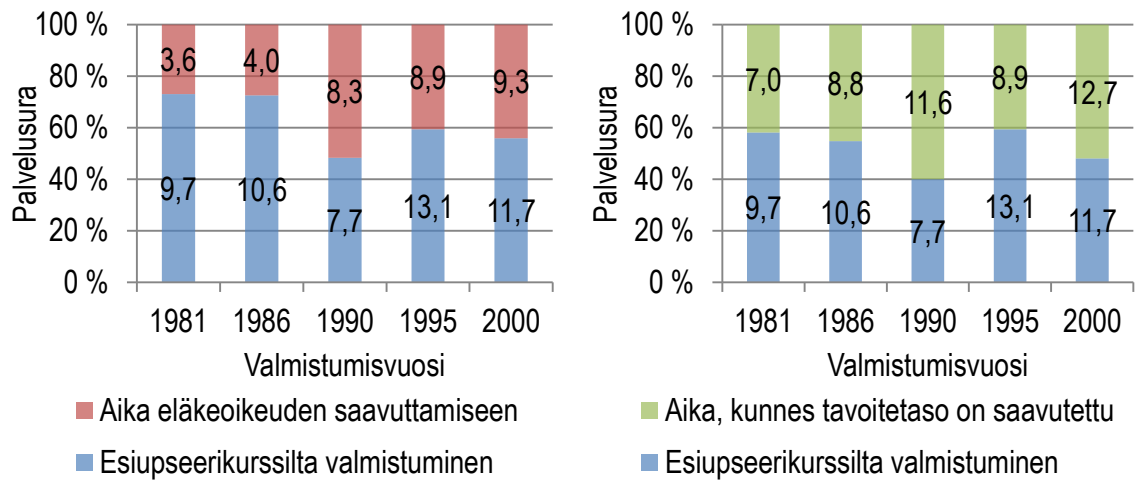
4.2.2 Esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssi suhteessa palvelusuran pituuteen

Esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssia suhteessa palvelusuran pituuteen tarkastellaan samoilla perusteilla kuin aikaisemmassa yhteydessä ylennysten suhdetta. Tarkastelussa kiinnitetään tässä tapauksessa huomiota kurssin jälkeisen palvelusajan pituuteen suhteessa palvelusuraan.

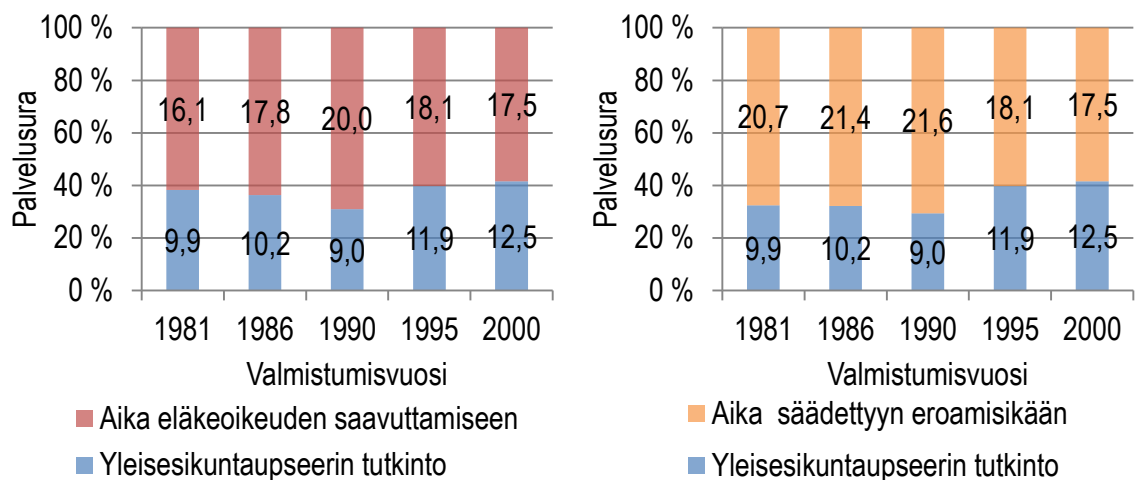
Kaavio 19. Esiupseerikurssilta valmistuminen suhteessa palvelusuraan maa- ja merivoimien upseereilla.

Eläkeoikeuden saavuttamisen näkökulmasta esiupseerikurssilta valmistumisen jälkeisen palvelusajan suhteellinen osuus kasvoi vuosina 1981 ja 1990 valmistuneiden kurssien välillä 14 prosenttiyksikköä (Kaavio 19). Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla se laski vuonna 1990 valmistuneisiin verrattuna kahdeksalla prosenttiyksiköllä ja edelleen vuonna 2000 valmistuneella kurssilla neljällä prosenttiyksiköllä. Tarkasteltaessa esiupseerikurssin suorittamista suhteessa säädettyyn eroamisikään kolmivuotisten kurssien keskinäinen ero pieneni kymmenen prosenttiyksikköön, mutta vastaavasti vuosina 1990 ja 2000 valmistuneiden kurssien eronousee 12 prosenttiyksikköön.

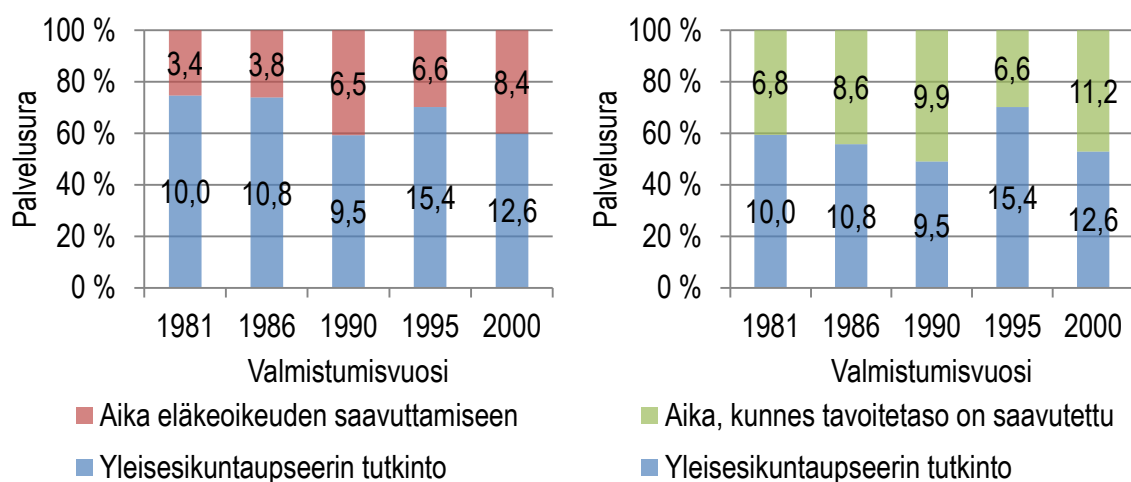
Kaavio 20. Esiupseerikurssilta valmistuminen suhteessa palvelusuraan upseereilla lentäjän tehtävässä.

Upseereilla lentäjän tehtävässä muutos esiupseerikurssilta valmistumisessa on selvästi suurempi (Kaavio 20). Kolmivuotisten kurssien osalta jäljellä oleva palvelusajan suhteellinen osuus verrattuna eläkeoikeuden saavuttamiseen kasvoi vuonna 1981 valmistuneen kurssin 27 prosentista vuonna 1990 valmistuneen kurssin 52 prosenttiin. Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla esiupseerikurssin jälkeisen palvelusajan suhteellinen osuus laski 11 prosenttiyksiköllä, mutta vuonna 2000 valmistuneen kurssin osalta se nousee taas 44 prosenttiin. Kun asiaa tarkasteltiin kolmivuotisilla kursseilla tavoitetason saavuttamisen näkökulmasta, nousi jäljellä olevan palvelusuran osuus selvästi. Ero kurssien kesken pieneni 18 prosenttiyksikköön. Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla suhteellinen osuus ei muuttunut, mutta vuonna 2000 valmistuneella kurssilla jäljellä olevan palvelusuran suhteellinen osuus nousee yli 50 prosenttiin.

Kaavio 21. Yleisesikuntaupseerin tutkinto suhteessa palvelusuraan maa- ja merivoimien upseereilla.

Kun tarkastellaan yleisesikuntaupseerikurssin jälkeistä palvelusaikaa verrattuna eläkeoikeuden saavuttamiseen, palveluajan suhteellinen osuus kasvoi kolmivuotisilla kadettikursseilla vuonna 1981 valmistuneen kadettikurssin 62 prosentista vuonna 1990 valmistuneen kadettikurssin 69 prosenttiin (Kaavio 21). Ensimmäisellä nelivuotisella kadettikurssilla jäljellä olevan palvelusajan osuus laski 60 prosenttiin ja vuonna 2000 valmistuneella kurssilla se laskee edelleen 58 prosenttiin. Jos tarkastellaan yleisesikuntaupseerikurssin jälkeistä palvelusaikaa suhteessa säädettyyn eroamisikään, on kolmivuotisten kurssien keskinäinen ero huomattavasti pienempi. Vuosina 1981 ja 1990 valmistuneiden kadettikurssien ero on kolme prosenttia. Vuonna 1990 valmistuneella kadettikurssilla jäljellä olevan palvelusajan osuus on 70 prosenttia, joten nelivuotisiin kursseihin eroa tulee kuitenkin merkittävästi.

Kaavio 22. Yleisesikuntaupseerin tutkinto suhteessa palvelusuraan upseereilla lentäjän tehtävässä.

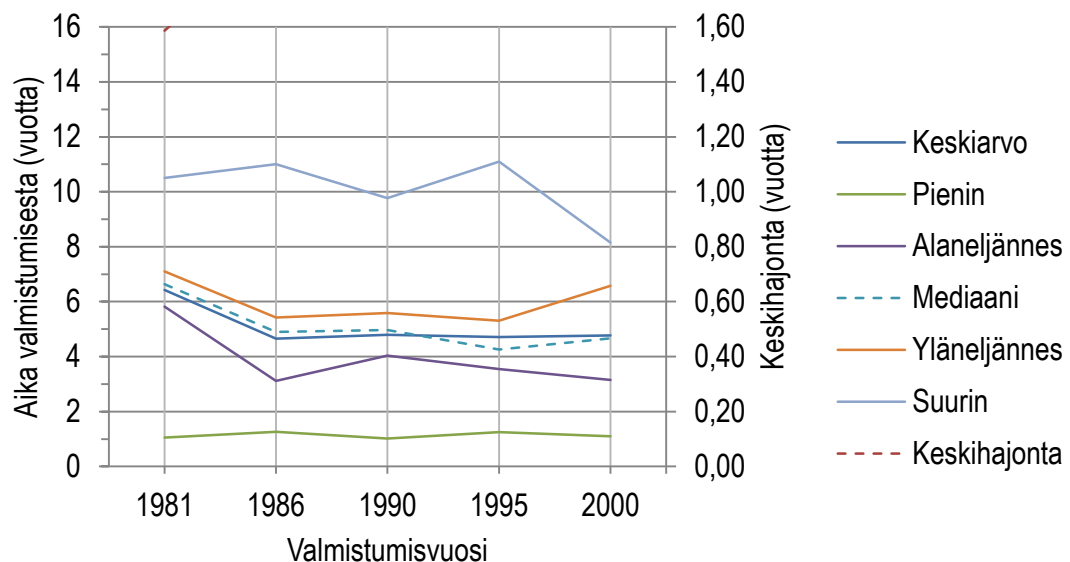
Lentäjän tehtävissä palvelevilla upseereilla muutokset yleisesikuntaupseerikurssin jälkeisessä palvelusajassa ovat edelleen suurempia kuin maa- ja merivoimien upseereilla (Kaavio 22). Eläkeoikeuden saavuttamisen näkökulmasta osuus kasvoi, muttei suoraviivaisesti. Kolmivuotisilla kursseilla jäljellä olevan palvelusajan suhteellinen osuus kasvoi vuonna 1981 valmistuneen kurssin 25 prosentista vuonna 1990 valmistuneen kurssin 41 prosenttiin. Vuonna 1995 valmistuneella kurssilla osuus laski uudestaan 30 prosenttiin, mutta vuonna 2000 valmistuneella kurssilla suhteellinen osuus nousee jo 40 prosenttiin. Kun asiaa tarkastellaan tavoitetason täyttymisen näkökulmasta, on muutos erilainen. Suhteellinen osuus kasvaa vuonna 1981 valmistuneen kurssin 41 prosentista vuonna 1990 valmistuneen kurssin 51 prosenttiin. Ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla osuus laskee 30 prosenttiin, mutta nousee vuonna 2000 valmistuneella kurssilla 17 prosenttiyksiköllä edellisestä.

4.3 Urakehitys tehtävien näkökulmasta

Urakehitystä tehtävien näkökulmasta tarkastellaan luvussa 2 esitetyn esimerkin mukaisesti. Tarkasteltavina tehtävinä ovat perusyksikön päällikön, pataljoonapuseerin ja joukkoyksikön komentajan tehtävät. Tarkastelujoukkona ovat maavoimien upseerit. Vertailu teoriaan tehdään ylennyksistä ja koulutuksista poiketen suhteessa fyysiseen ikään.

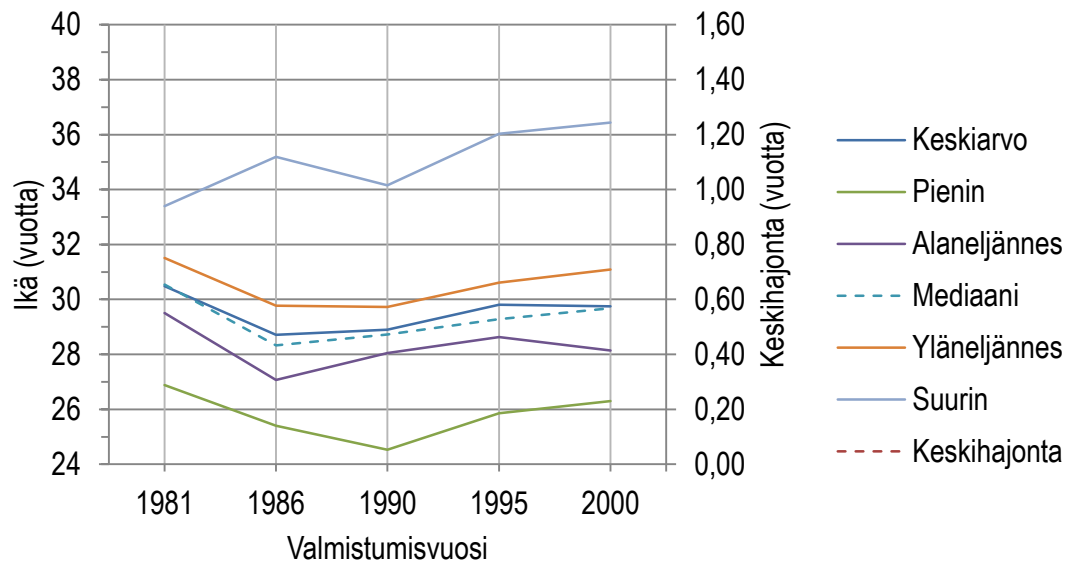
4.3.1 Eteneminen perusyksikön päällikön tehtävään

Vertailussa perusyksikön päällikön tehtävään etenemisestä tarkastelujoukossa ovat mukana kaikki kurssilta valmistuneet upseerit.

Kaavio 23. Eteneminen perusyksikön päällikön tehtävään ajallisesti tarkasteltuna.

Ajallinen keskiarvo ei ole muuttunut kovinkaan merkittävästi kurssien kesken (Kaavio 23). Poikkeuksen tekee vuonna 1981 valmistunut kadettikurssi, jolla aika valmistumisesta on lähes kaksi vuotta enemmän kuin muilla kursseilla. Jakauma on kaikilla kursseilla varsin symmetrinen, mutta kaikilla kursseilla joukossa on keskiarvosta merkittävästi poikkeavia suuria ja pieniä arvoja. Vuonna 1981 valmistunutta kurssia lukuun ottamatta perusyksikön päällikön tehtävään on määrätty keskimäärin hieman alle viisi vuotta valmistumisesta. Nopeimmillaan tehtävään on määrätty kaikkien kurssien osalta noin vuoden kuluttua valmistumisesta.

Kaavio 24. Ikä määrättäessä perusyksikön päällikön tehtävään.

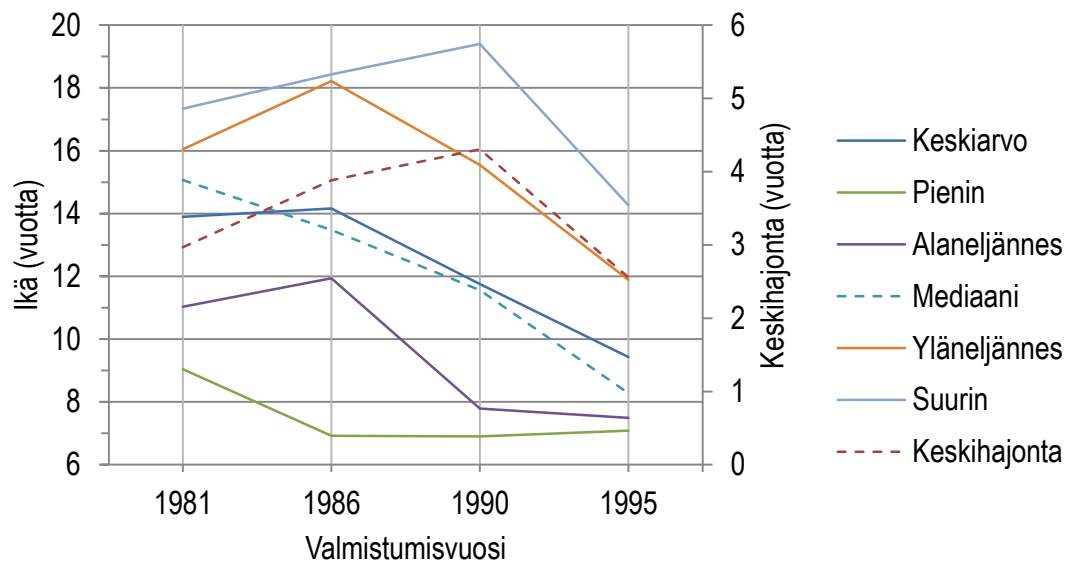
Keski-ikä määrättäessä perusyksikön päällikön tehtävään on muuttunut hieman eri tavalla kuin ajallinen keskiarvo (Kaavio 24). Alimmillaan keski-ikä oli vuonna 1986 valmistuneella kurssilla alle 29 vuotta (28,71) ja korkeimmillaan 1981 valmistuneella kurssilla yli 30 vuotta (30,48). Se laski siis vuosina 1981 ja 1986 valmistuneiden kurssien välillä lähes kaksi vuotta. Keski-ikä nousi taas ensimmäiseen nelivuotiseen kurssiin tultaessa yli vuodella (29,81). Nelivuotisten kurssien kesken ei ollut merkittävää eroa. Jakauma on edelleen varsin symmetrinen, mutta painottuu hieman pienempiin arvoihin.

Perusyksikön päällikön tehtävään määräämisen muutosta voidaan kuvailla myös seuraavan havainnon kautta: normien mukaisesti kaikille upseereille suunnitellaan palvelus perusyksikön päällikön tehtävässä. Osuus maavoimien upseereista, jotka ovat olleet määrättyinä perusyksikön päällikön tehtävään, on ollut suurin vuonna 1995 valmistuneella kadettikurssilla, noin 48 prosenttia.

4.3.2 Eteneminen pataljoonapuseerin tehtävään

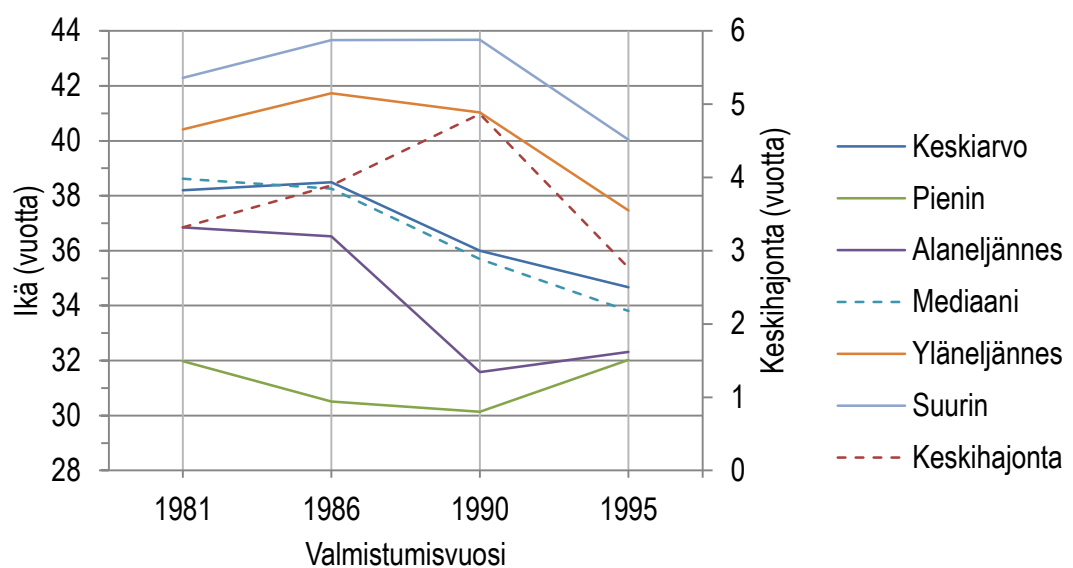
Etenemistä pataljoonapuseerin tehtävään tarkastellaan tässä yhteydessä vain esiuupseerien osalta. Yleisesikuntaupseerien osalta tarkasteltava joukko jää niin pieneksi, ettei sen avulla kyetä kattavasti kuvailemaan muutosta.⁷¹

⁷¹ Yleisesikuntaupseerikurssin käyneitä maavoimien upseereita, jotka ovat palvelleet pataljoonapuseerin tehtävässä, on vuosina 1981 ja 1986 valmistuneilla kursseilla yksi sekä vuosina 1990 ja 1995 valmistuneilla kursseilla neljä (Tutkielman liite 6).

Kaavio 25. Esiupseerien eteneminen pataljoonaupseerin tehtävään ajallisesti tarkasteltuna.

Esiupseerien etenemisaika pataljoonaupseerin tehtävään väheni selvästi vuosina 1981 ja 1986 valmistuneiden kurssien 14 vuodesta (13,9 ja 14,2) vuonna 1995 valmistuneen kurssin hieman yli yhdeksään vuoteen (9,4) (Kaavio 25). Tarkastelussa havaitaan, että hajonta on merkittävää kaikilla kurseilla, mutta jakauma on kuitenkin kokonaisuutena varsin symmetrinen. Vuonna 1981 valmistuneella kurssilla tehtävään on tultu nopeimmillaan yhdeksässä vuodessa ja muilla kurseilla noin seitsemässä vuodessa.

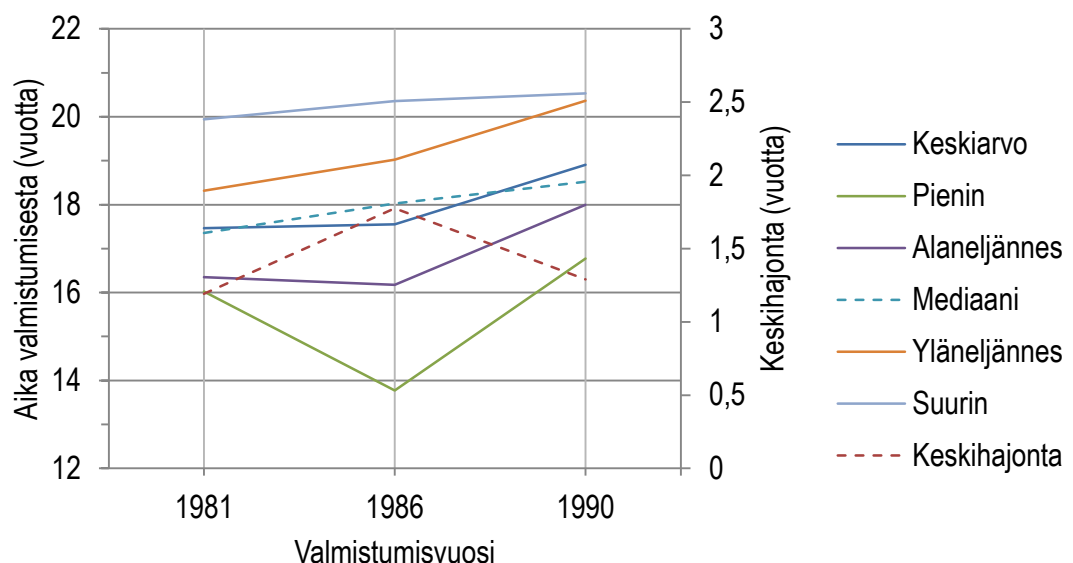
Kaavio 26. Esiupseerien ikä määrättäessä pataljoonaupseerin tehtävään.

Keski-ikä muuttuu varsin samantapaisesti kuin ajallinen keskiarvo (Kaavio 26). Vuosina 1981 ja 1986 valmistuneilla kurseilla keskiarvo on hieman yli 38 vuotta. Vuonna 1990 valmistuneella kurssilla se laskee 36 vuoteen ja ensimmäisellä nelivuotisella kurssilla vajaan 35 vuoteen. Keskihajonta on hieman suurempi kuin ajallisesti tarkasteltuna, mutta jakauma on symmetrisempi.

Osuus esiupeereista, jotka ovat palvelleet pataljoonapseerin tai sitä vastaavassa tehtävässä, on laskenut vuonna 1981 valmistuneen kadettikurssin 22 prosentista vuonna 1995 valmistuneen kurssin 18 prosenttiin.

4.3.3 Eteneminen joukkoyksikön komentajan tehtävään

Etenemistä joukkoyksikön komentajan tehtävään tarkastellaan vain yleisesikuntaupseerien osalta. Tarkastelussa ovat mukana kolmivuotiset kadettikurssit. Nuoremmilta kurseilta upseereita ei ole tarkastelujakson aikana vielä määrätty joukkoyksikön komentajan tehtävään.⁷²

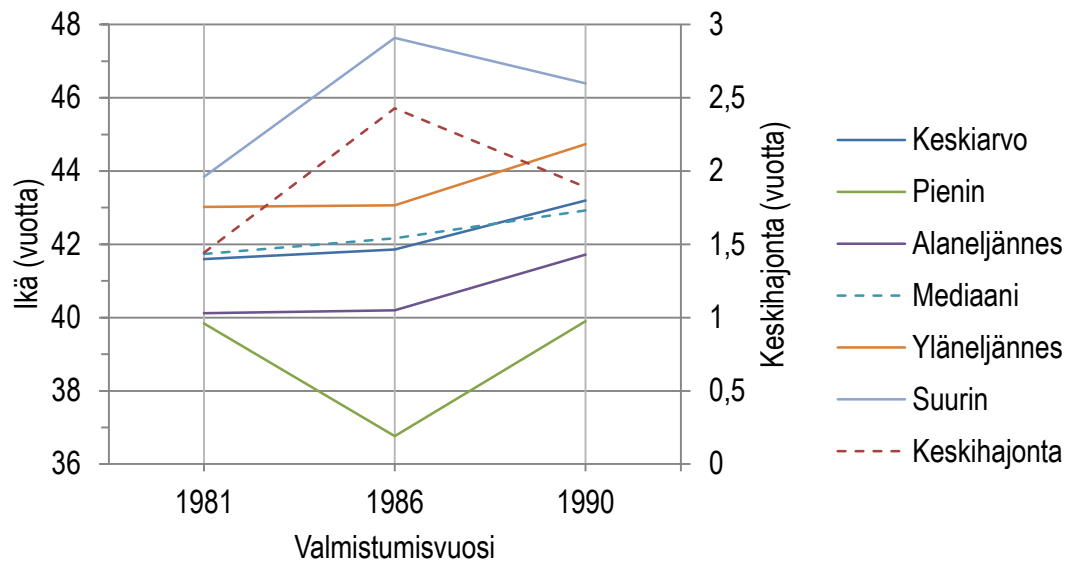

Kaavio 27. Yleisesikuntaupseerien eteneminen joukkoyksikön komentajan tehtävään ajallisesti tarkasteltuna.

Kolmivuotisten kadettikurssien kesken tarkasteltuna eteneminen joukkoyksikön komentajan tehtävään on hidastunut alle 18 vuodesta (17,5) lähes 19 vuoteen (18,9) (Kaavio 27). Eteneminen joukkoyksikön komentajan tehtävään on siis hidastunut yli vuodella. Keskihajonta on

⁷² Tutkielman liite 6.

vuonna 1986 valmistuneella kurssilla ollut hieman muita suurempi, muttei ole muuttunut merkittävästi. Jakauma on ollut kaikilla kursseilla varsin symmetrinen.

Kaavio 28. Yleisesikuntaupseerien ikä määrättäessä joukkoyksikön komentajan tehtävään.

Yleisesikuntaupseerien keski-ikä joukkoyksikön komentajan tehtävään määrättäessä on noussut hieman enemmän kuin ajallinen keskiarvo (Kaavio 28). Eroa vuosina 1981 ja 1990 valmistuneiden kurssien välillä on jo lähes kaksi vuotta. Keskihajonta on samankaltainen kuin ajallisessa tarkastelussa, mutta hieman suurempi. Jakauma on edelleen varsin symmetrinen.

Normien mukaisesti kaikille yleisesikuntaupseerikurssin käyneille tulee suunnitella palvelus joukkoyksikön komentajan tehtävässä. Osuus yleisesikuntaupseereista, jotka ovat palvelleet joukkoyksikön komentajan tehtävässä, on vähentynyt kolmivuotisten kadettikurssien kesken vuonna 1981 valmistuneen kadettikurssin 35 prosentista vuonna 1990 valmistuneen kurssin 25 prosenttiin.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

”There are three kinds of lies: lies, damned lies, and statistics”⁷³

Tutkimuksella ei pyritty yleistettävyyteen, vaan tavoitteena oli kuvailla upseerin uran muuttumista tarkasteltavana ajanjaksona. Tutkimustuloksilla ei siis voida luoda yleistettävää mallia upseerin uran kehittymisestä. Tutkimuksella voitiin osoittaa upseerin uran muuttuminen sekä lähdemateriaalin käytettävyys jatkotutkimukseen.

5.1 Upseerien virkauran kehittyminen 1981–2010

Viitekehyksessä kuvatut muutokset ovat havaittavissa tutkimuksen tuloksissa. Palvelusurien pidentyminen ja koulutusjärjestelmän muutokset näkyvät selvinä eroina kurssien välillä. Tehtävärakenteessa tapahtuneiden muutosten ajallinen arviointi on haasteellisempaa, mutta myös niistä on havaittavissa viitteitä.

Maa- ja merivoimien upseerien ura on pidentynyt ajallisesti ja suhteellisesti eniten uran alkupuolella. Lentäjän tehtävissä palvelevien upseerien ura taas on suhteellisesti pidentynyt merkittävästi uran loppupuolella. Peruskoulutuksen pidentyminen ja jatkokoulutuksen uudistukset näkyvät niin ajallisina kuin suhteellisina eroina kurssien kesken.

Ylennyksiin vaikutti pitkään käytettävissä olevien vapaiden virkojen määrä. Kolmivuotisten kurssien ylentäminen majurin ja komentajakapteenin arvoon aikaistui sekä esiuupseereilla että yleisesikuntaupseereilla. Yleisesikuntaupseerin ylentämisessä everstiluutnantin ja komentajan arvoihin on kuitenkin päinvastoin havaittavissa hidastumista. Vaikka ylennykset eivät ole enää samalla tavoin sidoksissa käytettävissä oleviin virkoihin, ovat ne silti olleet sidottuja suoritettuun jatkokoulutukseen ja -tutkintoon.

⁷³ Tämä on muun muassa Mark Twainin tunnetuksi tekemä sanonta. ”There are three kinds of lies: lies, damned lies, and statistics” tarkoittaa vapaasti suomennettuna ”On kolmenlaisia valheitä: vale, emävale ja tilasto”. Sannonalla kuvataan numeroiden vakuuttavaa voimaa, erityisesti tilastojen käyttöä, heikkojen argumenttien tukemisessa.

Muita aikaisempi esiuupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssin ajankohta vuonna 1990 valmistuneella kurssilla johtuu jatkokoulutuksen ja -tutkinnon uudistuksesta. Vuonna 1990 valmistunut kadettikurssi oli tarkastelluista ensimmäinen kurssi, joka komennettiin kokonaisuutena suorittamaan uuden järjestelmän mukainen esiuupseerikurssi seitsemän vuotta valmistumisesta. Vuonna 1995 valmistuneelle kurssille esiuupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssin suorittamista oli jo myöhennetty. Kurssin muita suurempi hajonta johtuu siitä, että kurssi jaettiin kolmelle eri esiuupseerikurssille.

Koulutusjärjestelmän ajallisilla muutoksilla on pyritty tasaamaan virkauran pidentymisen aiheuttamaa muutosta upseerien palvelusurissa. Muutokset ovat jo aiheuttaneet sen, että upseerien virkaura on nykyisellään pidentynyt eniten uran alkupuolella. Havaittavissa on myös se, että yleisesikuntaupseerikurssin jälkeisen palvelusajan suhteellinen osuus on enemmän kuin esiuupseerikurssin. Esiupseerikurssin aloituksen ja samalla yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittamisen myöhentäminen kolmella vuodella on siirtänyt esiuupseerikurssin vuonna 2000 valmistuneella kurssilla jo lähes samaan suhteelliseen aikaan virkauraa kuin se oli vuonna 1981 valmistuneella kurssilla. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittamista se on vastaavasti siirtänyt jo myöhemmäksi. Ajallisesti tarkasteltuna ero kurssien välillä on luonnollisesti suurempi.

Ylennyksissä tämä jatkokoulutuksen siirtyminen myöhemmäksi on aiheuttanut sen, että yleisesikuntaupseerien ylentäminen majuriksi ja komentajakapteeniksi on myöhentynyt vuonna 1995 valmistuneella kurssilla ja tulee edelleen myöhentymään vuonna 2000 valmistuneella kurssilla. Tämä tulee vastaavasti siirtämään esiuupseerien ylentämistä myöhäisempään ajankohtaan virkauralla. Samalla voidaan todeta, että upseerien siirtyminen esiuupseeritason suunnittelu- ja komentajatehtäviin tulee edelleen myöhentymään aikaisempiin kursseihin verrattuna.

Tarkasteltaessa puolustusvoimien organisaation vaikutusta upseerien tehtävärakenteen kehittymiseen esimerkkinä käytettyjen tehtävien osalta nähdään, ettei perusyksikön päällikön tehtävän ajallisessa sijoittumisessa ole tapahtunut merkittävää muutosta. Enimmillään vain alle puolet maavoimien upseereista on kuitenkin ollut perusyksikön päällikkönä, vaikka tavoite on, että kaikki toimivat tehtävässä ennen esiuupseerikurssia. Vuonna 2000 valmistuneella kurssilla osuus oli laskenut jo lähes kolmannekseen. Pataljoonaupseerin tehtävä esiuupseereilla on edellisestä poiketen aikaistunut selvästi, mutta tässäkin tapauksessa tehtävässä toimineiden esiuupseerien suhteellinen osuus on pienentynyt. Joukkoyksikön komentajan tehtävän ajankohdasta on hieman myöhentynyt tarkasteltavien kurssien kesken. Suhteellinen osuus yleisesikun-

taupseereista, jotka ovat toimineet joukkoyksikön komentajan tehtävässä, on myös pienentynyt. Voidaan siis nähdä, että organisaation supistuessa kyseisten päällikkö- ja komentajatehtävien määrä on vähentynyt. Tästä voidaan edelleen todeta johtopäätöksenä tehtäväkierron hidastuminen ylemmissä tehtävissä.

Tutkimuksella kyettiin osoittamaan viitekehyksessä tapahtuneiden muutosten yhteys tutkimuksessa saatuihin tuloksiin ja havainnollistettiin muutosten vaikutus upseerien virkauran muuttumiseen. Järjestelmässä tapahtuneet muutokset kyettiin todentamaan, joten tutkimuksen teoria soveltui tutkimuksen pohjaksi.

5.2 Lähdemateriaalin käytettävyys ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen teorian pohjana oleva lähdeaineisto on kattava ja sen tarkkuus on hyvä. Tulee kuitenkin muistaa, että normeissa annetut perusteet eivät aina sellaisenaan toteudu niiden soveltamisessa.

Tutkimuksen sisäistä validiteettia ja reliabiliteettia parannettiin aineistotriangulaation kautta vertaamalla ylennys-, koulutus- ja tehtäväänmääräystietoja keskenään. Vertaaminen, tietojen tarkastaminen ja korjaaminen oli mahdollista, koska tiedot ovat tallennettuina omina kokonaisuuksinaan, mutta liittyvät monissa tapauksissa samoihin tapahtumiin. Esimerkiksi koulutuksen päätöstieto liittyy tehtäväänmääräykseen ja tehtäväänmääräystieto liittyy ylennykseen. Ulkoinen validiteetti oli tässä tutkimuksessa hankalampi kysymys. Tämän tyyppinen kuvaileva tutkimus ei mahdollista tulosten perusteella tehtäviä yleistyksiä perusjoukkoon. Ulkoista validiteettia on kuitenkin lisätty kuvaamalla ja dokumentoimalla tehty tutkimusprosessi mahdollisimman tarkoin. Samalla se on haluttaessa toistettavissa, mikä parantaa myös tutkimuksen ulkoista reliabiliteettia.

Tutkimus osoitti käytetyn rekisteriaineiston soveltuvan hyvin tämän tyyppisen tutkimuksen lähdemateriaaliksi. Haasteeksi muodostui materiaalin saaminen tutkijan käyttöön. Kyseessä on rekisteri, joka ei ole enää operatiivisessa käytössä. Pääesikunnan Henkilöstöosaston tuella tämä kuitenkin onnistui. Tutkijan kokemuksen mukaan puolustusvoimista puuttuu toimintatavalla, jolla rekisterin tietoja voidaan hyödyntää tutkimuksen tietojenkeruussa. Riskinä on, että kyseisen rekisterin sisältämä tietovaranto jää tästä syystä hyödyntämättä tulevien tutkimusten lähdemateriaalina.

5.3 Jatkotutkimuksen mahdollisuudet

Tämän tyyppisellä tutkimuksella voidaan tukea henkilöstöjärjestelmässä tehtävää suunnittelu-työtä. Yleisesti voidaan todeta, että aihepiiristä on tehty varsin vähän tutkimusta. Jatkotutkimuksena voidaan nähdä tarkempi tilastotutkimus upseerien virkauran kehittymisestä samaan rekisteriin perustuen. Samaan viitekehykseen perustuen voidaan lisäksi tutkia uuden palkkausjärjestelmän vaikutusta virkauraan sekä sitä, miten upseerien ura on kehittynyt vaatavuusluokkien näkökulmasta tarkasteltuna. Yleisenä ongelmana tutkimuksen kannalta on nähtävissä muutosten nopeus tämänkin tutkimuksen teoriana kuvailuissa järjestelmissä. Muutosten nopeus ei kaikissa tapauksissa mahdollista vaikutusten arviointia ennen siirtymistä uuteen järjestelmään.

Tutkimuksen ajankohtaisuutta henkilöstöjärjestelmän kannalta lisää se, että jatkokoulutuksessa ja -tutkinnoissa ollaan palaamassa rakenteeseen, jossa esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssi toteutetaan erillään omina kokonaisuuksinaan. Analysoimalla eroja aikaisemmista järjestelyistä voidaan saada hyvää tutkittua tietoa päätösten perusteeksi.

LÄHTEET

1. JULKAISETTOMAT LÄHTEET

1.1 Puolustusvoimat (asiakirjat päiväyksen mukaisessa aikajärjestyksessä)

PE:n ak n:o 510/Henktsto/Dbc/12.2.1979 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖREKISTERI, KA (Sörn), T25073.

PE:n ak n:o 1644/Komento-osasto/Dbc/26.5.1981, PMK B 2.2.1 UPSEERIEN PALVELUSURAN SUUNNITTELU, KA (Sörn), T25073.

PE:n ak n:o 3594/Henktsto/Dbc/16.12.1982 UPSEERIEN, ERIKOISUPSEERIEN JA SOTILASPAPPIEN HENKILÖARVIOINNIT, KA (Sörn), T25073.

PE:n ak n:o 1427/Henktsto/Dbc/26.7.1985 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖREKISTERI, KA (Sörn), T27078.

PEKoul-os PMK A 1:3.2.3/1912.1986 MÄÄRÄYKSET SOTAKORKEAKOULUN YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSINPÄÄSYTUTKINNOSTA, KA (Sörn), T25384.

PE:n ak n:o 530/Henktsto/Dbc/14.2.1989 PUOLUSTUSVOIMIEN PALKATUN HENKILÖSTÖN HENKILÖREKISTERI, RAHE (RAUHANAJAN HENKILÖREKISTERI), KA (Sörn), T27078.

PE:n ak n:o 3149/Koultsto/Dab/29.12.1989 UPSEERIKOULUTUSTYÖRYHMÄ 2:N RAPORTTI, KA (Sörn), T27136-T27136.

PE:n ak n:o 532/Komento-osasto/Dbc/14.2.1990 PUOLUSTUSVOIMIEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1989, KA (Sörn), T27078.

PE:n ak n:o 349/Komento-osasto/Dbc/13.2.1991 PUOLUSTUSVOIMIEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1990, KA (Sörn), T27078.

PEHenk-os ak n:o 63/2.2/D/II/20.8.1994 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖREKISTERIN YLLÄPITO, KA (Sörn), T27079.

PEkoul-os ohje n:o 21/5.2.a/D/I/13.10.1994 UPSEERIEN JATKOTUTKINNON
UUDISTAMINEN JA YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIEN VALINTAMENETTELY
SIIRTYMÄVAIHEESSA, KA (Sörn), T27136-T27136.

PEHenk-os PAK 3:11 /244/2.15/D/I/10.3.1997 UPSEERIEN HENKILÖASIOIDEN
HOIDON ERITYISPIIRTEET

PEKoul-os ak 63/5.2/D/I/31.3.1998 OPISKELIJOIDEN VALINTA
YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSILLE

PEHenk-os ak R3532/2.14/D/II/28.9.1998 HEHATIN TIETOSISÄLLÖN KONVERSIO JA
TIETOSISÄLLÖN TARKASTAMINEN

PEKoul-os ak 29/5.4/D/I/22.1.1999 ESIUPSEERIKURSSIN JA UPSEERIEN
JATKOTUTKINNON TOIMEENPANO SEKÄ ESIUPSEERIKURSSEILLA
OPISKELEVIEN LUKUMÄÄRÄT VUODESTA 1999 ALKAEN

PEHenk-os PAK 3:4/1484/2.15/D/I/23.12.1999 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN
HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU

PEKOUL-OS PAK A 01:02.23 45/8/D/I/3.3.2000 PUOLUSTUSVOIMISSA PALVELEVIIN
KOHDISTUVAT TUTKIMUKSET

PEHenk-os PAK 3:11 925/2.15/D/I/24.11.2000 UPSEERIEN HENKILÖASIOIDEN HOITO

PEHenk-os PAK 3:4/62/2.15/D/I/18.1.2001 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN
HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU

PEkoul-os ak R330/5.2/D/I/24.1.2001 ESIUPSEERI- JA
YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIEN OPPILASVALINNAT

PEkoul-os PAK A 1:3.2.3 165/5.2/D/I/ 24.8.2001 YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSIN
LISÄVALINTAMENETTELY

PEHenk-os PAK 3:4 281/2.15/D/I/21.3.2002 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN
HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU

PEHenk-os PAK 3:4 258/2.15/D/I/27.3.2003 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN
HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU

PEHenk-os PAK 3:4 279/2.15/D/I/1.4.2004 PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖN
HENKILÖ- JA URASUUNNITTELU

MPKK:n Jatkotutkinto-osaston ak 571/5.2/D/I/9.9.2004 ESIUPSEERIKURSSI 58:N
TOTEUTTAMINEN

PEkoul-os ak R409/5.2/D/III/20.2.2006 OPISKELIJAESITYKSET ESIUPSEERIKURSSI
59:LLE VUONNA 2006

PEHenk-os ak HE635/30.5.2008, PVHSM HENKILÖSTÖALA 001 - UPSEERIEN
HENKILÖASIOIDEN HOITO

MPKK:n ak AG3713/18.3.2010, ESIUPSEERIKURSSI 63 TOIMEENPANO

PEHenk-os ak AG21938/18.10.2010 PÄÄESIKUNNAN HENKILÖSTÖOSASTON
VASTUULLA OLEVAT HENKILÖREKISTERIT

MPKK:n ak AH6780/5.4.2011, ESIUPSEERIKURSSI 64 TOIMEENPANO

MPKK:n ak AH12198/1.6.2011, OPINTO-OIKEUS YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI
56:LLE

MPKK:n ak AI2028/30.1.2012/YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:N
TOIMEENPANON ESIKÄSKY

1.2 Muut ei julkiset lähteet

Ammattisotilaiden sotilaseläkejärjestelmä ja sotilaallinen suorituskky. Puolustusministeriö,
työryhmämuistio. 28.2.2011. Aineisto tekijän hallussa.

2. JULKISET LÄHTEET

2.1 Lait ja asetukset

Valtion eläkelaki 208/1966

Asetus sotilasarvoon ylentämisestä 723/1974

Asetus puolustusvoimista 274/1975

Asetus sotilasopetuslaitoksista ja niissä suoritettavista tutkinnoista annetun asetuksen muuttamisesta 739/1979

Asetus puolustusvoimista annetun asetuksen muuttamisesta 1052/1987

Laki valtion eläkelain muuttamisesta 103/1989

Asetus sotilasopetuslaitoksista ja niissä suoritettavista tutkinnoista annetun asetuksen muuttamisesta 1320/1989

Asetus puolustusvoimista 667/1992

Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta 668/1992

Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1600/1992

Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1528/1993

Laki valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 1529/1993

Laki valtion eläkelain muuttamisesta 638/1994

Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 772/1995

Asetus puolustusvoimista annetun asetuksen muuttamisesta 1132/1995

Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 888/1997

Asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 599/1999

Tasavallan presidentin asetus sotilas- ja palvelusarvoista 283/2000

Valtioneuvoston asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 612/2001

Laki valtion eläkelain muuttamisesta 679/2004

Valtioneuvoston asetus maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta 735/2006

Valtion eläkelaki 1295/2006

Valtioneuvoston asetus Maanpuolustuskorkeakoulusta 1124/2008

Laki valtion eläkelain 98§ muuttamisesta 1060/2009

2.2 Tutkimustyöt, raportit ja selonteot

Arvio puolustusvoimien tämän hetkisestä tilasta ja suorituskyvystä sekä kannanotto puolustusvoimien kehittämisen suunnitelmiin ja puolustusmäärärahoihin 1990-luvulla. Komiteamietintö 1990:57. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1991.

Eri-ikäisten palomiesten terveys ja toimintakyky, 13 vuoden seurantatutkimus, Loppuraportti. Toimittanut Punakallio, Anne - Lusa, Sirpa. Työterveyslaitos, Helsinki 2011.

Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 17.3.1997, VNS 1/1997.

Heinonen, Pekka: Upseerien urapolut. Maanpuolustuskorkeakoulun diplomityö, Helsinki 1998.

Hämäläinen, Kauko: Upseerin uralla menestymisen ennustamisesta. Helsingin yliopisto. Helsingin yliopiston monistuspalvelu, Helsinki 1978.

Kolmannen parlamentaarisen puolustuskomitean mietintö. Komiteamietintö 1981:1. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1981.

Parlamentaarisen puolustustoimikunnan lausunto puolustusministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 1987-1991. Komiteamietintö 1986:23. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1986.

Poliisin virkojen kelpoisuusvaatimusten uudistaminen, poliisin johtamisjärjestelmän kehittäminen, alemmaa eroamisikää koskevat muutostarpeet. Sisäasiainministeriö, poliisiosasto. Poliisin ylijohdon julkaisusarja 4/2006. Helsinki 2006.

Raittila, Tapio: Upseerin uramotivaatio. Tutkimusselosteita, Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskus, Helsinki 1996.

Suomen turvallisuus ja puolustuspolitiikka. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 13.6.2001, VNS 2/2001 vp.

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004. Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2004. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2004.

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009. Valtioneuvoston selonteko 23.1.2009 VNS x/2009.

Upseerien todennäköinen eteneminen virkaurallaan ja suurten ikäluokkien vaikutus upseerikiertoon, UPRO-tutkimusraportti, Upseeriliitto ry, Helsinki 1972.

Valkeajärvi, Jukka: Upseerien henkilöarviointien ja palvelusuran kehittämistarve puolustusvoimissa. Maanpuolustuskorkeakoulun diplomityö, Helsinki 1995.

2.3 Kirjallisuus ja lehdet

Aktiiviupseerikoulutus, järjestelyt ja tutkintovaatimukset. Pääesikunnan tiedoitusosasto, Valtioneuvoston Kirjapaino, 1972.

Alkula, Tapani – Pöntinen, Seppo – Ylöstalo, Pekka: Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät, WSOY, Juva 2002.

Haapanen, Kari (2010): ”Tietoisku upseerin eläkkeestä: Reserviin siirtymistä vuonna 2011 harkitseville”. Sotilasaikakauslehti 8/2010, s. 34–38.

Heikkilä, Tarja: Tilastollinen tutkimus, Edita Prima Oy, Helsinki 2010.

Heikkilä, Tauno (1980): ”Näkökohtia henkilöstöpolitiikasta”. Sotilasaikakauslehti 3/1980, s. 222–224.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula: Tutki ja kirjoita, Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2010.

Hälvä, Jouko (1981): ”Missä virat viipyvät – virkabudjettijärjestelmä ja tulokset”. Sotilasaikakauslehti 4/1981, s. 254–257.

Kadettiupseerit 1920-2010. Kadettikunta ry ja Upseeriliitto ry, Bookwell Oy, Porvoo 2010.

Kemppi, Jaakko: Upseeriliito: 90 vuotta upseerien asialla, Upseeriliitto, Otavan Kirjapaino, Keuruu 2008

Niiniluoto, Ilkka: Johdatus tieteenfilosofiaan. Käsitteen- ja teorianmuodostus. Otava, Helsinki 1980.

Nykysuomen sanakirja, päätoimittaja Matti Sadeniemi, Valtion toimeksiannosta teettänyt Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. WSOY, Helsinki 2002, 15. p.

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke 2006. Valtionkonttori. Erweko Painotuote Oy, Helsinki 2005.

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke. Valtionkonttori. Erweko Painotuote Oy, Helsinki 2007.

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön työeläke. Keva. Erweko Painotuote Oy, Helsinki 2011.

Rannikko, Erkki (1980): "Upseerien palvelusurankehitysnäkymiä 1980-luvulla". Sotilasaikakauslehti 2/1980, s. 88–91 (Kirjoittaja on eversti ja Pääesikunnan komento-osaston päällikkö).

Westerlund, Harri (2011): "Mätäkuun juttu banaanitasavallasta". Sotilasaikakauslehti 8/2011, s. 36.

2.4 Internet-lähteet

VirtuaaliAMK - Suomen Virtuaaliammattikorkeakouluverkosto. Kvantitatiivisen tutkimusaineiston esittäminen ja kuvailu [verkkójulkaisu]. Tampere 2010. [<http://www2.amk.fi/mater/tutkimusmenetelmat/kvantitat/kuvailu/index.htm> (15.2.2012)]

Mellin, Ilkka (2006): Tilastolliset menetelmät [verkkójulkaisu]. Teknillinen korkeakoulu. Espoo 2006, [<http://math.tkk.fi/opetus/sovtoda/oppikirja/Johdanto.pdf> (1.10.2011)].

Puolustusvoimain komentajan esitys henkilöstölle 1.9.2011, [http://www.upseeriliitto.fi/files/2374/Puolustusvoimain_komentajan_esitys_1.9.2010.pdf (1.9.2011)].

Taanila, Aki (2010): Tilastollinen päättely [verkkojulkaisu]. Helsingin yliopisto. Helsinki 2010, [www.helsinki.fi/~komulain/Tilastokirjat/12.%20Taanila-SPSS-p%E4%E4ttely.pdf] (13.1.2012)].

Taanila, Aki (2011): Aineiston esittäminen ja kuvailu [verkkojulkaisu]. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki 2011, [<http://myy.haagahelia.fi/~taaak/k/kuvailu.pdf>] (7.11.2011)].

Työeläke.fi -palvelu (2012b): Arvioi elinaikakertoimen vaikutusta [<http://www.tyoelake.fi/Page.aspx?sSection=45367>] (23.1.2012)]

Työeläke.fi -palvelu (2012a): Eläkesanasto [<http://www.tyoelake.fi/vocabulary.aspx>] (12.2.2010)]

Upseeriliitto (2011): Puolustusministeriön ja henkilöstöjärjestöjen yhteinen selvitystyö ammattisotilaiden eroamisikäjärjestelmästä, [http://www.upseeriliitto.fi/uutiset/julkiset_tiedotteet/puolustusministerion_ja_henkilostojarjestojen_yhteinen_selvitysty_o_ammattisotilaiden_eroamisikajarjestelmasta.html] (24.1.2011)].

2.5 Muut lähteet

Pohja, Heikki: Henkilöstövoimavarojen johtaminen. Luento Esiupseerikurssi 64:lle 19.2.2012, MPKK, Helsinki. Materiaali tekijän hallussa.

Haapanen, Kari. Järjestöpäällikkö, Upseeriliitto. Haastattelu 22.3.2012. Muistiinpanot tekijän hallussa.

LIITTEET

- Liite 1 Tutkimuslupa
- Liite 2 Eläkemuutosten vaikutus palvelusaikaan
- Liite 3 Henkilöstöjärjestelmä ja henkilöstöalan tehtäväkenttä
- Liite 4 Ylennykset kurseittain
- Liite 5 Koulutukset kurseittain
- Liite 6 Eteneminen tarkasteltaviin tehtäviin kurseittain

Pääesikunta
Henkilöstöosasto
HELSINKI

Päätös

1 (3)

AH26268

13.12.2011

Suomenlahden Meripuolustusalue
5.Miinalaivue
Mikko Sistonen

00861 Helsinki

RATKAISU KAPTEENILUUTNANTTI SISTOSEN TUTKIELMAA KOSKEVASSA ASIASSA

1 Taustaa

Kapteeniluutnantti Mikko Sistonen on viiteasiakirjoilla saattanut vireille esiuupseerikurssiin liittyvän tutkimuslupa-asian puolustusvoimissa.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää upseerien virka-urien muutosta puolustusvoimissa kolmen viimeisen vuosikymmenen ajalta.

Tutkimuksen ongelmanasettelussa tarkoituksena on verrata ajallisesti, miten eri aikana valmistuneet upseerit ovat edenneet urallaan ylennysten ja tehtävätasojen mukaisesti.

- Samalla pyrkimyksenä on määrittää, mitkä edellä mainituista muutoksista ovat mahdollisesti vaikuttaneet upseerien urien eroavaisuuksiin. Tähän pyritään löytämällä yhteyksiä tapahtuneiden muutosten ja upseerien toteutuneiden palvelusurien välillä.
- Tarkastelujakson viimeisen kymmenen vuoden ajalta pyritään löytämään viitteitä siitä, miten uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotto mahdollisesti ohjannut upseerien urakiertoa.
- Lisäksi pyritään selvittämään, onko puolustushaarojen kesken ollut eroja upseerien virkaurien kehittymisessä.

Tutkimuksen kohderyhmänä on puolustusvoimissa palvelevat ja palvelleet upseerit ajalla 1980-2010. Tutkimus koskee kadettiupseereita. Otannaksi on suunniteltu tällä ajalla valmistuneista kadettikursseista viisi kurssia.

Tutkimusta varten kerätään liitteessä 1 mainitut tiedot seuraavilta kadettikursseilta:

Pääesikunta
Henkilöstöosasto
HELSINKI

Päätös

2 (3)
AH26268

1. 1981 valmistunut kolmivuotinen kadettikurssi
2. 1985 valmistunut kolmivuotinen kadettikurssi
3. 1990 valmistunut kolmivuotinen kadettikurssi
4. 1995 valmistunut nelivuotinen kadettikurssi
5. 2000 valmistunut nelivuotinen kadettikurssi

Tutkimuksen viitekehys tulee pohjautumaan aikaisempaan upseerien urasuunnittelua koskevaan tutkimustietoon, puolustuspoliittisiin selonteokoihin ja näin ollen lainsäädännöllisen normiperustan muutoksiin sekä upseerien ura- ja koulutussuunnittelua ohjanneeseen puolustusvoimien sisäiseen ohjeistukseen.

Teoreettista viitekehystä täydennetään asiantuntijahaastatteluin, jotta saadaan riittävä tarkka ajallinen kuva upseerien virkauria sekä koulutusjärjestelmää koskevien ajallisten määreiden muutoksista.

Tutkielmaa ohjaava Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos puoltaa anomusta ja näkee työn hyödyttävän puolustusvoimia työnantajana.

2 Päätös lupaehtoineen

Tällä päätöksellä PEHENKOS myöntää Sistoselle tutkimusluvan ja aineistonkäyttöoikeuden seuraavin ehdoin:

Sistoselle voidaan luovuttaa Puolustusvoimien henkilöstöhallinnon tietojärjestelmästä Sistosen nimeämää kohderyhmää koskien seuraavat tiedot:

1. Demografiset muuttujat
 - Nimi
 - Kadettikurssi
 - Puolustushaara
 - Koulutustaso (kadettikurssi, esipuseerikurssi, yleisesikuntaupseerikurssi, ylemmän päällystön kurssi)
 - Palveluksessa olo(palveluksessa, eronnut palveluksesta)
2. Mitattavat muuttujat
 - Ylennysajanpäivämäärät

Pääesikunta
Henkilöstöosasto
HELSINKI

Päätös

3 (3)
AH26268

- Tehtäväänmääräykset
- päivämäärä
- tehtävä
- (- palkkaluokka)
- Virkaurakurssit
- vuosi
- Ero palveluksesta
- Päivämäärä

Tutkimuksessa käytettävän rekisteriaineoksen käsittelyssä ja säilyttämisessä tulee noudattaa henkilötietolakia (1999/523) kokonaisuudessaan. Luovutettavaa aineistoa tulee käsitellä ja säilyttää suojeluluokkaan III kuuluvana.

Tutkimus tulee toteuttaa julkisena, siten, että kenenkään kohdehenkilön henkilöllisyys ei missään käsittelyn vaiheessa paljastu. Virkamiehenä Sistonen on lupaehtojen noudattamisessa virkavastuullinen.

Sistonen sopii aineiston luovuttamisen käytännön järjestelyt ja henkilöiden mahdollisiin haastatteluihin ja kyselyihin liittyvät asiat henkilökohtaisesti itse tutkimuksen kohdehenkilön ja hänen organisaationsa kanssa.

Tutkimukseen (haastattelut, kyselyt) osallistuminen on kaikille puolustusvoimissa palveleville vapaaehtoista.

Tutkimuslupa on määräaikainen ja se päättyy 31.12.2012

Komentopäällikkö
Priikaatikenraali

Sakari Honkamaa

Tutkimuspäällikkö
KM

KariJ Laitinen

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

MpKK JOSPEL

ELÄKEMUUTOSTEN VAIKUTUS PALVELUSAIKAAN

Taulukko 1.		Maa- ja merivoimat, Rajavartiolaitos										
		Elinaikakertoimen vaikutus eläkeoikeuden täytyessä ja tavoitekarttuman täytyessä kurseittain valmistumisvuodet 1979-2000										
Upseerin virkaan valmistumisvuosi	Vaadittava palvelusaika 23 vuotta täyttyään	Tavoitetaso %	Oikeus sotilas- eläkkeeseen	Eläke % eläkeoikeuden alkaessa ja uusilla edunsaajilla 48-vuoden eromistään mukaan	Eläkeoikeuden täytymisvuoden elinaikakertoimen vaikutus ja uusilla edunsaajilla 48-vuoden eromistään mukaan	Tavoitetaso saavutettu	Lisäkuukaudet tavoitetasoon	Kokonaispalvelusaika, jossa tavoitetaso saavutettu ja uusilla edunsaajilla 55-vuoden iässä	Tavoitetason täytymisvuoden elinaikakertoimen vaikutus (uusilla sotilaille 55 -vuoden eroamistään mukaan)	Lisäkuukaudet elinaikakertoimen kompensoimiseksi	Elinaikakerroin kompensoitu	Kokonaispalvelusaika, jossa elinaikakerroin täysin kompensoitu
1979	26	65	1.4.2005	62,08	62,08	1.10.2006	18	27 v 6 kk	65			
1980	26	65	1.4.2006	61,44	61,44	1.2.2008	22	27 v 10 kk	65			
1981	26	65	1.9.2007	60,53	60,53	1.12.2009	27	28 v 3 kk	65			
1982	27	64	1.9.2009	61,89	61,89	1.10.2010	13	28 v 1 kk	64			
1983	27	64	1.9.2010	61,25	60,76	1.2.2012	17	28 v 5 kk	62,94	14	1.4.2013	29 v 7 kk
1984	27	64	1.9.2011	60,61	59,82	1.6.2013	21	28 v 9 kk	61,82	16	1.10.2014	30 v 1 kk
1985	28	63	1.9.2013	61,97	59,86	1.4.2014	7	28 v 7 kk	60,48	19	1.11.2015	30 v 2 kk
1986	28	63	1.9.2014	61,33	58,88	1.8.2015	11	28 v 11 kk	60,10	23	1.7.2017	30 v 10 kk
1987	28	63	1.9.2015	60,69	57,90	1.11.2016	14	29 v 2 kk	59,79	29	1.4.2019	31 v 9 kk
1988	29	62	1.9.2017	62	58,47	1.9.2017	0	29 v 0 kk	58,47	31	1.4.2020	31 v 7 kk
1989	29 v	62	1.9.2018	61,41	57,54	1.1.2019	4	29 v 4 kk	57,66	33	1.10.2021	32 v 1 kk
1990	29 v	62	1.9.2019	60,77	56,52	1.5.2020	8	29 v 8 kk	57,35	39	1.8.2023	32 v 11 kk
1991	29 v	62	1.9.2020	60,13	55,62	1.9.2021	12	30 v 0 kk	56,98	43	1.4.2025	33 v 7 kk
1992	30 v	61	1.9.2022	61	56,06	1.9.2022	0	30 v 0 kk	55,69	45	1.6.2026	33 v 9 kk
UJEDET EDUNSAAJAT												
1993	55-vuotiaana	60	27.8.2025	50,86	45,62			32 v 0 kk	58,18	15	27.11.2026	33 v 3 kk
1994	Ei valmistunut kadettikursssia koulutuksen pidennettyä 4-vuotiseksi											
1995	55-vuotiaana	60	1.9.2026	50	44,55			32 v 0 kk	57,02	25	1.10.2028	34 v 1 kk
1996	55-vuotiaana	60	3.6.2027	50	44,30			31 v 0 kk	54,93	41	3.11.2030	34 v 5 kk
1997	55-vuotiaana	60	3.6.2028	50	44,05			31 v 0 kk	54,62	46	3.4.2032	34 v 10 kk
1998	55-vuotiaana	60	4.6.2029	50	43,80			31 v 0 kk	54,31	48	4.6.2033	35 v 0 kk
1999	55-vuotiaana	60	1.6.2030	50	43,60			31 v 0 kk	54,06	50	1.8.2034	35 v 2 kk
2000	55-vuotiaana	60	4.6.2031	50	43,35			31 v 0 kk	53,75	52	4.10.2035	35 v 4 kk

- Perusteena laskelmalle on, että sovelletaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistettua elinaikakerrointa. Esimerkiksi 1986 sotilasvirkaan valmistuvan upseerin tulee täyttää aikaisintaan viran aloittamishetkellä 23 vuotta, jolloin oikeus eläkkeeseen on 28 vuoden palveluksen jälkeen 1.9.2014. Kun eläkkeen alkamisvuoden 2017 kerrointa, tulee hänen palvelua 23-vuotispäivästään lukien sotilasvirassa vähintään 30 vuotta 10 kuukautta, jotta elinaikakertoimen leikkaus kompensoituisi täysimääräisesti. Hänen ikänsä on tuolloin 53 vuotta 10 kuukautta, kun pakollinen eroamiskä on 55 vuotta yhden vuoden ja 2 kuukauden kuluttua. Jos henkilö on täyttänyt 24 vuotta 2 kuukautta ennen virkaan tuloa, ehtii pakollinen eroamiskä täytyä ennen leikkurin kompensoitumista.

Lähde:

Haapanen, Kari (2010): ”Tietoisku upseerin eläkkeestä: Reserviin siirtymistä vuonna 2011 harkitseville”. Sotilasaikakauslehti 8/2010, s. 34–38.

Työeläke.fi –palvelu (2012b): Arvioi elinaikakertoimen vaikutusta [<http://www.tyoelake.fi/Page.aspx?sSection=45367> (23.1.2012)]

ELÄKEMUUTOSTEN VAIKUTUS PALVELUSAIKAAN

Taulukko 2.		Lentäjän tehtävissä, Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos										
		Elinaikakertoimen vaikutus eläkeoikeuden täyttyessä ja tavoitekarttuman täyttyessä kurseittain valmistumisvuodet 1979-2000										
Palvelusaika lasketaan 1,5-kertaisena sekä vaadittavan palvelusajan että eläkekarttuman kertymän osalta												
Upseerin virkaan valmistumisvuosi	Vaadittava palvelusaika 23 vuotta täyttyään	Tavoitetaso %	Oikeus sotilas- eläkkeeseen	Eläke % eläkeoikeuden alkaessa	Eläkeoikeuden täyttymisvuoden elinaikakertoimen vaikutus ja uusilla edunsaajilla 45-vuoden eroamisen mukaan	Tavoitetaso saavutettu	Lisävuokaudet tavoitetasoon	Kokonaispalvelusaika, jossa tavoitetaso saavutettu ja uusilla edunsaajilla 45-vuoden iässä	Tavoitetason täyttymisvuoden elinaikakertoimen vaikutus (uusilla sotilailta 45-vuoden eroamisen mukaan)	Lisävuokaudet elinaikakertoimen kompensoimiseksi	Elinaikakerroin kompensoitu	Kokonaispalvelusaika, jossa elinaikakerroin täysin kompensoitu
1979	20 v	66	1.8.1992	52,67	52,67	1.1.1996	41	16 v 9 kk	66	Elinaikakerroin ei koske		
1980	20 v	66	1.8.1993	52,67	52,67	1.1.1997	41	16 v 9 kk	66	Elinaikakerroin ei koske		
1981	20 v	66	1.1.1995	52,67	52,67	1.6.1998	41	16 v 9 kk	66	Elinaikakerroin ei koske		
1982	20 v	66	1.1.1996	52,67	52,67	1.6.1999	41	16 v 9 kk	66	Elinaikakerroin ei koske		
1983	20 v	66	1.1.1997	52,67	52,67	1.6.2000	41	16 v 9 kk	66	Elinaikakerroin ei koske		
1984	21 v	65	1.9.1998	51,92	51,92	1.2.2003	53	18 v 5 kk	65	Elinaikakerroin ei koske		
1985	21 v	65	1.9.1999	50,96	50,96	1.6.2004	57	18 v 9 kk	65	Elinaikakerroin ei koske		
1986	22 v	64	1.5.2001	52	52	1.5.2005	48	18 v 8 kk	64	Elinaikakerroin ei koske		
1987	22 v	64	1.5.2002	51,04	51,04	1.9.2006	52	19 v 0 kk	64	Elinaikakerroin ei koske		
1988	23 v	63	1.1.2004	52,08	52,08	1.9.2007	44	19 v 0 kk	63	Elinaikakerroin ei koske		
1989	23 v	63	1.1.2005	51,12	51,12	1.1.2009	48	19 v 4 kk	63	Elinaikakerroin ei koske		
1990	24 v	62	1.9.2006	52,16	52,16	1.1.2010	40	19 v 4 kk	62	Elinaikakerroin ei koske		
1991	24 v	62	1.9.2007	51,2	51,2	1.5.2011	44	19 v 8 kk	62	Elinaikakerroin ei koske		
1992	24 v	62	1.9.2008	50,24	50,24	1.9.2012	48	20 v 0 kk	62	Elinaikakerroin ei koske		

1993	25 v	60	27.8.2015	66	62,964			22 v 0 kk	62,964	Elinaikakerroin kompensoituu	
1994	Ei valmistunut kadettikurssia koulutuksen pidennyttä 4-vuotiseksi										
1995	45-vuotiaana	60	2.6.2017	66	62,24			22 v 0 kk	62,24	Elinaikakerroin kompensoituu	
1996	45-vuotiaana	60	3.6.2018	63	59,031			21 v 0 kk	59,031	5	3.11.2018 21 v 5 kk
1997	45-vuotiaana	60	3.6.2019	63	58,59			21 v 0 kk	58,59	12	3.6.2020 22 v 0 kk
1998	45-vuotiaana	60	4.6.2020	63	58,275			21 v 0 kk	58,275	14	4.8.2021 22 v 2 kk
1999	45-vuotiaana	60	1.6.2021	63	57,897			21 v 0 kk	57,897	17	1.11.2022 22 v 5 kk
2000	45-vuotiaana	60	4.6.2022	63	57,519			21 v 0 kk	57,519	21	4.3.2024 22 v 9 kk
2001	45-vuotiaana	60	4.6.2023	63	57,141			21 v 0 kk	57,141	24	4.6.2025 23 v 0 kk
2002	45-vuotiaana	60	4.6.2024	63	56,826			21 v 0 kk	56,826	27	4.9.2026 23 v 3 kk
2003	45-vuotiaana	60	4.6.2025	63	56,511			21 v 0 kk	56,511	29	4.11.2027 23 v 5 kk

- Perusteena laskelmalle on, että sovelletaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistettua elinaikakerrointa

- Valmistumisvuodesta 2001 lukien valmistuneiden kurssien lentäjien tulee palvella yli 45-vuotiaaksi, jotta elinaikakertoimen leikkaus kompensoituisi. Pakollinen eroaminen alimmillaan majurina 50 vuotiaana.
- Koska koulutus pitenee vuodesta 1995 alkaen, on vuodesta 1996 laskennan perusteena, että upseeri täyttää viran aloitamishetkellä 24 vuotta. Vuonna 1995 valmistuneet nimitettiin virkaan jo edellisenä vuonna.

Lähde:

Haapanen, Kari (2010): ”Tietoisku upseerin eläkkeestä: Reserviin siirtymistä vuonna 2011 harkitseville”. Sotilasaikakauslehti 8/2010, s. 34–38.

Työeläke.fi-palvelu (2012b): Arvioi elinaikakertoimen vaikutusta [<http://www.tyoelake.fi/Page.aspx?sSection=45367> (23.1.2012)]

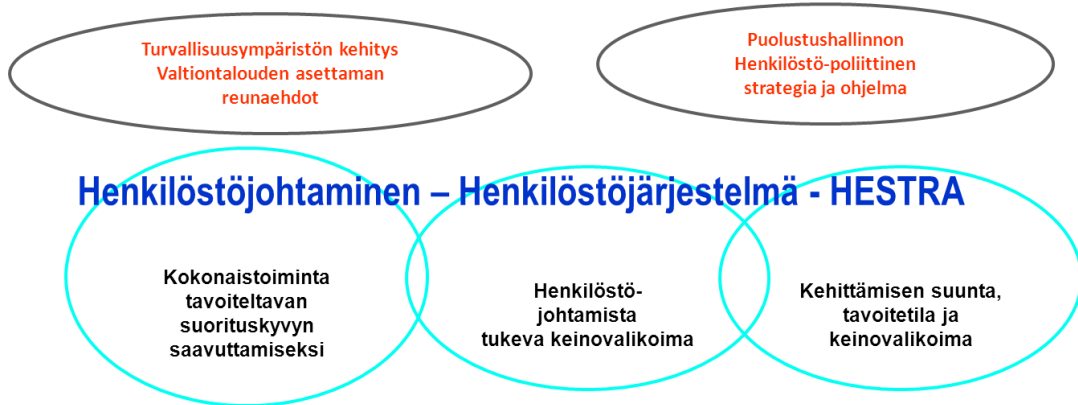
ELINAIKAKERROIN

Elinaikakerroin ennuste työeläke.fi-palvelun laskurin mukaan (2012)	
v 2009	1
v 2010	0,992
v 2011	0,987
v 2012	0,984
v 2013	0,966
v 2014	0,960
v 2015	0,954
v 2016	0,949
v 2017	0,943
v 2018	0,937
v 2019	0,930
v 2020	0,925
v 2021	0,919
v 2022	0,913
v 2023	0,907
v 2024	0,902
v 2025	0,897
v 2026	0,891
v 2027	0,886
v 2028	0,881
v 2029	0,876
v 2030	0,872
v 2031	0,867
v 2032	0,862
v 2033	0,858
v 2034	0,854
v 2035	0,849

Lähde:

Työeläke.fi –palvelu (2012b): Arvioi elinaikakertoimen vaikutusta
[<http://www.tyoelake.fi/Page.aspx?sSection=45367> (23.1.2012)]

Henkilöstöala – Henkilöstöjärjestelmä

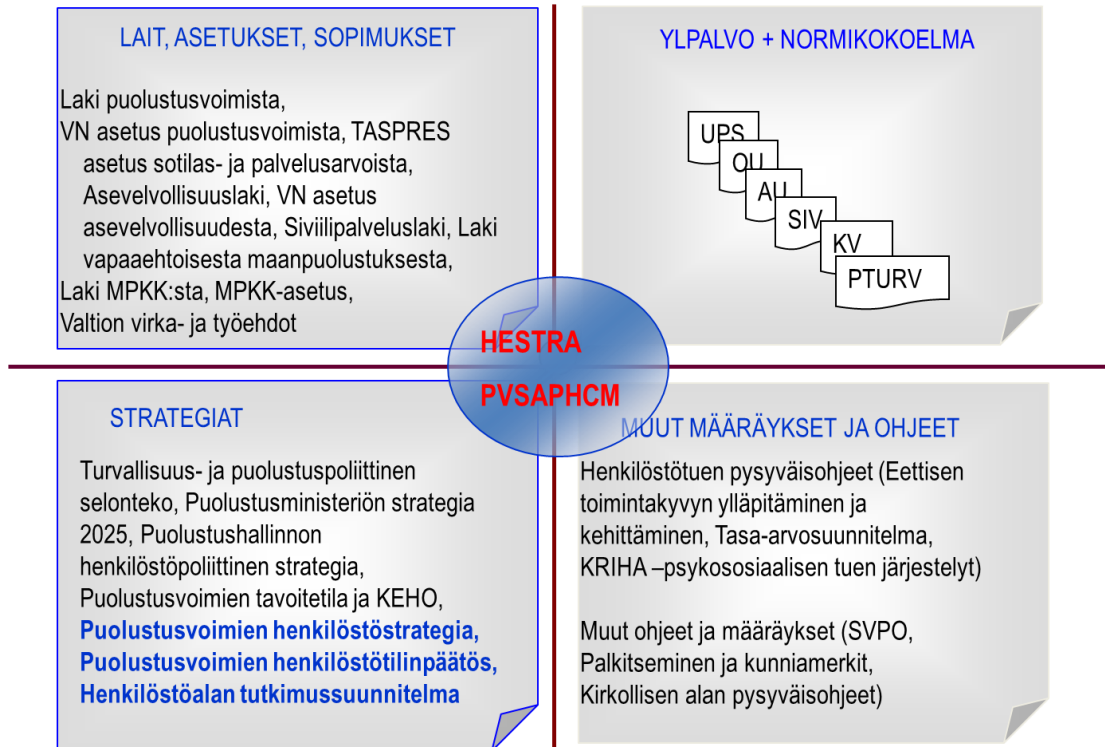

Henkilöstövoimavarojen johtamisella tarkoitetaan **palkatun henkilöstön ja asevelvollisten** henkilöstövoimavarojen suunnittelua, käyttöä ja seuranta.

Toiminta pitää sisällään:

- henkilöstön **saatavuuden ja sitoutumisen**,
- **osaamisen**,
- **toimintakyvyn** sekä
- tehtävien edellyttämän ja kustannustehokkaan **henkilöstörakenteen** ja
- henkilöstön **käytön**.

Puolustusvoimien henkilöstöalan tehtäväkenttä

Lähde:

Everstiluutnantti Heikki Pohja, PEHENKOS: ”Henkilöstövoimavarojen johtaminen”. Luento Esiupseerikurssi 64:lle. 19.2.2012, MPKK, Helsinki. Luentomateriaali tekijän hallussa.

YLENNYKSET, VUONNA 1981 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

65. Kadettikurssi ja 49. Merikadettikurssi Esiupseerit		Yliluutnantti		Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni		Everstiluutnantti/Komentaja										
		Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä						
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiarvo	2,643908	27,01413	4,45696	7,1008652	31,47109	7,001629	14,10019	38,49611	12,07562	25,43836	49,47808						
	Keskihajonta	1,393892	2,071108	0,73791	1,1105548	2,07177	0,838123	1,449487	2,168365	0,795282	0,785022	1,324219						
	Pienin	2,013699	25,1589	2	6,2794521	29,12603	5,350685	13,28493	36,06027	10,50137	23,7863	47,48767						
	Alaneljännes	2,159589	25,9	4,25274	6,6821918	30,22466	6,506849	13,35616	37,06575	11,48356	24,7863	48,57192						
	Mediaani	2,432877	26,32877	4,46027	6,8917808	30,88904	6,673973	13,35616	37,80822	12,46575	25,7863	49,07534						
	Yläneljännes	2,679452	27,69726	4,5863	7,039726	32,29178	7,468493	15,15479	39,55068	12,61027	25,91301	50,79452						
	Suurin	10,85205	36,95342	7,92055	12,852055	38,95342	9,405479	20,78356	46,88493	12,93699	26,29315	51,83014						
	n	38	38	38	38	38	37	37	37	10	10	10						
65. Kadettikurssi ja 49. Merikadettikurssi Yleisesikuntaupseerit		Yliluutnantti		Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni		Everstiluutnantti/Komentaja			Eversti/Kommodori		Priikaatinkenraali/Lippueamiraali					
		Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä			
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiarvo	2,12456	26,25117	4,32926	6,453816	30,58043	3,338356	9,792172	33,91879	7,129843	16,92202	41,04863	5,882877	22,6488	46,89161	6,420091	27,3726	52,1242
	Keskihajonta	0,187882	0,718923	0,16997	0,1897028	0,708324	0,65867	0,712721	0,978952	0,597777	0,443853	0,789589	1,990756	2,264807	2,380367	0,955003	0,808832	0,844073
	Min	2,013699	24,81096	3,84658	6,2794521	29,2274	2,830137	9,282192	32,23014	5,49589	16,28767	39,23562	4,09589	20,44658	44,0411	5,742466	26,78904	51,34247
	Alaneljännes	2,013699	25,69041	4,26575	6,2794521	30,11233	3,00274	9,282192	33,15068	6,888356	16,52055	40,54795	4,519178	20,86507	45,41438	5,742466	26,78904	51,34247
	Mediaani	2,013699	26,17945	4,37945	6,4356164	30,5411	3,076712	9,515068	33,89589	7,364384	17,06575	41	5,134247	21,78356	46,10685	6,005479	27,03288	52,01096
	Yläneljännes	2,25274	26,73425	4,42192	6,5589041	31,11781	3,814384	10,2911	34,5726	7,556849	17,28767	41,56301	6,99863	24,2863	48,75479	7,512329	28,29589	53,01918
	Maks	2,512329	27,77808	4,5863	7,0191781	32,36438	5,684932	12,28493	36,44932	7,843836	17,78082	42,63288	10,48493	27,7726	52,99726	7,512329	28,29589	53,01918
	n	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	16	16	16	3	3	3

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 1981 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

65. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri		Everstiluutnantti					
Esiupseerit		Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	
Lentäjän tehtävässä													
Tarkasteluyksikkö	vuosi=365 päivää	Keskiarvo	2,40274	26,23836	4,323288	6,726027	30,56164	6,12968	12,85571	36,69132	6,547945	19,30356	43,30904
		Keskihajonta	0,287115	1,120555	0,098004	0,251034	1,107026	0,38596	0,404826	0,966273	1,232492	1,556842	1,641475
		Pienin	2,013699	25,11233	4,167123	6,435616	29,45205	5,753425	12,18904	35,62192	5,09863	17,28767	40,72055
		Alaneljännös	2,075342	25,36301	4,232877	6,435616	29,76438	5,757534	12,56096	35,93425	5,552055	18,03562	41,67534
		Mediaani	2,473973	25,9726	4,339726	6,765753	30,30822	6,128767	12,9	36,43699	6,09863	18,78356	44,29315
		Yläneljännös	2,679452	27,1	4,417808	6,955479	31,31027	6,463014	13,16712	37,56644	7,768493	20,83151	44,45068
		Suurin	2,679452	28,18904	4,421918	7,019178	32,52877	6,586301	13,35616	38,28767	8,268493	21,29041	44,59452
		n	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5

65. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri		Everstiluutnantti			Eversti					
Yleisesikuntaupseerit		Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä				
Lentäjän tehtävässä																
Tarkasteluyksikkö	vuosi=365 päivää	Keskiarvo	2,276712	25,12877	4,158904	6,435616	29,28767	2,583562	9,019178	31,87123	5,336986	14,35616	37,20822	7,934247	22,29041	45,14247
		Keskihajonta	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####
		Min	2,276712	25,12877	4,158904	6,435616	29,28767	2,583562	9,019178	31,87123	5,336986	14,35616	37,20822	7,934247	22,29041	45,14247
		Alaneljännös	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####
		Mediaani	2,276712	25,12877	4,158904	6,435616	29,28767	2,583562	9,019178	31,87123	5,336986	14,35616	37,20822	7,934247	22,29041	45,14247
		Yläneljännös	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####
		Maks	2,276712	25,12877	4,158904	6,435616	29,28767	2,583562	9,019178	31,87123	5,336986	14,35616	37,20822	7,934247	22,29041	45,14247
		n	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 1986 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

70. Kadettikurssi ja 53. Merikadettikurssi Esiupseerit		Yliluutnantti		Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni			Everstiluutnantti/Komentaja						
		Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Ikä				
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	2,013699	26,14166	3,46507	5,4787671	29,60672	9,575743	15,01256	39,07324	9,512329	24,29041	47,4411			
	Keskihajonta	0	1,142175	0,73901	0,7390083	1,69751	0,707926	0,256268	1,224759	####	####	####			
	Pienin	2,013699	24,71233	3	5,0136986	28,03288	5,350685	14,76986	37,51507	9,512329	24,29041	47,4411			
	Alaneljännes	2,013699	25,30753	3,26301	5,2767123	28,65411	9,430137	14,77808	38,31507	####	####	####			
	Mediaani	2,013699	26,03836	3,41918	5,4328767	29,41507	9,764384	14,77808	38,86027	9,512329	24,29041	47,4411			
	Yläneljännes	2,013699	26,50479	3,41918	5,4328767	29,83288	9,852055	15,28493	39,46986	####	####	####			
	Suurin	2,013699	30,66575	7,92055	9,9342466	38,5863	9,936986	15,28493	43,93699	9,512329	24,29041	47,4411			
	n	44	44	44	44	44	41	41	41	1	1	1			
70. Kadettikurssi ja 53. Merikadettikurssi Yleisesikuntaupseerit		Yliluutnantti		Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni			Everstiluutnantti/Komentaja			Eversti/Kommodori			
		Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä		
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	2,013699	26,23642	3,13932	5,1530218	29,37575	4,619259	9,77228	33,995	7,481144	17,25342	41,47615	6,783257	23,56438	48,02953
	Keskihajonta	0	1,154641	0,1557	0,1557044	1,150421	0,772528	0,802977	1,472579	0,73785	0,591513	1,255542	0,442922	0,440758	1,360865
	Min	2,013699	24,68219	2,91507	4,9287671	27,76438	3,756164	9,189041	31,85753	6,00274	16,28493	39,27123	6,005479	22,78356	46,67671
	Alaneljännes	2,013699	25,43288	3	5,0136986	28,57671	4,008219	9,189041	32,71027	6,965753	16,77808	40,69315	6,49863	23,29041	47,21233
	Mediaani	2,013699	26,00548	3,08219	5,0958904	29,23014	4,175342	9,189041	33,61644	7,589041	17,28493	41,27671	7,005479	23,78356	47,6411
	Yläneljännes	2,013699	26,60137	3,26301	5,2767123	29,75616	5,50137	10,77534	35,17192	8,09589	17,78082	41,9411	7,005479	23,78356	48,99863
	Maks	2,013699	29,36164	3,41918	5,4328767	32,36164	5,920548	10,93425	38,12329	9,09863	18,28767	44,63288	7,512329	24,29041	50,56438
	n	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	9	9	9

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 1986 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

70. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri			Everstiluutnantti			Eversti			
Esiupseerit		Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä
Lentäjän tehtävässä															
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	2,013699	25,69191	3,39726	5,4109589	29,08917	7,174844	12,5858	36,26401	9,005479	21,28767	44,43836			
	Keskihajonta	0	0,901936	0,0513	0,0512995	0,912234	0,466862	0,47955	1,188746	####	####	####			
	Pienin	2,013699	24,71781	3,26301	5,2767123	28,13699	6,753425	12,1863	35,16164	9,005479	21,28767	44,43836			
	Alaneljännnes	2,013699	24,92055	3,41918	5,4328767	28,33973	6,849315	12,28219	35,43288	####	####	####			
	Mediaani	2,013699	25,47123	3,41918	5,4328767	28,89041	7,005479	12,28219	35,94247	9,005479	21,28767	44,43836			
	Yläneljännnes	2,013699	26,4411	3,41918	5,4328767	29,86027	7,416438	12,84932	37,27671	####	####	####			
	Suurin	2,013699	27,6	3,41918	5,4328767	31,01918	8,345205	13,77808	38,53425	9,005479	21,28767	44,43836			
	n	11	11	11	11	11	11	11	11	1	1	1			
70. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri			Everstiluutnantti			Eversti			
Yleisesikuntaupseerit		Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Valmistumisesta Vuosia	Ikä
Lentäjän tehtävässä															
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	2,013699	25,88037	3,13973	5,1534247	29,02009	4,284932	9,438356	33,30502	3,843836	13,28219	37,14886	8,005479	21,28767	45,58082
	Keskihajonta	0	1,451363	0,24201	0,2420126	1,693364	0,877196	0,730783	1,24934	0,730783	0	1,451363	0	0	1,766798
	Min	2,013699	25,0274	3	5,0136986	28,0274	3,583562	9,016438	32,06027	3	13,28219	36,29589	8,005479	21,28767	44,33151
	Alaneljännnes	2,013699	25,0274	3	5,0136986	28,0274	3,583562	9,016438	32,06027	3	13,28219	36,29589	####	####	####
	Mediaani	2,013699	25,05753	3	5,0136986	28,05753	4,00274	9,016438	33,29589	4,265753	13,28219	36,32603	8,005479	21,28767	45,58082
	Yläneljännnes	2,013699	27,55616	3,41918	5,4328767	30,97534	5,268493	10,28219	34,5589	4,265753	13,28219	38,82466	####	####	####
	Maks	2,013699	27,55616	3,41918	5,4328767	30,97534	5,268493	10,28219	34,5589	4,265753	13,28219	38,82466	8,005479	21,28767	46,83014
	n	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 1990 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**74. Kadettikurssi ja 57. Merikadettikurssi
Esiupseerit**

	Yliluutnantti	Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni					
		Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä		
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	1,191973	25,39707	4,06796	5,2599375	29,46503	10,15832	15,40516	39,6568
	Keskihajonta	0,022136	0,905298	0,55807	0,5621596	1,131681	0,540603	0,393372	0,953061
	Pienin	1,189041	23,90411	3,16986	4,3589041	27,15068	9,265753	14,70411	37,50411
	Alaneljännes	1,189041	24,73562	3,59178	4,7808219	28,7411	9,683562	15,29589	39,21438
	Mediaani	1,189041	25,52603	4,09863	5,2876712	29,48493	10,09452	15,29589	39,73836
	Yläneljännes	1,189041	25,7589	4,50685	5,6958904	30,05479	10,48356	15,78904	40,22671
	Suurin	1,356164	28,77808	5,10137	6,290411	33,53151	11,34521	15,78904	43,21096
	n	57	57	57	57	57	52	52	52

**74. Kadettikurssi ja 57. Merikadettikurssi
Yleisesikuntaupseerit**

	Yliluutnantti	Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni		Everstiluutnantti/Komentaja						
		Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä	Vuosisi- valmistumisesta	Ikä					
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	1,175038	25,26981	3,6034	4,7784373	28,87321	4,487316	9,27462	33,41181	8,616153	17,80131	41,996
	Keskihajonta	0,091855	0,747245	0,50353	0,504658	0,876861	0,989357	0,795905	1,062748	0,736299	0,494686	0,88724
	Min	0,517808	23,36986	3,09863	4,2876712	27,07397	2,832877	8,942466	31,64658	5,512329	16,78904	39,90959
	Alaneljännes	1,189041	24,80342	3,16986	4,3589041	28,30959	3,899315	8,942466	32,65479	8,353425	17,29589	41,45205
	Mediaani	1,189041	25,32055	3,41644	4,6054795	28,80411	4,417808	8,942466	33,30959	8,849315	17,79178	41,99041
	Yläneljännes	1,189041	25,68562	3,93904	5,1068493	29,57808	4,60137	9,753425	33,87397	9,229452	18,29863	42,63288
	Maks	1,189041	27,15068	4,92055	6,109589	30,4274	8,424658	13,03014	37,23836	9,356164	18,60274	45,03014
	n	54	54	54	54	54	54	55	55	48	48	48

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 1990 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

74. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri			Everstiluutnantti			
Esiupseerit		Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä
Lentäjän tehtävässä												
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	1,189041	24,91537	3,84597	5,0350076	28,76134	6,93229	12,14834	35,9726			
	Keskihajonta	0	0,664895	0,68502	0,6850202	1,0564	0,515941	0,247317	0,790922			
	Pienin	1,189041	24,0274	3,16986	4,3589041	27,28219	6,183562	11,7863	34,87397			
	Alaneljännnes	1,189041	24,39178	3,21233	4,4013699	27,86712	6,350685	11,7863	35,61096			
	Mediaani	1,189041	24,76164	3,59178	4,7808219	28,43014	7,10137	12,29315	35,79452			
	Yläneljännnes	1,189041	25,46712	4,54384	5,7328767	29,82055	7,427397	12,29315	36,92055			
	Suurin	1,189041	26,0274	4,92055	6,109589	30,15068	7,512329	12,29315	37,13151			
	n	9	9	9	9	9	7	7	7			
74. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri			Everstiluutnantti			
Yleisesikuntaupseerit		Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä
Lentäjän tehtävässä												
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	1,167808	24,39726	3,79726	4,9650685	28,19452	4,484932	9,45	32,67945	5,219178	14,66918	37,89863
	Keskihajonta	0,042466	0,281015	0,73761	0,721089	0,57184	1,28226	1,617901	1,346955	1,515989	0,752667	0,789298
	Min	1,10411	24,04384	3,16986	4,3589041	27,53699	3,00274	8,361644	31,70959	3,509589	13,78904	36,96712
	Alaneljännnes	1,125342	24,12466	3,16986	4,3589041	27,62671	3,25274	8,361644	31,75685	3,756849	13,91575	37,1363
	Mediaani	1,189041	24,40959	3,71233	4,8589041	28,26712	4,467123	8,826027	32,18356	5,216438	14,79589	37,89726
	Yläneljännnes	1,189041	24,65753	4,50959	5,6773973	28,68973	5,734932	11,16233	34,09795	6,684247	15,29589	38,66233
	Maks	1,189041	24,72603	4,59452	5,7835616	28,70685	6,00274	11,7863	34,6411	6,934247	15,29589	38,83288
	n	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 1995 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

78. Kadettikurssi ja 61. Merikadettikurssi Esiupseerit		Yliluutnantti		Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni			
		Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia edellisestä ylennyksestä	Vuosisia valmistumisesta	Vuosisia edellisestä ylennyksestä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	0	25,27046	5,36851	5,3685142	30,69416	9,446146	14,7747	40,24437
	Keskihajonta	0	1,034609	0,58654	0,5865398	1,27243	0,3265	0,268826	1,17329
	Pienin	0	23,62466	5,00274	5,0027397	28,63562	9,005479	14,50959	38,27945
	Alaneljännnes	0	24,78356	5,01096	5,0109589	29,88904	9,005479	14,52329	39,4
	Mediaani	0	25,10959	5,51781	5,5178082	30,42466	9,49863	14,52329	39,98356
	Yläneljännnes	0	25,63562	5,51781	5,5178082	31,21233	9,512329	15,01644	40,71507
	Suurin	0	28,93973	9,52055	9,5205479	35,28493	10,0137	15,52329	43,95616
	n		71	71	65	65	51	51	51

78. Kadettikurssi ja 61. Merikadettikurssi Yleisesikuntaupseerit		Yliluutnantti		Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni			
		Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia edellisestä ylennyksestä	Vuosisia valmistumisesta	Vuosisia edellisestä ylennyksestä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	0	24,85753	5,13302	5,1330184	29,99055	6,080491	11,21351	36,07104
	Keskihajonta	0	0,812193	0,2209	0,2208978	0,941722	1,478409	1,506015	1,706823
	Min	0	23,56712	5,00274	5,0027397	28,57808	4,246575	9,257534	33,09863
	Alaneljännnes	0	24,34658	5,01096	5,0109589	29,35753	5,00274	10,0137	34,48767
	Mediaani	0	24,70959	5,01096	5,0109589	29,72055	5,076712	10,08767	36,44658
	Yläneljännnes	0	25,10959	5,26438	5,2643836	30,59315	7,00274	12,0137	37,42877
	Maks	0	26,90959	5,51781	5,5178082	32,4274	9,005479	14,01644	39,15342
	n		29	29	29	29	29	29	29

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 1995 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

78. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri			
Esiupseerit		Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä
Lentäjän tehtävässä									
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	0	25,24149	5,26438	5,2643836	31,03767	7,256164	12,52055	38,29384
	Keskihajonta	0	1,562218	0,29263	0,2926296	1,732282	0,29263	0	1,928759
	Pienin	0	23,20548	5,01096	5,0109589	28,72329	7,00274	12,52055	35,72603
	Alaneljännös	0	24,15616	5,01096	5,0109589	29,30616	7,00274	12,52055	36,41438
	Mediaani	0	25,28219	5,26438	5,2643836	31,26575	7,256164	12,52055	38,52192
	Yläneljännös	0	26,04384	5,51781	5,5178082	32,5411	7,509589	12,52055	39,94521
	Suurin	0	27,88493	5,51781	5,5178082	32,89589	7,509589	12,52055	40,40548
	n		7	7	4	4	4	4	4

78. Kadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri		Everstiluutnantti				
Yleisesikuntaupseerit		Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä ylennyksestä	Vuosia valmistumisesta	Ikä
Lentäjän tehtävässä												
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskianvo	0	24,4263	5,01096	5,0109589	29,43726	5,40274	10,4137	34,84	4,205479	14,61918	39,04548
	Keskihajonta	0	0,856432	0	0	0,856432	0,894427	0,894427	0,788824	1,441204	0,821175	0,999699
	Min	0	23,51507	5,01096	5,0109589	28,52603	5,00274	10,0137	33,9589	2,00274	13,52329	37,53151
	Alaneljännös	0	23,73014	5,01096	5,0109589	28,7411	5,00274	10,0137	34,06301	2,756164	13,76986	38,24658
	Mediaani	0	24,15342	5,01096	5,0109589	29,16438	5,00274	10,0137	34,81918	5,00274	15,01644	39,16986
	Yläneljännös	0	25,2589	5,01096	5,0109589	30,26986	6,00274	11,0137	35,6274	5,256164	15,26986	39,78219
	Maks	0	25,71233	5,01096	5,0109589	30,72329	7,00274	12,0137	35,72603	5,509589	15,52329	40,32877
	n		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Lähde: HEHATI - rekisteri

YLENNYKSET, VUONNA 2000 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

83. Kadettikurssi ja 66. Merikadettikurssi		Yliluutnantti		Kapteeni/Kapteeniluutnantti		Majuri/Komentajakapteeni		
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0 25,20303	5,31252	5,3125245	30,49988	8,240739	13,41918	38,83252
	Keskihajonta	0 1,274702	0,38535	0,3853463	1,343647	0,28852	0	1,231344
ARVIO YE 2013	Pienin	0 23,50685	5,00274	5,0027397	28,68219	7,416438	13,41918	37,20548
	Alaneljännös	0 24,33151	5,00274	5,0027397	29,69041	7,909589	13,41918	38,10685
	Mediaani	0 25,02466	5,00274	5,0027397	30,19315	8,416438	13,41918	38,48767
	Yläneljännös	0 25,48767	5,50959	5,509589	31,0411	8,416438	13,41918	39,72877
	Suurin	0 29,73151	6,50959	6,509589	35,2411	8,416438	13,41918	42,53151
	n	75	75	70	70	23	23	23

83. Kadettikurssi Lentäjän tehtävässä		Yliluutnantti		Kapteeni		Majuri		
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0 24,2628	5,23667	5,2366702	29,49947	8,247489	13,41918	37,76164
	Keskihajonta	0 0,563789	0,26299	0,2629912	0,64287	0,29263	0	0,694254
ARVIO YE 2013	Pienin	0 23,4411	5,00274	5,0027397	28,44384	7,909589	13,41918	37,29041
	Alaneljännös	0 23,80685	5,00274	5,0027397	29,07945	7,909589	13,41918	37,29041
	Mediaani	0 24,13699	5,00274	5,0027397	29,45479	8,416438	13,41918	37,43562
	Yläneljännös	0 24,79041	5,50959	5,509589	29,81507	8,416438	13,41918	38,5589
	Suurin	0 25,15068	5,50959	5,509589	30,66027	8,416438	13,41918	38,5589
	n	13	13	13	13	3	3	3

MPKK:n ak AH12198/1.6.2011, OPINTO-OIKEUS
 YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:LLE; MPKK:n ak
 AI2028/30.1.2012/YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:N
 TOIMEENPANON ESIKÄSKY. Laskennassa on käytetty olet-
 tamuksena, että vuonna 2000 valmistuneesta kadettikurssista
 Yleisesikuntaupseerikurssille 56 opinto-oikeuden saaneet ylen-
 netään majureiksi ja komentajakapteeniksi kurssin päättyessä.

KOULUTUKSET, VUONNA 1981 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**65. Kadettikurssi ja 49. Merikadettikurssi
Esiupseerit**

		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		Ylemmän päällystön kurssi			
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0	24,2544	5,213775	29,41689	5,606469	10,82024	35,02336	13,4411	24,23178	48,53534
	Keskihajonta	0	1,10682	0,469584	1,311629	0,782651	0,669832	1,281605	1,401925	1,764508	2,802454
	Pienin	0	22,7753	4,756164	27,53151	3,967123	9,665753	32,99178	11,94795	22,05753	44,93973
	Alaneljännes	0	23,4014	4,756164	28,45137	4,928767	10,58904	33,97466	12,13014	22,55616	45,97123
	Mediaani	0	24,0329	4,969863	29,21096	5,884932	10,67945	34,82877	13,29315	24,03288	48,2274
	Yläneljännes	0	25,0548	5,756164	30,22603	5,923288	11,67945	36,01986	14,82603	26,00685	51,25342
	Suurin	0	26,7178	5,79726	32,51233	6,964384	11,72055	37,86301	15,32603	26,00822	52,04932
	n	37	37	36	36	36	36	36	5	5	5

**65. Kadettikurssi ja 49. Merikadettikurssi
Yleisesikuntaupseerit**

		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi		Ylemmän päällystön kurssi			Ylimmän johdon kurssi			
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0	24,1266	4,9438356	29,07045	5,630528	10,57436	34,70098	6,72011	17,28559	41,44252	7,961644	25,8589	49,8484
	Keskihajonta	0	0,63236	0,5688814	0,680606	1,3249	1,122587	1,286505	1,613324	1,11283	1,272296	2,527822	1,523167	1,616203
	Pienin	0	22,7973	3,7589041	27,35342	4,180822	9,975342	32,7726	3,575342	15,82192	39,61644	4,139726	24,15616	47,6411
	Alaneljännes	0	23,6767	4,7561644	28,62945	4,986301	9,975342	33,75411	5,8	16,81918	40,49178	5,652055	24,17671	48,28014
	Mediaani	0	24,1233	4,8630137	29,02466	5,219178	9,975342	34,37123	6,843836	16,81918	41,2	8,358904	26,2	49,95753
	Yläneljännes	0	24,55	5,4924658	29,45205	6,370548	11,48973	35,47877	6,843836	17,29452	41,98767	10,37808	26,70342	51,22192
	Suurin	0	25,3452	5,7945205	30,31507	9,438356	14,19452	38,3589	10,06849	20,04384	44,35342	10,37808	28,2137	52,11781
	n	28	28	28	28	28	28	28	25	25	25	6	6	6

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 1981 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

65. Kadettikurssi Esiupseerit Lentäjän tehtävässä		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		Ylemmän päällystön kurssi			
		Vuosisuoritus valmistumisesta	Ikä	Vuosisuoritus koulutuksesta	Ikä	Vuosisuoritus koulutuksesta	Ikä	Vuosisuoritus koulutuksesta	Vuosisuoritus valmistumisesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaarno	0	23,8498	5,647032	29,4968	4,418721	10,06575	33,91553	9,487671	19,24932	43,1105
	Keskihajonta	0	0,95611	0,020533	0,959814	0,481657	0,474177	0,722414	1,66153	1,66153	2,091124
	Pienin	0	22,9863	5,619178	28,63836	4,10137	9,761644	33,19452	8,073973	17,83562	41,26849
	Alaneljännös	0	23,011	5,621233	28,64452	4,10137	9,761644	33,48014	8,073973	17,83562	41,26849
	Mediaani	0	23,6397	5,660274	29,3	4,120548	9,761644	33,69315	9,071233	18,83288	42,67945
	Yläneljännös	0	24,6055	5,660274	30,23699	4,981507	10,63151	34,36712	11,31781	21,07945	45,38356
	Suurin	0	25,5096	5,660274	31,16986	5,139726	10,7589	35,27123	11,31781	21,07945	45,38356
	n	6	6	6	6	6	6	6	3	3	3

65. Kadettikurssi Yleisesikuntaupseerit Lentäjän tehtävässä		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi		Ylemmän päällystön kurssi			
		Vuosisuoritus valmistumisesta	Ikä	Vuosisuoritus koulutuksesta	Ikä	Vuosisuoritus valmistumisesta	Ikä	Vuosisuoritus koulutuksesta	Vuosisuoritus valmistumisesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaarno	0	22,8521	5,6219178	28,47397	4,353425	9,975342	32,8274	6,843836	16,81918	39,67123
	Keskihajonta	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####
	Pienin	0	22,8521	5,6219178	28,47397	4,353425	9,975342	32,8274	6,843836	16,81918	39,67123
	Alaneljännös	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####
	Mediaani	0	22,8521	5,6219178	28,47397	4,353425	9,975342	32,8274	6,843836	16,81918	39,67123
	Yläneljännös	####	####	####	####	####	####	####	####	####	####
	Suurin	0	22,8521	5,6219178	28,47397	4,353425	9,975342	32,8274	6,843836	16,81918	39,67123
	n	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 1986 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

70.Kadettikurssi ja 53. Merikadettikurssi Esiupseerit		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		Ylemmän päällystön kurssi			
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0	24,1277	4,773941	28,89595	3,737305	8,511246	32,63326	16,33973	23,99452	48,50685
	Keskihajonta	0	1,12898	0,886673	1,832552	0,979584	0,853147	1,591555	####	####	####
	Pienin	0	22,6986	3,756164	26,75068	0,824658	7,654795	30,83014	16,33973	23,99452	48,50685
	Alaneljännes	0	23,3192	4,739726	27,98082	2,89863	7,654795	31,68767	####	####	####
	Mediaani	0	24,0301	4,756164	28,66027	3,564384	8,320548	32,31507	16,33973	23,99452	48,50685
	Yläneljännes	0	24,4863	4,791781	29,23288	4,241096	8,99726	33,36164	####	####	####
	Suurin	0	28,6521	9,936986	38,58904	6,060274	10,76164	39,4137	16,33973	23,99452	48,50685
	n	45	45	43	43	43	43	43	1	1	1

70. Kadettikurssi ja 53. Merikadettikurssi Yleisesikuntaupseerit		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi		Ylemmän päällystön kurssi			
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0	24,2227	4,640693	28,86342	5,373167	10,01386	34,23658	7,08177	16,97176	41,2667
	Keskihajonta	0	1,15464	0,4280217	1,334115	1,279445	1,175699	1,726088	1,408302	1,236972	1,654609
	Pienin	0	22,6685	3,7561644	27,18356	3,873973	8,983562	31,85753	3,010959	12,00822	37,63562
	Alaneljännes	0	23,4192	4,7369863	27,81918	4,432877	9,189041	32,71027	5,868493	17,05205	40,44315
	Mediaani	0	23,9918	4,7561644	28,62466	4,452055	9,189041	33,68219	7,863014	17,05205	40,96712
	Yläneljännes	0	24,5877	4,7917808	29,34384	6,425342	11,18356	35,59315	7,863014	17,05205	41,68014
	Suurin	0	27,3479	5,3150685	32,66301	8,252055	12,2	38,53151	8,879452	20,06301	45,39726
	n	34	34	34	34	34	34	34	26	26	26

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 1986 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**70. Kadettikurssi**
Esiupseerit
Lentäjän tehtävässä

		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiarvo	0	23,6782	5,019178	28,69738	3,36787	8,387049	32,06526
	Keskihajonta	0	0,90194	0,510309	0,938633	0,892636	0,70108	0,979697
	Pienin	0	22,7041	4,413699	27,5863	2,126027	7,654795	30,3589
	Alaneljännös	0	22,9068	4,449315	28,15342	2,205479	7,654795	31,11233
	Mediaani	0	23,4575	5,410959	28,32877	3,547945	8,99726	32,14795
	Yläneljännös	0	24,4274	5,449315	29,87671	4,257534	8,99726	32,75342
	Suurin	0	25,5863	5,528767	30,20548	4,547945	8,99726	33,42466
	n	11	11	11	11	11	11	11

70. Kadettikurssi
Yleisesikuntaupseerit
Lentäjän tehtävässä

		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi		Ylemmän päällystön kurssi			
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiarvo	0	23,8667	5,0593607	28,92603	4,794521	9,853881	33,72055	7,856621	17,7105	41,57717
	Keskihajonta	0	1,45136	0,6424896	1,849354	1,793843	1,151537	1,315762	1,984939	1,140465	1,334818
	Pienin	0	23,0137	4,3178082	27,33151	3,739726	9,189041	32,23288	5,868493	17,05205	40,06575
	Alaneljännös	0	23,0137	4,3178082	27,33151	3,739726	9,189041	32,23288	5,868493	17,05205	40,06575
	Mediaani	0	23,0438	5,4109589	28,49315	3,778082	9,189041	34,19726	7,863014	17,05205	42,07123
	Yläneljännös	0	25,5425	5,4493151	30,95342	6,865753	11,18356	34,73151	9,838356	19,0274	42,59452
	Suurin	0	25,5425	5,4493151	30,95342	6,865753	11,18356	34,73151	9,838356	19,0274	42,59452
	n	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 1990 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**74. Kadettikurssi ja 57. Merikadettikurssi
Esiupseerit**

		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0	24,196	3,968758	28,17376	3,872798	7,842564	32,06497
	Keskihajonta	0	0,88928	0,244812	0,862129	0,366061	0,274083	0,951633
	Pienin	0	22,7151	3,490411	26,6274	3,131507	7,767123	30,48219
	Alaneljännes	0	23,5979	3,864384	27,51644	3,79726	7,767123	31,43288
	Mediaani	0	24,3164	3,912329	28,21644	3,854795	7,767123	32,19726
	Yläneljännes	0	24,5671	3,989041	28,62329	3,969863	7,767123	32,37671
	Suurin	0	27,4219	4,635616	30,91233	5,046575	8,821918	35,18904
	n	58	58	57	57	56	56	56

**65. Kadettikurssi ja 49. Merikadettikurssi
Yleisesikuntaupseerit**

		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi Ylemmän päällystön kurssi						
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0	24,1785	4,0006596	28,1792	3,890208	7,890868	32,06941	1,664688	9,555556	33,73409	8,375581	17,55616	41,71233
	Keskihajonta	0	0,81213	0,3443181	0,867139	0,519744	0,335071	0,868044	1,437368	1,543167	1,661351	0,791789	0,801646	0,95997
	Pienin	0	22,7151	3,490411	26,61096	3,131507	7,767123	30,61918	0,750685	8,835616	31,86575	6,99726	16,07123	40,43836
	Alaneljännes	0	23,6692	3,7972603	27,64932	3,435616	7,767123	31,4726	1,246575	9,013699	32,84315	7,994521	17,00822	41,03562
	Mediaani	0	24,1712	3,9123288	28,16849	3,854795	7,767123	31,9726	1,246575	9,013699	33,44795	7,994521	17,00822	41,41918
	Yläneljännes	0	24,5315	4,3315068	28,37534	4,149315	7,767123	32,40822	1,246575	9,920548	34,20959	9,032877	18,04658	42,13425
	Suurin	0	27,2384	4,6356164	31,0137	5,331507	8,821918	35,00548	9,473973	18,29589	42,74795	9,991781	19,00548	43,56438
	n	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	23	23	23

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 1990 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI

74. Kadettikurssi		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		
Esiupseerit		Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosisia edellisestä koulutuksesta	Vuosisia valmistumisesta	
Lentäjän tehtävässä								Vuosisia valmistumisesta
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää		Keskiaavo	0 23,7263	4,328767	28,0551	3,577397	7,906164	
		Keskihajonta	0 0,6649	0 0,664895	0,661713	0,661713	0,661713	0,997811
		Pienin	0 22,8384	4,328767	27,16712	2,441096	6,769863	30,59452
		Alaneljännes	0 23,2027	4,328767	27,53151	3,438356	7,767123	30,72534
		Mediaani	0 23,5726	4,328767	27,90137	3,438356	7,767123	31,30411
		Yläneljännes	0 24,2781	4,328767	28,60685	4,229452	8,558219	32,43151
		Suurin	0 24,8384	4,328767	29,16712	4,493151	8,821918	33,44932
n			9	9	9	9	8	8

74. Kadettikurssi		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi			Ylemmän päällystön kurssi			
Yleisesikuntaupseerit		Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosisia edellisestä koulutuksesta	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia edellisestä koulutuksesta	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia edellisestä koulutuksesta	Vuosisia valmistumisesta	Ikä
Lentäjän tehtävässä														
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää		Keskiaavo	0 23,2295	4,328767	27,55822	3,702055	8,030822	31,26027	2,487671	10,51849	33,74795	7,349772	16,69589	40,05023
		Keskihajonta	0 0,28961	0 0,289612	0,527397	0,527397	0,570876	2,520694	2,391412	2,124675	0,559182	0,540969	0,3921	
		Pienin	0 22,8548	4,328767	27,18356	3,438356	7,767123	30,62192	1,189041	9,013699	32,36164	6,99726	16,07123	39,60822
		Alaneljännes	0 22,9356	4,328767	27,26438	3,438356	7,767123	30,74521	1,203425	9,013699	32,4089	6,99726	16,07123	39,60822
		Mediaani	0 23,263	4,328767	27,59178	3,438356	7,767123	31,20959	1,246575	9,512329	32,86986	7,057534	17,00822	40,1863
		Yläneljännes	0 23,4897	4,328767	27,81849	4,229452	8,558219	31,82603	5,013014	13,02945	35,96507	7,994521	17,00822	40,35616
		Suurin	0 23,537	4,328767	27,86575	4,493151	8,821918	32	6,268493	14,03562	36,89041	7,994521	17,00822	40,35616
n			4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 1995 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**78. Kadettikurssi ja 61. Merikadettikurssi
Esiupseerit**

		Kadettikurssi		Joukkoyksikön kome Esiupseerikurssi		Esiupseerikurssi	
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiarvo	0 25,2531	3,553881	28,889	6,458249	9,989146	35,33915
	Keskihajonta	0 1,04879	0,941911	1,453824	1,226611	1,044276	1,563798
	Pienin	0 23,6247	2,252055	25,95616	4,410959	8,016438	32,88219
	Alaneljännes	0 24,6623	2,74589	27,84795	5,715068	9,224658	34,13836
	Mediaani	0 25,0055	3,509589	28,73014	6,356164	9,224658	34,85479
	Yläneljännes	0 25,6651	4,526027	29,73562	7,577397	11,09315	36,34384
	Suurin	0 28,9397	5,772603	33,67671	9,838356	13,07945	39,47671
	n	70	70	60	60	46	52

**78. Kadettikurssi ja 61. Merikadettikurssi
Yleisesikuntaupseerit**

		Kadettikurssi		Kapteenikurssi		Esiupseerikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi		
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiarvo	0 24,8992	3,3918904	28,24186	6,602849	10,0761	34,97534	1,893354	11,96946	36,8687
	Keskihajonta	0 0,82711	0,8782911	1,213786	1,282326	1,45209	1,710266	0,890441	1,594539	1,714177
	Pienin	0 23,5671	2,3205479	26,16712	4,273973	7,008219	31,65205	1,180822	9,260274	33,10137
	Alaneljännes	0 24,4329	2,4739726	27,28219	5,493151	9,010959	33,44658	1,334247	10,43014	35,37534
	Mediaani	0 24,7781	3,2410959	28,1863	6,684932	11,08493	35,56164	1,419178	12,4274	36,99726
	Yläneljännes	0 25,137	3,8452055	29,41507	7,583562	11,09315	36,10137	3,279452	12,4274	38,25205
	Suurin	0 26,9096	5,7726027	30,34247	8,772603	13,2411	38,21644	3,421918	14,43014	39,56712
	n	27	27	25	25	25	27	27	27	27

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 1995 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**78. Kadettikurssi
Esiupseerit
Lentäjän tehtävässä**

		Kadettikurssi		Joukkoyksikön kome		Esiupseerikurssi		
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaarvo	0	25,2415	4,092466	29,41507	5,339726	9,437671	35,21096
	Keskihajonta	0	1,56222	0,455258	2,463226	1,898684	1,203178	2,018379
	Pienin	0	23,2055	3,863014	27,07397	3,432877	8,208219	32,43014
	Alaneljännös	0	24,1562	3,863014	27,31027	3,432877	8,462329	33,11849
	Mediaani	0	25,2822	3,865753	28,96301	5,356164	9,224658	35,63836
	Yläneljännös	0	26,0438	4,54863	31,97192	7,230137	10,62603	36,87603
	Suurin	0	27,8849	4,775342	32,66027	7,230137	11,09315	37,13699
	n	7	7	4	4	3	4	4

**78. Kadettikurssi
Yleisesikuntaupseerit
Lentäjän tehtävässä**

		Kadettikurssi		Joukkoyksikön komeni		Esiupseerikurssi		SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi			
		Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosi- edellisestä koulutuksesta	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	Vuosi- valmistumisesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaarvo	0	24,4105	4,1415525	28,14155	6,905936	11,40548	35,81598	1,689041	13,09452	37,50502
	Keskihajonta	0	0,76699	0,5163881	0,854137	2,690664	2,177041	1,982135	0,960635	1,632101	1,747487
	Pienin	0	23,5151	3,8164384	27,3863	4,071233	8,808219	33,13973	1,180822	10,43014	34,76164
	Alaneljännös	0	23,8377	3,8164384	27,3863	4,071233	8,808219	34,17534	1,186986	11,92808	35,64726
	Mediaani	0	24,2425	3,8712329	27,96986	7,221918	12,16712	35,89726	1,261644	13,42466	38,25753
	Yläneljännös	0	25,0322	4,7369863	29,06849	9,424658	13,2411	37,55753	2,121233	14,43014	38,74041
	Suurin	0	25,7123	4,7369863	29,06849	9,424658	13,2411	38,04658	3,619178	14,43014	39,23562
	n	6	6	3	3	3	6	6	6	6	6

Lähde: HEHATI - rekisteri

KOULUTUKSET, VUONNA 2000 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**65. Kadettikurssi ja 49. Merikadettikurssi**

	Kadettikurssi	Joukkoyksikön kome Esiupseerikurssi				SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi				
		Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä koulutuksesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0 25,1864	4,344981	29,47716	6,801212	11,26468	36,325174	1,517808	12,5863	37,99964
	Keskihajonta	0 1,25879	1,280368	1,621976	1,392602	0,439235	1,1412495	0	0	1,231344
	Pienin	0 23,5068	3,216438	26,86575	2,252055	10,07123	34,449315	1,517808	12,5863	36,3726
	Alaneljännes	0 24,3315	3,216438	28,47397	5,972603	11,06849	35,5	1,517808	12,5863	37,27397
	Mediaani	0 25,0247	4,232877	29,24932	7,372603	11,06849	36,252055	1,517808	12,5863	37,65479
	Yläneljännes	0 25,4877	4,90411	30,22603	7,852055	11,06849	37,09589	1,517808	12,5863	38,89589
	Suurin	0 29,7315	8,816438	33,51507	8,849315	12,06575	40,180822	1,517808	12,5863	41,69863
	n	75	75	61	61	52	61	61	23	23

**83. Kadettikurssi
Lentäjän tehtävässä**

	Kadettikurssi	Joukkoyksikön kome Esiupseerikurssi				SKK/Yleisesikuntaupseerikurssi				
		Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä koulutuksesta	Ikä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosia edellisestä koulutuksesta	Ikä	
Tarkasteluysikkö vuosi=365 päivää	Keskiaivo	0 24,2628	4,353425	28,81507	6,774429	11,4674	35,758082	1,517808	12,5863	36,92877
	Keskihajonta	0 0,56379	0,881102	0,90236	1,069284	0,514983	0,7274969	0	0	0,694254
	Pienin	0 23,4411	3,676712	27,69315	5,539726	11,06849	34,810959	1,517808	12,5863	36,45753
	Alaneljännes	0 23,8068	3,676712	27,90616	5,539726	11,06849	35,04863	1,517808	12,5863	36,45753
	Mediaani	0 24,137	4,10411	28,89452	7,391781	11,06849	35,758904	1,517808	12,5863	36,60274
	Yläneljännes	0 24,7904	5,279452	29,64452	7,391781	12,06575	36,30137	1,517808	12,5863	37,72603
	Suurin	0 25,1507	5,528767	29,77808	7,391781	12,06575	36,934247	1,517808	12,5863	37,72603
	n	13	13	4	4	3	10	10	3	3

MPKK:n ak AG3713/18.3.2010, ESIUPSEERIKURSSI 63 TOIMEENPANO; MPKK:n ak AH6780/5.4.2011, ESIUPSEERIKURSSI 64 TOIMEENPANO; MPKK:n ak AH12198/1.6.2011, OPINTO-OIKEUS YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:LLE; MPKK:n ak AI2028/30.1.2012, YLEISESIKUNTAUPSEERIKURSSI 56:N TOIMEENPANON ESIKÄSKY. Laskennassa on käytetty olettamuksena vuonna 2000 valmistuneiden upseerien valmistumista myönnettyjen opinto-oikeuksien mukaisesti esiupseerikursseilta 63 ja 64 sekä Yleisesikuntaupseerikurssilta 56.

ETENEMINEN TARKASTELTAVIIN TEHTÄVIIN, VUONNA 1981 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**65. Kadettikurssi, esiupeeerit**

	Perusyksikön päällikk Pataljoonaupeeri		Joukkoyksikön komentaja	
	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	6,450776	30,55333	13,89644	38,20192
Keskihajonta	1,796036	1,850196	2,966511	3,317219
Pienin	1,052055	26,87671	9,041096	31,97808
Alaneljännes	5,146575	29,35342	11,03082	36,85
Mediaani	6,673973	30,84247	15,07123	38,62329
Yläneljännes	7,143151	31,59863	16,04178	40,41986
Suurin	10,50411	33,4	17,34521	42,29041
n	30	30	10	10

65. Kadettikurssi, yleisesikuntaupseerit

	Perusyksikön päällikk Pataljoonaupeeri		Joukkoyksikön komer		Joukko-osaston komentaja	
	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	6,336712	30,26767	13,6	38,17534	17,4647	41,59768
Keskihajonta	0,705272	0,840622	####	####	1,191031	1,441977
Pienin	4,950685	29,11507	13,6	38,17534	16,02466	39,84384
Alaneljännes	5,982877	29,44452	####	####	16,35205	40,12055
Mediaani	6,171233	30,25753	13,6	38,17534	17,3589	41,73973
Yläneljännes	7,10411	31,03356	####	####	18,31507	43,02466
Suurin	7,186301	31,56712	13,6	38,17534	19,93973	43,84658
n	10	10	1	1	13	13

Lähde: HEHATI - rekisteri

ETENEMINEN TARKASTELTAVIIN TEHTÄVIIN, VUONNA 1986 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**70. Kadettikurssi, esiupeeerit**

	Perusyksikön päällikk		Pataljoonapuseeri		Joukkoyksikön komentaja	
	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	4,933536	29,25835	14,16438	38,48795	18,5137	43,31918
Keskihajonta	1,90509	2,294819	3,882524	3,890219	0,114299	0,722605
Pienin	1,832877	25,65205	6,920548	30,50685	18,43288	42,80822
Alaneljännes	3,263014	27,54247	11,93288	36,5274	####	####
Mediaani	5,043836	28,90685	13,4726	38,26164	18,5137	43,31918
Yläneljännes	5,6	30,65753	18,21507	41,73288	####	####
Suurin	10,75616	35,1863	18,43288	43,66849	18,59452	43,83014
n	27	27	10	10	2	2

70. Kadettikurssi, yleisesikuntaupseerit

	Perusyksikön päällikk		Pataljoonapuseeri		Joukkoyksikön komer		Joukko-osaston komentaja	
	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia valmistumisesta	Ikä	Vuosia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	3,915357	27,78212	12,83836	36,93425	17,5494	41,86269	23,94247	47,91918
Keskihajonta	1,523622	1,608357	####	####	1,774384	2,429148	0,821406	0,989949
Pienin	1,260274	25,40822	12,83836	36,93425	13,76986	36,76438	23,36164	47,21918
Alaneljännes	2,928767	26,70137	####	####	16,17808	40,20137	####	####
Mediaani	4,041096	27,88219	12,83836	36,93425	18,02466	42,16164	23,94247	47,91918
Yläneljännes	4,986301	28,92329	####	####	19,02329	43,06164	####	####
Suurin	7,172603	31,82466	12,83836	36,93425	20,3589	47,63288	24,52329	48,61918
n	19	19	1	1	17	17	2	2

ETENEMINEN TARKASTELTAVIIN TEHTÄVIIN, VUONNA 1990 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**74. Kadettikurssi, esiupeeerit**

	Perusyksikön päällikkö		Pataljoonapääseeri	
	Vuotia valmistumisesta	Ikä	Vuotia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	5,147469	29,26593	11,7589	35,99589
Keskihajonta	1,761924	1,902797	4,303833	4,863578
Pienin	2,010959	24,69589	6,89589	30,14247
Alaneljännes	4,10137	28,23082	7,789726	31,57877
Mediaani	5,019178	29,43151	11,56301	35,69178
Yläneljännes	6,021233	30,34452	15,54795	41,03493
Suurin	9,769863	34,15616	19,39726	43,67945
n	46	46	12	12

74. Kadettikurssi, yleisesikuntaupseerit

	Perusyksikön päällikkö		Pataljoonapääseeri		Joukkoyksikön komentaja	
	Vuotia valmistumisesta	Ikä	Vuotia valmistumisesta	Ikä	Vuotia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	4,238265	28,32073	9,729452	33,70137	18,90911	43,19645
Keskihajonta	1,177307	1,516199	0,479123	0,948001	1,28882	1,890314
Pienin	1,021918	24,52603	9,016438	32,72603	16,7726	39,90137
Alaneljännes	3,773973	27,64726	9,232877	32,81027	17,99452	41,71644
Mediaani	4,519178	28,57671	9,945205	33,71918	18,52329	42,92877
Yläneljännes	5,026712	29,16781	10,01027	34,57466	20,36164	44,73699
Suurin	6,030137	32,26301	10,01096	34,6411	20,53151	46,39178
n	30	30	4	4	17	17

Lähde: HEHATI - rekisteri

ETENEMINEN TARKASTELTAVIIN TEHTÄVIIN, VUONNA 1995 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**78. Kadettikurssi, esiuupseerit**

	Perusyksikön päällikkö		Pataljoonauupseeri	
	Vuotia valmistumisesta	Ikä	Vuotia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	4,900953	30,1489	9,426575	34,67014
Keskihajonta	2,042123	2,191222	2,558711	2,765847
Pienin	1,252055	25,85479	7,084932	32,02466
Alaneljännes	3,65	28,95753	7,487671	32,31712
Mediaani	4,29863	29,4589	8,279452	33,81233
Yläneljännes	5,469863	31,04247	11,88493	37,47192
Suurin	11,09315	36,03288	14,26027	40,0411
n	46	46	10	10

78. Kadettikurssi, yleisesikuntaupseerit

	Perusyksikön päällikkö		Pataljoonauupseeri	
	Vuotia valmistumisesta	Ikä	Vuotia valmistumisesta	Ikä
Keskiarvo	4,234319	28,98947	9,646575	35,90776
Keskihajonta	1,338039	1,206966	3,295967	4,293311
Pienin	2,252055	26,69041	6,084932	31,15342
Alaneljännes	3,249315	28,01918	6,084932	31,15342
Mediaani	4,093151	29,09041	10,26575	37,06849
Yläneljännes	5,167123	30,03014	12,58904	39,50137
Suurin	6,589041	30,89863	12,58904	39,50137
n	19	19	3	3

Lähde: HEHATI - rekisteri

ETENEMINEN TARKASTELTAVIIN TEHTÄVIIN, VUONNA 2000 VALMISTUNUT KADETTIKURSSI**83. Kadettikurssi**

	Perusyksikön päällikk Pataljoonapseeri			
	Vuosisia valmistumisesta	Ikä	Vuosisia valmistumisesta	Ikä
Keskiaivo	4,774766	29,74542	8,860274	33,17169
Keskihajonta	1,993793	2,290898	1,402587	1,442643
Pienin	1,09589	26,30411	7,252055	31,6
Alaneljännes	3,146575	28,1411	7,252055	31,6
Mediaani	4,661644	29,67945	9,49863	33,47945
Yläneljännes	6,580822	31,08904	9,830137	34,43562
Suurin	8,153425	36,4411	9,830137	34,43562
n	38	38	3	3

Lähde: HEHATI - rekisteri